



**การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการปัญหายาเสพติดตามวิถีอิสลามของ
เยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
Participatory Action Research on Drug Problem Management Based on Islamic
Beliefs among Thai Muslim Adolescents in Ban Don Khilek Community,
Phawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province**

รชดี บินหวัง

Rutchadee Binwang

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Human and Social Development**

Prince of Songkla University

2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการปัญหาขยะพืด ตามวิถีอิสลาม ของเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี่เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายรัชต์ บินหวัง
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษรชัย และหิม)ประธานกรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์)
กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)
กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัฒน์ สองเมือง)
กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร)
กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษรชัย และหิม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์
และสังคม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษรชัย และหิมา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นายรชดี บินหวัง)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายรชดี บินหวัง)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการปัญหายาเสพติด ตามวิถีอิสลาม ของเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายรชดี บินหวัง
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและการจัดการปัญหา ยาเสพติด รูปแบบและผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการป้องกันปัญหา ยาเสพติดตามวิถีอิสลามในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการจัดเวทีประชาคม สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และปฏิบัติการจริงในทุกกระบวนการอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย และเสวนากลุ่มย่อย โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่มได้แก่ เยาวชนมุสลิม 35 คน ผู้ปกครอง 20 คน ผู้นำศาสนา 8 คน และผู้นำในชุมชนจำนวน 3 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใช้หลักตรรกเทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคู่บริบท แบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยด้านสภาพปัญหา ยาเสพติดพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดชนิดที่หาง่ายในพื้นที่ ส่งผลร้ายแรงต่อผู้เสพ ครอบครัว ชุมชน และสังคม สาเหตุหลักเกิดจาก ครอบครัวคือผู้ปกครองขาดหลักพื้นฐานด้านศาสนาในการดำเนินชีวิต ใช้วิธีการอบรมเยาวชนไม่เหมาะสม ชุมชนมีแหล่งจำหน่ายและสถานที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด กลุ่มเพื่อนที่มักมั่วสุ่ม กันและขาดความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด

ส่วนด้านการจัดการปัญหา ยาเสพติดพบว่า ชุมชนมักแก้ปัญหาตามแบบแผนที่เจ้าหน้าที่รัฐแนะนำ ขาดการมีส่วนร่วมและไม่ทราบข้อมูลปัญหาที่ชัดเจน มีข้อจำกัดด้านเวลา มุ่งใช้อำนาจกฎหมายจัดการผู้เกี่ยวข้องในชุมชนจนไม่สามารถแก้ปัญหาในระยะยาวได้ ด้านรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดตามวิถีอิสลามคือจัดตั้งกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็ก โดยกลุ่มได้จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้บนฐานคิดแบบอิสลามที่เน้นการมีส่วนร่วม ความยั่งยืนต่อเนื่องของกิจกรรม โดยที่ผู้นำในชุมชนคอยให้คำแนะนำปรึกษา กลุ่มผลพบว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาศักยภาพของเยาวชน กลุ่มเป้าหมายให้รู้ถึงพิษภัยจากยาเสพติด สามารถฝึกปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลามนำไปสู่พฤติกรรมห่างไกลจากยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กได้

Thesis Title	Participatory Action Research on Drug Problem Management Based on Islamic Beliefs among Thai Muslim Adolescents in Ban Don Khilek Community, Phawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province
Author	Mr. Rutchadee Binwang
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2013

ABSTRACT

This research aims to study the drug problems situation and its management, and also the patterns and effects of community participation in Islamic way to prevent drug problems in Thai Muslim adolescents in Ban Don Khilek community. The research was conducted by through a meeting of target groups, in-depth interviews, group discussions and practice with four groups of key informants, namely 25 Muslim youth, 20 parents, 8 religion leaders and 3 community leaders. Data analysis was conducted using comparative logic of concepts, theories, research and context. Finally, content was descriptively presented, covering all designated research frameworks.

The study found that the majority of youths are using common drugs in the area, which have severe impacts on the users, their families, community and society. The most influence factor of this problem is their families. First, their families lack basic religious principle in their living. Also, the parents have not treated their children properly. Moreover, the abundant of drug sources and shelters in the community eased youngster to become addicted to the drug. Additionally, drugs were widely used among friends. Last, the knowledge about the negative effects of drugs was limited in the local teenagers.

In terms of drug situation management, the community preferred to follow the suggested pattern of state officers without participation, and with insufficient information and time limitation. Particularly, lawsuits were intensively used to punish local people so long-term problems could not be solved. In terms of the suitable pattern of Islamic way to prevent drug problems, the “Ban Don Khilek Creative Youth Group” was established. It organized creatively learning activities, emphasizing constantly and sustainably participation. The group was consulted

by community leaders. The result showed that the activities could develop potential of the youth. The target group realized harmful impacts of drug and was able to practice Islamic way of living, leading them far away from drugs

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยการอนุเมตของอัลลอฮ์ ﷻ และความช่วยเหลือจากหลายท่านหลายหน่วยงาน ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลและร่วมดำเนินงานวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วพส.มอ.) และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองสงขลา (กศน.) ที่สนับสนุนทุนในการดำเนินงานโครงการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะผู้บริหารและบุคลากรคณะศิลปศาสตร์ เจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (บอ.มอ.) ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก รวมทั้งผู้จัดการ โครงการบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้กำลังใจและคำแนะนำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการนำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์ ประธานกรรมการสอบรองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัฒน์ สองเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร กรรมการสอบ ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และขอขอบคุณบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดวิธีวิทยาการวิจัยให้แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน ตลอดจนผู้ปกครองเยาวชนในชุมชนบ้านดอนจี่เหล็ก ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จบรรลุผล

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบุพการีทั้งสอง พี่น้องร่วมสายเลือด ตลอดจนญาติสนิท มิตรสหาย และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจ อันเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วงในวันนี้ได้ตั้งหวัง

รชดี บินหวัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(5)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(8)
สารบัญ.....	(9)
รายการผลงานที่ตีพิมพ์.....	(10)
ตำแหน่งฉบับที่ได้รับการยินยอมจากผู้พิมพ์ผลงาน.....	(11)
เนื้อหา	
บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	17
ผลและการวิเคราะห์.....	17
การศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุและปัญหาในการจัดการปัญหาสาเหตุ.....	17
การศึกษารูปแบบและผลจากการดำเนินการจัดการปัญหาสาเหตุตามวิถีอิสลาม.....	27
สรุปผล.....	39
บรรณานุกรม.....	42
บทความวิจัยตีพิมพ์	
บทความวิจัยตีพิมพ์ฉบับที่ 1	50
บทความวิจัยตีพิมพ์ฉบับที่ 2	81
ประวัติผู้วิจัย.....	92

รายการผลงานที่ตีพิมพ์

ผู้วิจัยได้ตั้งกระดาษงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผ่านวารสารจำนวน 2 บทความดังนี้

รชดี บินหวัง และเกษรชัย และหีม. (2559). สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 56(1), XXX-XXX.

Binwang, R and Laeheem, K. (2013). The Islamic Way of Drug Prevention Method among Thai Muslim Youths in Ban Don Khilek, Tambon Phawong, Muang District, Songkhla Province. *Asian Social Science*. 9(17), XXX-XXX.

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการยินยอมจากผู้พิมพ์ผลงาน

ที่ ศธ 0526.06/วส. 495

วารสารพัฒนบริหารศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

30 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาบทความฉบับแก้ไข

เรียน นายรชดี บินหวังและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษตรชัย และทีม

ตามที่ท่านส่งบทความวิจัย เรื่อง "สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก หมู่ที่ 5 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา" (The Situation and Problem in Drugs Problem Management Among Thai Muslim Adolescents in Ban Don Khilek Community, Phawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province) เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารพัฒนบริหารศาสตร์นั้น

กองบรรณาธิการวารสารพัฒนบริหารศาสตร์ได้พิจารณาบทความฉบับแก้ไขดังกล่าวของท่านแล้ว เห็นสมควรให้ตีพิมพ์ในวารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 56 ฉบับที่ 1/2559 (มกราคม-มีนาคม 2559)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และหากกองบรรณาธิการได้ส่งต้นฉบับให้กับสำนักพิมพ์เพื่อจัดพิมพ์แล้ว จะได้ส่งปรุ๊ฟให้ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของบทความต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

วิสาภา ภูจินดา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาภา ภูจินดา)

บรรณาธิการบริหาร

วารสารพัฒนบริหารศาสตร์

สถานะฉบับที่ ได้รับการยินยอมจากผู้พิมพ์ผลงาน

Asian Social Science

Result of Review

Result of Review

Title: The Islamic Drug Prevention Method among Thai Muslim Youths in Ban Don Khilek, Tambon Phawong, Muang District, Songkhla Province

Author(s): Rutchadee Binwang & Kasetchai Laeheem

Decision of Paper Selection

- Accept submission, no revisions required
- Accept submission, revisions required; please revise the paper according to comments
- Revise and resubmit for review
- Decline submission

What should you do? (For accepted papers)

- ✓ Revise the paper according to the comments (if applicable)
- ✓ All authors must agree on the publication, please inform us the agreement by E-mail.
- ✓ You should pay a publication fee of 300.00USD for the paper.
 - ✧ Please find payment information at: www.ccsenet.org/payment
 - ✧ Please notify the editor when payment has been made

Proposed Schedule for Publication

- ✓ Vol. 9, No. 17, December, 2013, if you meet above requirements within 2 weeks.
- ✓ You may also ask to publish the paper later, if you need more time for revision or payment.

Additional Information

- ✓ You will receive two copies (per paper) of printed journal, *free of charge*
- ✓ If you want to buy more printed journals, please contact with the Editor
- ✓ You may download e-journal in PDF from: www.ccsenet.org/ass/ *free of charge*
- ✓ Any questions please contact with the Editor at: ass@ccsenet.org

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยมีประชากรนับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ประมาณ 3.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.8 (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, 2553) โดยทั่วไปชาวไทยมุสลิมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เหมือนกันทั่วโลก เป็นระบอบการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์แบบที่สุดสำหรับผู้ศรัทธา ร่างกายกับจิตวิญญาณ ความเชื่อกับการปฏิบัติทางโลกกับทางธรรม ถูกหลอมรวมไว้อย่างลงตัวและสมบูรณ์แบบ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ด้วยโลกทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นวิถีแห่งหมู่ชนของทุกกลุ่มคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้น ทุกเชื้อชาติ เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ระบบนี้ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยพระผู้เป็นเจ้าบัญญัติไว้ในพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอาน และแบบแผนการดำเนินชีวิตตามแบบของศาสนายูดาห์ ทั้งในการปฏิบัติตนเพื่อภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโลก แต่เมื่อสถานการณ์ของโลกปัจจุบันที่พลวัตพัฒนาไปอย่างไร้ขอบเขตในยุค โลกาภิวัตน์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแห่งวิถีอิสลามก็ถูกคุกคามจนนำไปสู่การละเลยจากหลักปฏิบัติของอิสลามมีพฤติกรรมต่อรองกับกฎเกณฑ์ของพระผู้เป็นเจ้าและกฎเกณฑ์ของสังคม หากผู้นำศาสนาขาดการดูแลเอาใจใส่และเมินเฉย อาจเป็นบ่อเกิดสำคัญของปัญหาต่างๆ ในสังคมอิสลามได้ (อูหมัมชะฮู อันนัควีย, ม.ป.ป.; อัล อัก, ม.ป.ป.)

สังคมทุกวันนี้กระชากเอาเอกลักษณ์แห่งวิถีเยาวชนมุสลิมที่สมบูรณ์แบบออกจากการดำเนินชีวิต ที่ไว้เพียงแค่ร่องรอยแห่งความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ที่สืบทอดมาจากชนรุ่นก่อน กลายเป็นปัญหาพฤติกรรมของชนมุสลิมรุ่นใหม่ que เริ่มต่อรองกับหลักการศาสนา เช่น การคลุมฮิญาบแบบอวดโฉม มีแฟน มั่วสุมยาเสพติด เบี่ยงเบนทางเพศ ไม่ละหมาด อ่านอัลกุรอานไม่ได้ ปฏิบัติศาสนกิจมุ่งเพื่อให้ผ่านไป แต่ขาดความมุ่งมั่นตั้งใจและใคร่ครวญถึงรายละเอียดของเนื้อหาสาระต่างๆ ในกิจกรรมศาสนาที่ปฏิบัติ นั้น ได้กลายเป็นปัญหาที่ทับถมซับซ้อนมากขึ้นจนยากที่จะหาทางออกได้ (เกษตรชัย และหิม และดลมนรจณ์ บากา, 2554; อัล อัก, ม.ป.ป.; มุฮำหมัด สอลิฮ อัลมูจันญิด, 2547) สาเหตุสำคัญเกิดจากผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานเพราะสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดทำให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวยิ่งน้อยลง บุตรหลานจึงไม่เคารพเชื่อฟัง และเริ่มออกห่างจากหลักคำสอนของศาสนา ได้รับการขัดเกลาจากสิ่งแวดล้อมที่สนุกอีกครั้นกว่าที่สุดแล้วเยาวชนผู้อ่อนแอทั้งด้านวุฒิภาวะทางร่างกายและจิตใจ ขาดการแยกแยะผิดถูก ดีชั่ว ทำให้ความเชื่อมั่นและพลังศรัทธาในศาสนาก็ถูกแทนที่ด้วยอบายมุขและยาเสพติด จนหลอมละลายเยาวชนไปกับสภาพแวดล้อมของสังคมแห่งโลกมาอย่างน่าวิตก กลายเป็นทาสของค่านิยมและวัฒนธรรมโลกสมัยใหม่ที่ไหลทะลักเข้ามาอย่างไม่ปราณี (อูหมัมชะฮู อันนัควีย, ม.ป.ป.)

ทุกศาสนาต่างมีข้อห้ามที่ชัดเจนเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งที่ไม่ดีให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะข้อห้ามเกี่ยวกับยาเสพติดและสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย ขณะเดียวกัน ศาสนาอิสลามมีข้อห้ามชัดเจนเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด ดังในคัมภีร์อัลกุรอาน (Al-quran 5:90) กล่าวว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ที่จริงสุราและการพนัน และแท่นหินสำหรับเชือดสัตว์บูชาญู และการเสียดัวนั้น เป็นสิ่งโสภมอันเกิดจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเสีย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542) การที่ศาสนาอิสลามได้บัญญัติห้ามมุสลิมทุกคนห่างไกลจากสิ่งที่มีเมามาและสิ่งเสพติดนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการดูแลสติปัญญาของมนุษย์ เพราะสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นโทษต่อระบบสมองของผู้เสพ ทำให้ผู้เสพมีเมามาไม่ได้สติ อาจก่ออาชญากรรมร้ายแรงละเมิดต่อศีลธรรมอันดีงาม และมีผลกระทบต่อระดับสติปัญญาของผู้เสพในระยะยาวได้ (สำนักข่าวไทยมุสลิม, ม.ป.ป.) ตามหลักการอิสลามได้กำหนดบทลงโทษผู้เสพยาเสพติดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือในโลกนี้ได้รับการลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมของอิสลามทั้งการว่ากล่าวตักเตือน การเขียนตี และการกักขัง เป็นต้น ส่วนในโลกหน้าได้รับการลงโทษ โดยอัลลอฮ์จะไม่ตอบรับผลของการทำความดีของเขา ดังคำกล่าวของท่านศาสดามูฮัมหมัด ﷺ ที่ว่า “ผู้ใดจิบหรือดื่มห้ำเพียงอีกเดียว อัลลอฮ์จะไม่รับการละหมาดของเขา 3 วัน (ทั้งสุนัตและฟัรฎู) และผู้ใดดื่มห้ำหนึ่งแก้ว อัลลอฮ์จะไม่รับการละหมาดของเขา 40 วัน และผู้ใดดื่มห้ำในโลกนี้จนงอมแงมเขาจะต้องดื่มห้ำน้ำเลือดน้ำหนองของชาวนรก” (สำนักข่าวไทยมุสลิม, ม.ป.ป. อ้าง โดย อรุณ บุญชม, 2553)

เยาวชนมุสลิมถือว่าเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงวัยแห่งความคาดหวังของสังคมมุสลิม เป็นเสาหลักที่สืบทอดให้ศาสนาอิสลามดำรงอยู่อย่างสง่างาม และเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาสังคมมุสลิมให้มีเสถียรภาพ มั่นคงและโดดเด่นในสังคมโลก แต่ในปัจจุบันเยาวชนมุสลิมต้องตกอยู่ภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ล่อแหลมและเต็มไปด้วยอบายมุขที่เข้ามาบดบังเยาวชนให้หลงผิด ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการที่จะทำให้เยาวชนต้องกลายเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนมุสลิมที่ติดยาเสพติดนั้นถือเป็นผู้ทำลายเกียรติยศของศาสนาอิสลาม เพราะยาเสพติดนั้นถือเป็นตัวทำลายสติสัมปชัญญะ ชีวิต และทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังทำให้เยาวชนที่ติดยาเสพติดอาจไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษา ทำให้อ่อนแอตกต่ำมีดมน กลายเป็นคนเห็นผิดเป็นชอบ ประกอบอาชญากรรมเพื่อหาเงินมาซื้อยา เมื่อถูกจับกุมแผนการชีวิตก็ล้มเหลว (ปริญญา ประหยัดทรัพย์, 2554) สถานการณ์ปัญหาเสพติดของประเทศในระหว่างปี 2540-2544 ก่อนที่รัฐบาลจะมีการประกาศนโยบายกวาดล้างยาเสพติดนั้นมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งในปี 2545 ที่รัฐบาลได้ประกาศสงครามต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจัง ทำให้ปัญหาเสพติดเริ่มลดน้อยลงแต่ก็เป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น แต่หลังจากนั้นเพียงแค่ 2 ปี ปัญหาเสพติดกลับทวีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากข้อมูลสถิติจำนวนผู้ที่กระทำความผิดคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในปี 2545

มีจำนวน 265,540 ราย ในปี 2546 ลดลงเหลือ 123,786 ราย ในปี 2547 ลดลงเหลือเพียง 74,254 ราย แต่หลังจากนั้นในปีถัดมาคดียาเสพติดเริ่มทยอยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในปี 2553 มีผู้ที่กระทำความผิดสูงถึง 266,010 ราย ซึ่งเป็นสถิติที่สูงที่สุดในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา (สิริกร คำภูไทย, 2553)

การแก้ไขปัญหาเสพติดนั้นเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่ภาคส่วนราชการ เอกชน และประชาชนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องร่วมมือกันดำเนินการแก้ไขปัญหา นับตั้งแต่ระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมในแต่ละหมู่บ้าน การจัดการปัญหาเสพติดที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ราชการหรือมูลนิธิฯ ต่างๆ ยังไม่สามารถเข้าถึงชุมชนรากหญ้าได้ ส่วนใหญ่มีการติดต่อผ่านเครือข่าย มีการนำงบประมาณเข้าไปในชุมชน มีการติดตามรายงาน มีการระดมชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมพิชิตการ มีการคัดแปลงโครงการที่ชาวบ้านเสนอเพื่อให้อนุมัติง่ายตามกรอบราชการ และมีการอนุมัติงบประมาณล่าช้า จนทำให้ผลการดำเนินงานโครงการไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยแนวทางในการจัดการปัญหาเสพติดของชุมชนที่จะต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคีเครือข่าย รวมถึงแกนนำในชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง และกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนมาร่วมมือกันอย่างจริงจัง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554) โดยการดำเนินการแบบบูรณาการมาตรการต่างๆ เข้าด้วยกันคือ มาตรการป้องกัน มาตรการปราบปราม และมาตรการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552) ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติดตำรวจภูธร จังหวัดยะลา เกิดจากบุคลากรมีไม่เพียงพอ ไม่มีประสบการณ์ ไม่ใช่คนในพื้นที่ และมีปัญหาการใช้ภาษาถิ่น เกิดจากการสั่งการไม่เป็นเอกภาพ ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนทำงานแบบต่างคนต่างทำ และที่สำคัญคือผู้บังคับบัญชาไม่เห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาเสพติด เกิดจากการไม่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร บางครั้งต้องใช้เงินส่วนตัว ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย เกิดจากการขาดแหล่งข่าวและไม่สามารถเป็นแหล่งข่าวที่ดีได้ เกิดจากความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มรูปแบบ ไม่สามารถสืบสวนขยายผล และทำให้งานมีความล่าช้า (สุนทรพิพรรณ กำปันทอง, 2551) ในการจัดการปัญหาเสพติดควรใช้วิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นวิธีสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้กลุ่มประชาชนและเยาวชนไม่ตกเป็นทาสของยาเสพติด เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552)

จากการทบทวนรายงานการประชุมของชุมชนดอนขี้เหล็กประจำเดือนมกราคม (2556) ทำให้ทราบข้อมูลว่าเยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย และยากที่ชาวบ้านจะลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาเนื่องจากไม่รู้แนวทาง รวมทั้งกลัวอำนาจ

มีคของขบวนการค้ายาเสพติดในชุมชน ที่ผ่านมามีหน่วยงานใดที่เข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมเด่นชัด บางครั้งผู้ปกครองของเยาวชนที่ติดยาเสพติดไม่ยอมรับสภาพว่าบุตรหลานของตนมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดและมักไม่พอใจผู้ให้ข้อมูลถึงพฤติกรรมบุตรหลานของตน ผู้ใหญ่บ้านจึงมอบหมายให้การจัดการปัญหาเสพติดเป็นบทบาทหน้าที่ของตำรวจต่อไป ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาหรือจบการศึกษาในระดับมัธยมต้นแล้วเลิกทำงานหารายได้ในอาชีพที่ตนถนัด ขาดความรู้และการยังคิดเลือกเรียนรู้พฤติกรรมที่ตนชื่นชอบและพอใจจนในที่สุดต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด คนในชุมชนไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวห้ามปรามกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งผู้เสพและผู้ค้า เนื่องจากเป็นห่วงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว เพราะคนกลุ่มนี้อาจจะทำอันตรายแก่ผู้ที่เข้ามาขัดขวางขบวนการของกลุ่มตนได้ที่ผ่านมามีแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาเสพติดด้วยการควบคุมทางสังคมและใช้กระบวนการทางกฎหมาย คือ การจับ ปรับ และกักขัง มุ่งเน้นผู้กระทำผิดทั้งผู้เสพและผู้ค้ามาลงโทษ แต่ขาดมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงหรือเด็กเยาวชนในชุมชน

ปัญหาเสพติดถือเป็นปัญหาสำคัญของชาติบ้านเมืองเป็นภัยคุกคามกีดกร่อนบ่อนทำลายประเทศไทย ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อตัวบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม การบริหารจัดการภาครัฐ เศรษฐกิจ และการคลังของประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ ซึ่งการจัดการปัญหาเสพติดต้องร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ภาคประชาสังคมรวมถึงแกนนำในชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง และกลุ่มต่างๆในพื้นที่ร่วมมือกันอย่างจริงจังในการแก้ปัญหาดังกล่าว (ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด, 2555; แผนแม่บทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9, 2545)

ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กมีปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดได้แก่ปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนโดยเยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาและที่ประกอบอาชีพรับจ้างเนื่องจากไม่เรียนหนังสือเนื่องจากพ่อแม่ไม่เอาใจใส่และกลุ่มเพื่อนในชุมชน โดยส่วนใหญ่ไม่เรียนหนังสือ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหารายได้ในอาชีพที่ตนชอบ ที่ผ่านมามีคนในชุมชนไม่กล้าเข้าไปห้ามปรามหรือขัดขวางกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งที่รู้เห็นพฤติกรรมต่างๆ ของกลุ่มผู้เสพและผู้ขายอย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นห่วงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว เพราะกลุ่มคนพวกนี้นั้นขาดการยังคิดในพฤติกรรมที่ถูกต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าสิ่งอื่นใด อาจทำอันตรายแก่คนอื่นที่ขัดขวางขบวนการและผลประโยชน์ของตนได้ (อานิต เหมชรา และ ภานุเดช เจริญระเระ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2555) ที่ผ่านมามีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีใจในการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการปัญหาเสพติดของชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก แต่ไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้

เนื่องจากขาดกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชน ส่วนใหญ่มุ่งแก้ปัญหาเพื่อสนองนโยบายจากระบบบัญชาการของหน่วยงานที่ลงมาสู่ชุมชน มีเงื่อนไขและข้อจำกัดในด้านระยะเวลาในการดำเนินงาน มุ่งความสำเร็จเชิงปริมาณ มุ่งแก้ปัญหาด้วยกระบวนการของกฎหมายและลงโทษผู้กระทำผิด คือจับปรับ กักขัง เป็นวิธีที่ขาดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่แล้ว ยังมีการใช้อำนาจเงินตราแลกซื้อความถูกต้อง ทำให้ปัญหาหายสาบสูญไม่ได้รับการแก้ไขแต่ยิ่งทำให้ความชั่วร้ายของยาเสพติดแพร่ขยายเพิ่มมากขึ้นจนยากต่อการควบคุมและแก้ปัญหาต่อไป (กานูเดช เจริญเรีระ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2555) หากชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กไม่ร่วมมือกันจัดการแก้ไขปัญหาหายสาบสูญในกลุ่มเยาวชน ย่อมส่งผลต่ออนาคตของเยาวชนเอง ทำให้เยาวชนหมดโอกาสในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านสังคม อาชีพการงาน ด้านความน่าเชื่อถือเมื่อชุมชนมีกำลังคนที่อ่อนแอด้วยคุณภาพ ย่อมนำไปสู่ความอ่อนแอและล้มล้างของชุมชนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประเทศชาติด้อยพัฒนาลง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งกำหนดรูปแบบและวิธีการจัดการปัญหาหายสาบสูญในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงร่วมกับชุมชนในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการปัญหาหายสาบสูญตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมุ่งศึกษาเนื้อหาด้านสภาพปัญหาหายสาบสูญ ปัญหาในการจัดการปัญหาหายสาบสูญ แนวทางในการจัดการปัญหาหายสาบสูญ และการดำเนินการจัดการปัญหาหายสาบสูญอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยผลการดำเนินงานมุ่งหวังให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาหายสาบสูญในชุมชน พร้อมร่วมกันทบทวนปัญหาในการจัดการปัญหาหายสาบสูญที่ผ่านมาเพื่อนำไปสู่การร่วมกันกำหนดทิศทางในการจัดการปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และลักษณะกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม มีการติดตามผลและสรุปเป็นบทเรียนอย่างต่อเนื่องจนสามารถนำบทเรียนที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น สามารถขยายผลการดำเนินงานสู่ชุมชนมุสลิมในพื้นที่อื่น โดยเฉพาะชุมชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีวัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนาใกล้เคียงกับชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก

2. นิยามศัพท์เฉพาะ


สภาพปัญหาหายสาบสูญ หมายถึง สภาพปัญหาหายสาบสูญในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก หมู่ที่ 5 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในด้านต่างๆ คือ ชนิด ประเภท สาเหตุ การเริ่มต้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดรวมทั้งปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่เยาวชนติดยาเสพติด

ปัญหาในการจัดการปัญหาเสพติด หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากวิธีการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก หมู่ที่ 5 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาที่ผ่านมาซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้

รูปแบบการจัดการปัญหาเสพติด หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก หมู่ที่ 5 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยเป็นวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่และลักษณะกลุ่มเป้าหมายในชุมชน โดยเน้นรูปแบบตามวิถีอิสลาม ได้แก่ กิจกรรมการอ่านเรียนรู้อิสลาม (อัล-กิรออะตุ) กิจกรรมเสวนากลุ่มย่อยสะท้อนคิดการใช้ชีวิตตามวิถีอิสลาม (มุฮาดซาฮัตล-ฮัลกอฮู) กิจกรรมค่ายฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอิสลามภาคฤดูร้อน (แคมป์บู-ฮัตตารีบีฮัยะฮู) การอบรมให้ความรู้ด้านจิตวิทยาในการดูแลเยาวชนตามหลักวิถีอิสลามแก่ผู้ปกครอง (นาซีฮัตตุล-วัตตารีบีฮัยะฮู) และการนำเสนอข้อมูลด้านพิษภัยของยาเสพติดผ่านเสียงตามสาย (เอียะฮุลานูต-อักบารูรู)

ผลจากการจัดการปัญหาเสพติด หมายถึง ผลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่ชุมชนได้ร่วมกันออกแบบพร้อมร่วมดำเนินงานโครงการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก หมู่ที่ 5 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3. ข้อตกลงเบื้องต้น

1. สัญลักษณ์  เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุบหานะฮู วะตะอาลา” ซึ่งมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหابริสุทธิและสูงส่งยิ่ง” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮู หลังจากที่ได้เอนามพระองค์

2. สัญลักษณ์  เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “ซ็อลลัลลอฮู อะลัยฮิ วะสลัลัม” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮูทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดามูฮัมมัด  หลังจากที่ได้เอนามของท่าน

3. สัญลักษณ์  เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิ สะลาม” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮูทรงประทานความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดาท่านก่อนๆ จากศาสดามูฮัมมัด  หลังจากที่ได้เอนามของท่าน

4. สัญลักษณ์ ﷺ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮฺ อันฮฺ” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรานแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวหลังนามบรรดาสะหาบะฮฺ (สหายชาย) ผู้เคยร่วมชีวิตกับท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ

5. สัญลักษณ์ ﷺ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮฺ อันฮา” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรานแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวหลังนามบรรดาสะหาบียะฮฺ (สหายหญิง) ผู้เคยร่วมชีวิตกับท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ

4. แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเป็นระบบการดำเนินชีวิตที่มีการเคารพศรัทธาในพระเจ้าเพียงองค์เดียว มีพระนามว่า “อัลลอฮฺ ﷻ” อิสลามเป็นศาสนาที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานแก่มนุษยชาติให้เผยแพร่คำสอนของพระองค์แก่มนุษย์ทุกยุคทุกสมัยด้วยหลักคำสอนของพระองค์ที่ครบครัน เป็นระบบการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์แบบที่สุด “ สันติ ” ผู้นำถือศาสนาอิสลามเรียกว่า “มุสลิม” แปลว่า “ผู้ฝั่สันติ” หมายถึง “ ผู้นำอ่อนน้อมต่อมตนยังพระประสงค์ของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ (พระเจ้า)” (โมหัมมัด อับดุลกาเดร์, 2530) มีหลักการสำคัญของศาสนาอิสลามที่มุสลิมต้องยึดมั่นอยู่ 3 ประการ คือ หลักการศรัทธา หลักจริยธรรม และหลักปฏิบัติพื้นฐาน (ดรอหมาน ยีอ่า, ม.ป.ป.) ซึ่งหลักการศรัทธามี 6 ประการคือ ประการแรกได้แก่การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ ว่าพระองค์เป็นพระเจ้าองค์เดียว พระองค์ทรงอำนาจ เป็นผู้ทรงสร้าง ทรงบันดาล ทรงบริหาร ไม่มีผู้ใดหรือสิ่งอื่นใดเสมอหรือเทียบเท่าพระองค์ได้ ไม่มีผู้ใดลดเร้นจากอำนาจของพระองค์ได้ พระองค์ทรงนิรันดร์ มนุษย์ไม่สามารถจินตนาการลักษณะของพระองค์ได้ ส่วนประการที่สองคือการศรัทธาต่อบรรดาอิกะฮฺของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ว่ามลาอิกะฮฺเป็นบ่าวที่ซื่อสัตย์ของอัลลอฮฺ ﷻ รับใช้พระองค์โดยไม่ขัดขืน ไม่มีรูปร่าง มีหน้าที่สื่อกลางระหว่างอัลลอฮฺ ﷻ กับศาสดาทั้งหลายในการเข้าถึงพระองค์ ต้องบันทึกความดีความชั่วของมนุษย์ และทำหน้าที่เฝ้านรกเฝ้าสวรรค์ ส่วนประการที่สามคือการศรัทธาต่อคัมภีร์ทั้งหลายของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ว่าคัมภีร์ที่ถูกประทานแก่ท่านก่อนๆ ในส่วนที่ไม่ขัดกับคัมภีร์อัล-กุรอาน และปฏิบัติตามคัมภีร์อัล-กุรอานที่ถูกประทานแก่ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ส่วนประการที่สี่คือการศรัทธาต่อศาสดาของพระองค์โดยเชื่อและปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ศาสดาองค์สุดท้ายผู้สืบทอดสารแห่งอิสลามจากศาสดาท่านก่อนๆ และดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ประการที่ห้าคือการศรัทธาต่อวันปร โลกและวันแห่งการฟื้นคืนชีพ (วันกิยามะฮฺ) เชื่อว่าโลกที่เราอยู่

แตกสลาย และประการที่หกต้องศรัทธาในกฎแห่งสภาวะการณ์ของอัลลอฮ์ ﷻ ในสากลจักรวาลว่าเกิดขึ้นและดำเนินไปตามกฎเกณฑ์แห่งพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ (ดลรอหมาน ยีอ่า, ม.ป.ป.)

ด้านหลักจริยธรรมนั้นเป็นการปฏิบัติตนเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม ดำรงตนให้อยู่ในศีลธรรม พัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรับผิดชอบ ห่วงใย มีเมตตา มีความรัก ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น รู้จักปกป้องสิทธิของตน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นผู้มีความเสียสละ ค้นคว้าหาวิชาความรู้อยู่เสมอ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2556) ในขณะที่อิสลามมีหลักปฏิบัติพื้นฐาน 5 ประการแรก คือกล่าวสองคำปฏิญาณว่า “ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮ์” (ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้ นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ) และ “มุฮัมมะตุรเราะฮูล-ลุลลอฮ์” (ศาสดามุฮัมมัด ﷺ เป็นเราะฮูลของอัลลอฮ์ ﷻ) ประการที่สองคือการนมาซ “ศอลาฮ์” เป็นการเข้าเฝ้าอัลลอฮ์ ﷻ ภาคบังคับวันละ 5 เวลาได้แก่ ก่อนตะวันขึ้น บ่าย เย็น ค่ำ และกลางคืน ส่วนประการที่สามคือการจ่ายซากาต หรือจ่ายทรัพย์สินเพื่อผดุงสังคม ลดปัญหาช่องว่างระหว่างคนรวยและคนยากจน มุสลิมที่มีทรัพย์สินเกินกำหนดต้องจ่ายแก่ผู้มีสิทธิรับได้ คือผู้ขัดสน คนเจ็บใจ ผู้เข้ารับอิสลามและถูกญาติมิตรตัดขาด เจ้าหน้าที่เก็บซากาต ผู้มีหนี้สินสิ้นพันตัว ผู้พลัดถิ่น การได้ทาสหรือเชลยศึก และเพื่อประโยชน์ต่อสังคมในวิถีทางของอัลลอฮ์ ﷻ ประการที่สี่คือการถือศีลอดปีละ 1 ครั้ง ในเดือนรอมฎอน (ปฏิทินอิสลาม) คือการละเว้นจากพฤติกรรมสนองกิเลสต่างๆ ตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนตะวันตกดิน และประการที่ห้าคือการทำฮัจญ์ ถือเป็นข้อกำหนดสำหรับมุสลิมที่มีความสามารถไปทำฮัจญ์ได้อย่างปลอดภัยที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย (มุฮัมมัด ศอลิหฺ อัล-มุนัจญิด, 2546; มัสลัน มหะมะ, ม.ป.ป.)

ดังนั้น อิสลามถือเป็นศาสนาแห่งสันติ มีหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกกำหนดโดยพระองค์อัลลอฮ์และแบบอย่างของศาสดามุฮัมมัด ﷺ มุสลิมทุกคนต้องดำเนินชีวิตอยู่บนหลักพื้นฐานสำคัญ 3 ประการได้แก่ หลักการศรัทธา หลักจริยธรรม และหลักปฏิบัติพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิตทั้งในโลกนี้ (ดุนยา) และโลกหน้า (อาคีเราะฮ์)

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ระเบียบแบบแผนทางสังคมจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อนำไปสู่การยอมรับในค่านิยมและกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามที่สังคมต้องการสามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น โดยทั่วไปครอบครัว สภาพแวดล้อม ระบบโครงสร้างทางประเพณี สังคม และบรรทัดฐานของกลุ่มคนจะทำหน้าที่หล่อหลอมให้มนุษย์เข้าใจภาษา มาตรฐาน คุณธรรม จริยธรรม ความคิด ทัศนคติต่อสังคม (มงคล หวังสุขใจ, 2539; อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553) ซึ่งเป็นการอบรมสั่งสอนหรือการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิกให้บุคคล

รู้บรรทัดฐานของการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเพื่อให้มีบุคลิกภาพตามแนวทางที่กลุ่มหรือสังคมต้องการ (สุพิศวง ธรรมนนทา, 2540; พัทยา สายหู, 2540)

นอกจากนี้การขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องประสบตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นโดยพิจารณาในแง่มุมมองของสังคมที่เป็นวิธีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตได้อย่างมีระเบียบ และในแง่มุมมองของปัจเจกบุคคลที่จะทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์มาเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (Brom and Selznick, 1977 อ้างถึงใน อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553) เป็นกระบวนการให้บุคคลเกิดการเรียนรู้วิถีสังคมที่เขาอาศัยอยู่ผ่านการปะทะสังสรรค์ต่อกันอย่างไม่ขาดสาย ดังนั้นการขัดเกลาทางสังคมถือเป็นกระบวนการยกระดับหรือพัฒนาระบบคิดและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการขัดเกลาทางสังคมมุ่งเพื่อปลูกฝังให้บุคคลรู้จักระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน (Basic Discipline) ปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิต (Aspiration) การสอนให้บุคคลเรียนรู้บทบาททางสังคมของตน (Social Role) และมุ่งสอนให้บุคคลเกิดทักษะหรือความชำนาญ (Skills) (อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553) เป็นการปลูกฝังระเบียบวินัยแก่สมาชิกในสังคมให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนตามกาลเทศะทำให้เกิดทักษะความชำนาญที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมตามที่สังคมคาดหวัง (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ วาณี ทัพพะปุระณะ และคณะ, ม.ป.ป.; สุพัตรา สุภาพ, 2545) โดยมีกระบวนการขัดเกลา 3 ลำดับขั้นคือ ขั้นเตรียมการ (Preparatory Stage) เป็นระยะเลียนแบบบทบาทของบุคคลที่มีความสำคัญต่อตน (Signicant Others) เช่น บิดา มารดา ต่อมาเป็นการสวมบทบาท (Play Stage) หรือการแสดงบทบาทของบุคคลที่ตนใกล้ชิดและมีความเข้าใจ ซึ่งเด็กจะสามารถแสดงบทบาทของผู้อื่นได้ที่ละบทบาท โดยไม่สามารถเชื่อมโยงบทบาทหลายๆบทบาทเข้าด้วยกัน และขั้นของการสวมบทบาทโดยส่วนร่วม (Game Stage) เป็นการแสดงหลายๆบทบาทของบุคคลโดยเป็นการเรียนรู้บทบาทของบุคคลต่างๆโดยส่วนร่วม (Generalized Others) และเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของตน (Self) พัฒนาความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ของตนตามกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคม (อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553; ปราณี ดันตยานบุตร, 2539)

ตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญมี 6 หน่วยคือ 1) ครอบครัว ถือเป็นกลุ่มแรกที่สร้างนิสัย เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ให้แก่บุคคล 2) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างสูงต่อพฤติกรรมของบุคคลในวัยเด็กและเยาวชนต่อจากอิทธิพลของสถาบันครอบครัวเป็นอิทธิพลทางอ้อมต่อการขัดเกลาทางสังคมแก่บุคคล 3) โรงเรียน เป็นการขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ โดยการสอนให้มีความรู้และทักษะในการดำรงชีพรวมทั้งการอบรมสั่งสอนให้เป็นพลเมืองดี 4) กลุ่มอาชีพ โดยบุคคลอาจจะเลือกอาชีพตามความสนใจ ความถนัดหรือตามที่ครอบครัวกำหนดให้โดยทุกอาชีพล้วนมีระเบียบวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป 5) สื่อมวลชน ที่ก่อให้เกิด

ค่านิยม ความเชื่อทัศนคติและได้เรียนรู้พฤติกรรมแบบอย่างต่างๆ แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติในสังคม และ6) องค์การทางศาสนาที่จะช่วยขัดเกลาในแง่ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต (ชลธิชา ศาสติคุปต์, 2543; สุพัตรา สุภาพ, 2546; ปพณีย์ ฐิตวิวัฒนา 2548; จำนง อติวัฒนสิทธิ์, 2549)

ดังนั้นการขัดเกลาทางสังคมถือเป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้วิถีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาผ่านการปะทะสังสรรค์ต่อกันเพื่อพัฒนาระบบคิดและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เกิดการปฏิบัติตนอยู่ร่วมในสังคมจนเป็นที่ยอมรับ

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม

การควบคุมทางสังคมถือการประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบตามบรรทัดฐานของสังคมไม่ให้เกิดการเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานอาจทำได้หลายวิธีทั้งการให้รางวัลและการลงโทษ (ณรงค์ เส็งประชา, 2537) โดยมีสองรูปแบบ คือ การควบคุมแบบเป็นทางการ (Formal Control) คือการที่สังคมกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ชัดเจนหากมีผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามลักษณะของการกระทำผิด และการควบคุมแบบไม่เป็นทางการ (Informal Control) โดยการใช้วิถีประชา (Folkway) และจารีต (Mores) เป็นเครื่องมือในการควบคุมในกรณีที่ทำผิดวิถีประชา สมาชิกในสังคม ก็จะซุบซิบนินทา หัวเราะเยาะ มองหน้า หรือตำหนิตืดเย็น เป็นต้น โดยการควบคุมทางสังคมมีทั้งการควบคุมภายในที่เกิดจากการอบรมสั่งสอน และการควบคุมภายนอก (External Control) ด้วยกลไกด้านขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ความกดดันทางสังคม (Social Pressure) สิทธิทานุมัติทางสังคม (Social Sanction) และการบังคับทางสังคม (นิเทศ ดินณะกุล, 2544)

การควบคุมทางสังคมนั้นดำเนินการโดยใช้ระเบียบของสังคมอาจทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ หรืออาจเป็นการควบคุมทั้งภายใน และภายนอกด้วยกลไกทางสังคม การกดดันทางสังคม และสิทธิทานุมัติทางสังกรมรวมทั้งการบังคับทางสังคมเพื่อให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในข้อตกลงของสังคม

4.4 แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคมด้วยการทำฮาลาเกาะห์

ฮาลาเกาะห์ถือเป็นการจัดกลุ่มศึกษาเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาอิสลาม โดยผู้เข้าร่วมฮาลาเกาะห์จะกำหนดเนื้อหาการพูดคุยในประเด็นที่สนใจโดยเฉพาะหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในโลกมุสลิม หรือพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ เช่น ฝึกอ่านคุตบะฮ์ การท่องจำอัลกุรอานหรือหาแนวทางในการเรียนของแต่ละคนประสบความสำเร็จ (อัล บุนยาน, ม.ป.ป.)

ซึ่งมีญุดี อัลฮิลาลีย์ (อ้างถึงใน: อัล บุนยาน, ม.ป.ป.) กล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจากการจัดฮาลาเกาะฮุ คือ “เส้นทางที่เราคิดว่าจะนำไปสู่ความพึงพอใจของอัลลอฮ์ ﷻ และการมุ่งมั่นสู่การปฏิรูปตนเองและเรียกร้องเชิญชวนผู้อื่นสู่การงานต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ”

ดังนั้น ฮาลาเกาะฮุจึงเป็นการจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาอิสลามเพื่อปฏิรูปตนเองและเชิญชวนผู้อื่นสู่ศรัทธาในพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ เพื่อมุ่งหวังให้พระองค์ทรงพอพระทัย

4.5 แนวคิดเรื่องการขัดเกลาเยาวชนตามแนวทางของศาสนาอิสลาม

การขัดเกลาโดยการดร์บียะฮ์นั้นเป็นการถ่ายทอดความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก ซึ่งการขัดเกลาเยาวชนตามแนวทางของศาสนาอิสลามไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง แต่คือการมุ่งศึกษาที่กว้างและครอบคลุมทุกด้าน เป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณเพื่อผลิตให้มนุษย์สมบูรณ์ “การดร์บียะฮ์” ในทางภาษามายถึงการยกฐานะและความสามารถของบางสิ่งบางอย่างที่จะพัฒนา ซึ่งเกี่ยวพันกับการศึกษาอย่างแนบแน่นโดยเรามักจะใช้คำว่า “ตะอฺลีม” และ “ดร์บียะฮ์” การดร์บียะฮ์ มิใช่สำหรับเด็กเพียงอย่างเดียวคนหนุ่มสาวและผู้ใหญ่จำเป็นต้องมีการดร์บียะฮ์อย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยผ่าน หลักสูตรและกิจกรรมต่างๆ ของการดร์บียะฮ์ที่พิเศษเฉพาะผู้คนจำเป็นต้องมีการทบทวนและพวกเขาจำเป็นต้องมีทางนำเพื่อเดินตามทางแห่งคุณค่าและคุณธรรมดังนั้นการดร์บียะฮ์จึงถือเป็นกระบวนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกแห่งจริยธรรมของมุสลิมโดยเฉพาะเยาวชนมุสลิมไปสู่บุคลิกที่ถูกต้องเหมาะสมตามแบบอย่างของศาสดามุฮัมมัด ﷺ มัสลัน มาหะมะ (ม.ป.ป.) ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า เป้าหมายแรกและเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาอิสลามคือการขัดเกลาทาง ศีลธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณ ท่านมีทัศนะว่าจริยธรรมทางศาสนาเป็นอุดมการณ์เป็นจริยธรรมที่สมบูรณ์ และลักษณะอันสูงส่งนี้เป็นพื้นฐานของการศึกษาในอิสลาม (มัสลัน มาหะมะ, ม.ป.ป.; มุซซัมมิล คิดีดี, ม.ป.ป.)

ดังนั้นการขัดเกลาเยาวชนตามแนวทางของศาสนาอิสลาม หรือการดร์บียะฮ์นั้นเป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ ไปสู่บุคลิกที่ถูกต้องเหมาะสมตามคำดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ แบบอย่างของศาสดามุฮัมมัด ﷺ ด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

4.6 แนวคิดเรื่องอิสลามกับยาเสพติด

อิสลามนั้นมีข้อห้ามที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดื่มสิ่งมึนเมาต่างๆ ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่ปกป้องคุ้มครองมนุษย์ให้พ้นจากความเลวร้ายจากเหล่าชัฎฏอน (มารร้าย) และเพื่อรักษา

ผลประโยชน์พื้นฐานของมนุษย์ทั้งห้าประการคือ ศาสนา ชีวิต ทรัพย์สิน สติปัญญา และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ เพราะสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นโทษต่อระบบสมองของผู้เสพ ทำให้ผู้เสพมีเมามาไม่ได้สติ อาจก่ออาชญากรรมร้ายแรง ละเมิดต่อศีลธรรมอันดีงาม และมีผลกระทบต่อระดับสติปัญญาของผู้เสพในระยะยาว (อะฮฺมัด เชากีย์ อิบรอฮีม และอะฮฺมัด มุสตอฟา โด๊ะลง, ม.ป.ป.; สำนักข่าวไทยมุสลิม, 2553) ดังพระดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่กล่าวไว้ในอัลกุรอาน (Al-quran 5:90) ว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ที่จริงสุราและการพนัน และแทนหินสำหรับเชือดสัตว์บูชา ยัญ และการเสี้ยงคือนั้นเป็นสิ่งโสम्म อันเกิดจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเสีย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542)

จากการค้นคว้าสารต่างๆ สารที่มีอยู่ในบุหรีพบว่ามีนิโคติน ซึ่งเป็นสารเสพติด ที่ก่อให้เกิดการมีเมามาถึงแม้จะน้อยก็ถือเป็นสิ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติแห่งอิสลาม เพราะมีรายงานจากอิหม่ามอะฮฺมัดและอิหม่ามอบูดาูด ความว่า “รายงานจากพระนางอุมมุซาลามะฮฺที่กล่าวว่า ท่านรอซูล ﷺ ได้ห้ามจากทุกๆ สิ่งที่ทำให้มีเมามาและขาดสติ” และเมื่อผู้เสพได้รับสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้อื่นหรือต่อสังคม ฉะนั้นอิสลามจึงบัญญัติห้ามสิ่งเสพติดโดยได้มีบทบัญญัติห้ามการดื่มสุราในอัล-กุรอาน (Al-quran, 5:90) ว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย แท้จริงแล้วสุรา การพนัน รูปปั้นต่างๆ และการเสี้ยงทายนั้น คือสิ่งสกปรก ซึ่งเป็นงานของชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงละทิ้งมันเถิด เพื่อพวกเจ้าจะได้ประสบความสำเร็จ” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542)

บุหรีและยาเสพติดทุกชนิดถือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนและคนรอบข้างทั้งต่อครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งบทบัญญัติอิสลามได้กล่าวไว้ว่า “ข้อห้ามจะติดตามอันตรายมา” ทุกๆ สิ่งที่เป็นอันตรายต่อตนเองผู้อื่นและทรัพย์สินถือว่าเป็นสิ่งต้องห้าม ท่านอิบนุอับบาสรายงาน ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า ความว่า “ไม่มีการสร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและไม่มีการสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น” และพระองค์อัลลอฮ์ ทรงตรัสไว้ในอัลกุรอาน (Al-quran, 4:29) ว่า “และท่านทั้งหลายอย่าทำลายชีวิตตนเองเพราะอัลลอฮ์ ทรงปราณีพวกท่าน” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542) สิ่งเสพติดถือเป็นสัญญาณอันตรายที่น่ากลัว เพราะสิ่งเสพติดมักแพร่ระบาดในหมู่เยาวชนแสดงถึงอนาคตของสังคมกำลังมีดลง การระบาดของสิ่งเสพติดทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นที่ผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมาย ถือเป็นสัญญาณหนึ่งของวันสิ้นโลก (อะฮฺมัด เชากีย์ อิบรอฮีม อะฮฺมัด มุสตอฟา โด๊ะลง, ม.ป.ป.; สำนักข่าวไทยมุสลิม, 2553) ซึ่งท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวไว้ ความว่า “แท้จริงในจำนวนสัญญาณของวันสิ้นโลกนั้นคือ จะมีการระบาดของสุรายาเมา” (รายงานโดยมุสลิม) และอัลลอฮ์ ทรงตรัสไว้ในอัลกุรอาน (Al-quran 2:195) ความว่า “และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ายาเสพติดทุกชนิด

ถือเป็นสิ่งต้องห้าม (ฮารอม) ตามหลักศาสนาเพราะเป็นที่ปรากฏแน่ชัดว่า สิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และบุคคลใกล้ชิด รวมทั้งเป็นการสร้างปัญหาทางสังคมและขยายวงกว้างระดับโลก

ดังนั้นยาเสพติดทุกชนิดถือเป็นสิ่งต้องห้าม (ฮารอม) ตามหลักศาสนาเพราะสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นโทษต่อร่างกายและสติปัญญาของผู้เสพในระยะยาวทำลายผลประโยชน์ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งด้านศาสนา ชีวิต ทรัพย์สิน สติปัญญา และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงควรตระหนักในการป้องกันไม่ให้สิ่งเสพติดระบอบในสังคมเพราะถือเป็นสัญญาณอันตรายที่น่าวิตกของสังคม

4.7 แนวคิดเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการคิด และรับผิดชอบภารกิจต่างๆ เพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย ทั้งชาวบ้านนักพัฒนาและผู้วิจัยภายนอกผู้การแก้ปัญหาสังคม (ชนินฐา กาญจนสินนท์, 2536; ชัชวาลย์ ทัดศิริวัช, 2550) ประกอบด้วยกระบวนการค้นคว้าทางสังคม (Social Investigation) การให้การศึกษา (Education) การปฏิบัติการ (Action) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาส่วนกันหลายๆ ฝ่ายร่วมกันขับเคลื่อนเรียนรู้ พร้อมแก้ไขปัญหาส่วนกัน (สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2545) ซึ่งวรลักษ์ณ์ ไชยทัต (2544) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเริ่มจากให้ความเคารพต่อภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพของชาวบ้านให้ความรู้และนำไปใช้อย่างเหมาะสม สนใจปริทัศน์ของชาวบ้านปลดปล่อยแนวความคิดของชาวบ้านอย่างเสรี (ชัชวาลย์ ทัดศิริวัช, 2550)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการวิจัย (Pre-research Phase) เป็นการคัดเลือกชุมชน การเข้าสู่ชุมชน เตรียมพร้อมศึกษาชุมชน การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ (สุริยา วีรวงศ์, 2538) ระยะดำเนินการวิจัย (Research Phase) คือการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการพร้อมนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ และดำเนินการตามแผนงานโครงการ ต่อมาระยะการติดตามประเมินผลโครงการ (Monitoring and Evaluation Phase) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์แก่คณะกรรมการหรือผู้ให้ทุนสนับสนุน

สาธารณชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคนอื่นๆ (Otherstakeholders) รู้ถึงข้อผิดพลาดของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการออกแบบโครงการกระบวนการ และขั้นตอนของการทำงาน นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอน และกิจกรรมที่ขาดตกบกพร่องให้มีประสิทธิภาพขึ้น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ, 2554) โดยคณะผู้วิจัยจะร่วมกับชาวบ้านที่ทำการตรวจสอบข้อมูลด้านผลของการวิจัย พร้อมมีการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดเวทีชาวบ้านเพื่อนำเสนอผลการวิจัยพร้อมร่วมเรียนรู้ระหว่างคณะผู้วิจัยกับชุมชน รวมถึงการสานต่อให้ชาวบ้านนำผลของการวิจัยไปดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนต่อไป (ชัชวาลย์ ทัดศิวัช, 2550)

กล่าวโดยรวมแล้วการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการวิจัยที่นำเอาสองแนวคิดมาผสมผสานกัน คือ “การปฏิบัติการ” (Action) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โครงการที่ปฏิบัติในพื้นที่จริงทุกๆกระบวนการวิจัย และคำว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมวิจัยและปฏิบัติการจริงโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งชาวบ้าน นักวิจัย นักพัฒนา ในทุกกระบวนการวิจัย ทั้งวิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหาจนกระทั่งสิ้นสุด และรับผลการวิจัยร่วมกัน พร้อมทั้งร่วมกันประเมินผลการดำเนินการวิจัยด้วย

4.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการปัญหาสุขภาพเสพติดตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี่เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปนั้นพบว่า ญัฐฎีการ์ บิงขอด (2554) ได้ศึกษาวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนเป้าหมายของกรุงเทพมหานคร ซึ่งประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่สนใจการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง ไม่เคยมีพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และได้รับการอบรมนานๆ ครั้งในเรื่องยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในระดับต่ำ ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันคุณฉวี ชาญปรีชา และคณะ (2545) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาเสพติดเฉพาะกรณีตำบลบ้านคูอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งด้านการคัดเลือกชุมชน ประสานกลุ่มเป้าหมาย ร่วมจัดเตรียมสถานที่และอาหาร พร้อมจัดเสวนาผู้นำชุมชน มีผู้เข้าร่วมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล พระครูตำรวจ ในชุมชนจำนวน 50 คน โดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้นำกลุ่ม คอยให้ข้อมูล

เผยแพร่ความคิดใช้กระบวนการกลุ่มกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นเรื่องสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดที่ชุมชนต้องร่วมแก้ไข แล้วผู้วิจัยก็รวบรวมข้อมูลเขียน โครงการลงปฏิบัติในชุมชนในด้านการเตรียมคน และเครือข่ายนั้นได้เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ พร้อมร่วมดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้สู่เป้าหมายในการวิจัย เช่น กิจกรรมเวทีชาวบ้าน กิจกรรมให้ความรู้เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายก่อให้เกิดการร่วมกันดูแลแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ คือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดหลักเกณฑ์ร่วมวางแผนการดำเนินการประชุมแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนอย่างต่อเนื่องให้คนในชุมชนมีส่วนในการจัดหาอาชีพให้กับผู้ผ่านการบำบัดรักษา ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องและติดตามดูแลช่วยเหลือไม่ให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษากลับไปติดยาเสพติดซ้ำ มีการร่วมบริจาคเงินจัดหาอุปกรณ์สิ่งของสถานที่ในการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดและสนับสนุนให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครอบครัวและชุมชน เช่น ฝึกอาชีพกีฬาปฏิบัติกิจกรรมในทางศาสนา เพื่อให้คนในชุมชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (ณัฐฎีการ์ ปิงขอด, 2554)

ด้านสถานการณ์ปัญหาเสพติดในชุมชน เสริมสุข ราษฎร์คุชฎีและคณะ (2544) พบว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจเสพยาบ้าของผู้เสพยาบ้าทำงาน ได้แก่ การขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องโทษพิษภัยของยาบ้า ถูกเพื่อนชักชวน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการแพร่ระบาดของยาบ้าจนเห็นเป็นเรื่องปกติ และการเผชิญความเครียดจากปัญหาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่คุชฎี ชาญปริษาและคณะ (2545) ได้กล่าวว่า ปัญหาที่ก่อให้เกิดการติดยาเสพติดนั้นคือประชาชนขาดความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติด ครอบครัวขาดความอบอุ่นเนื่องจากครอบครัวแตกแยก การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน เขาชวนไปทำงานต่างถิ่นแล้วติดยาเสพติด ปัญหาพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัด รวมทั้งมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลในชุมชนสอดคล้องกับที่ณัฐฎีการ์ ปิงขอด (2554) กล่าวว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของประชาชนจากการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนเป้าหมายของกรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในระดับต่ำ อีกทั้งประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาเสพติดเฉพาะกรณีตำบลบ้านคูอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์นั้น คุชฎี ชาญปริษาและคณะ (2545) ให้ข้อมูลว่าเป็นการมุ่งเน้นให้เกิดกิจกรรมชุมชนเพื่อการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำชุมชน การพัฒนาศักยภาพ

ครอบครัว (โครงการบ้านสีขาว) การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน มีการจัดตั้งค่ายบำบัดฟื้นฟูเยาวชนที่ติดยาเสพติดในชุมชน การติดตามและประเมินผลค่ายบำบัดฟื้นฟูเยาวชนต้นกล้า ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในชุมชนจำนวน 25 คน มีค่ายฟื้นฟูชุมชนบ้านคูจำนวน 1 ค่าย ทำให้ครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด มีเจตคติเข้าใจทักษะในการทำหน้าที่ครอบครัวได้ดีมากขึ้น ครอบครัวมีความเข้าใจการแก้ปัญหาเสพติดและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งเกิดกลุ่มอาสาสมัครบ้านสีขาวเพื่อเป็นที่ปรึกษาของสมาชิกบ้านสีขาว กระบวนการข้างต้นก่อให้เกิดการพัฒนาแกนนำชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด จำนวน 50 คน เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีการประชาสัมพันธ์ชักชวนผู้ติดยาเสพติดในชุมชนมาเข้ารับการรักษา มีการจัดกิจกรรมค่ายบำบัดฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดยาเสพติดในชุมชนจำนวน 40 คน ที่มีความรู้ในเรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติดการทำหน้าที่ครอบครัว และความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นและพบว่าในระยะยาวมีการพูดคุยกับกลุ่มเยาวชนจำนวน 24 คน ผู้ปกครองเยาวชนจำนวน 13 คน เข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเรื่องการปฏิบัติตัวของเยาวชน พร้อมมีการตรวจปัสสาวะหาหาเสพติด เพื่อเป็นการเฝ้าระวังการเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ซึ่งพบว่าผลการตรวจไม่มีสารเสพติดในปัสสาวะของเยาวชน (คุณฉิษย์ ชาญปริษา และคณะ, 2545)

ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการปัญหาเสพติดตามหลักวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก นันทิพัทธ์วารินทร์ เบ็ญจนิรัตน์และธนาธิป ถาพันธ์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมบำบัดรักษาของผู้ป่วยชายเสพยาเสพติดระยะบำบัดด้วยยา ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 12 - 45 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 16 - 25 ปี มีสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ไม่ได้ทำงาน มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท/เดือน กรณีไม่มีอาชีพจะได้รับค่าใช้จ่ายจากบิดามารดามีเงินเพียงพอค่าใช้จ่ายไม่มีเหลือเก็บมีระยะเวลาในการเสพยาเสพติด 1 - 5 ปี ส่วนในด้านการสนับสนุนทางครอบครัวของผู้ป่วยชายนั้นพบว่าครอบครัวมีการสนับสนุนทางครอบครัว 5 ด้านคือการสนับสนุนด้านอารมณ์การยอมรับและยกย่องให้เห็นคุณค่าในตัวเอง ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และด้านข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน และบริการ (ทิพย์วารินทร์ เบ็ญจนิรัตน์ และธนาธิป ถาพันธ์, 2545)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการปัญหาสาเหตุติดของกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการปัญหาสาเหตุติดตามวิถีอิสลามในเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาผลจากการดำเนินการจัดการปัญหาสาเหตุติดตามวิถีอิสลามในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ผลและการวิเคราะห์

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนธันวาคม 2555- พฤษภาคม 2556 โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุติดและปัญหาในการจัดการปัญหาสาเหตุติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก และส่วนที่ 2 การศึกษารูปแบบการจัดการปัญหาสาเหตุติดตามวิถีอิสลามและผลจากการดำเนินการจัดการปัญหาสาเหตุติดตามวิถีอิสลาม

1. การศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุติดและปัญหาในการจัดการปัญหาสาเหตุติด

เป็นการตอบคำถามของวัตถุประสงค์ข้อ 1-2 โดยมุ่งศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาสาเหตุติด และปัญหาในการจัดการปัญหาสาเหตุติดของกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเสวนากลุ่มย่อยและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชน 4 กลุ่มคือ (1) กลุ่มผู้นำชุมชนด้านการปกครองคือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลพะวง ผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในชุมชน (2) ผู้นำศาสนาคืออิหม่าม กรรมการมัสยิดทั้ง 4 มัสยิดได้แก่มัสยิดบ้านป่าจี้เหล็ก มัสยิดบ้านดอนจี้เหล็ก มัสยิดชุมชนบ้านนอก (ปากอ) และมัสยิดชุมชนบ้านหัวนอน (3) กลุ่มแกนนำเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนและ (4) เยาวชนหรือบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในการเสพยาเสพติดในชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อระบุประเด็นหลักหรือข้อความเชิงวิเคราะห์ที่บ่งถึงสภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาสาเหตุติดของ

เยาวชนไทยมุสลิมให้สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา แล้วนำมาเขียนเรียบเรียงพรรณนาปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาปรากฏดังนี้

1) สภาพปัญหายาเสพติด

1.1) ยาเสพติดที่แพร่หลายอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นยาเสพติดชนิดที่หาง่ายในพื้นที่อีกทั้งราคาไม่แพง ดังที่โอกาส (ตัวแทนเยาวชน) ให้สัมภาษณ์ว่า “...ถ้าแหล่ง (พูด) ถึงว่ายาเสพติดที่วัยรุ่นบ้านดอนจีเหล็กเราเล่น (เสฟ) กันมากที่สุดก็คือน้ำท่อมนั่นแหละ เพราะราคาถูกได้ปริมาณเยอะ ส่วนรองลงมาคือ ยาไอซ์ ก็ยูนานันมีมั้งหวางนี้ (ช่วงนี้) ส่วนยาบ้าและลูกเม็ด (มาโน โขแล่ม) ก็มีแต่ไม่มาก เพราะราคาแพง ถ้าแหล่งว่าประมาณหนึ่งถึงสองปีที่แล้วตอนที่น้ำท่อมกับยาไอซ์ยังไม่เข้ามาถือว่ากัญชาระบาดมากที่สุดเลย...” วินัย (ผู้นำศาสนา) กล่าวว่า “...บ้านดอนจีเหล็กเรายาเสพติดที่ระบาดมากตอนนี้ก็คือน้ำท่อมนั่นแหละ เพราะว่ามันหาง่ายและเล่น (วิธีการเสฟ) ไม่ยากไม่เหมือนเล่นเนื้อ (กัญชา) หรือยาไอซ์ คนที่คิดไม่ถึงว่าจะเล่นยากก็มีเยอะ เพราะตามเพื่อน และความเครียดเรื่องงานทำให้ตัดสินใจเล่นยา...” ดังนั้นยาเสพติดที่เป็นที่นิยมกันในกลุ่มเยาวชนส่วนใหญ่เป็นน้ำกระท่อมหรือสีคูณร้อย ซึ่งเป็นยาเสพติดที่หาซื้อได้ง่ายในชุมชน วิธีการและขั้นตอนในการเสฟก็ไม่ยุ่งยาก โดยพบว่ากลุ่มที่นิยมเสฟน้ำท่อมมากที่สุด กลุ่มนักเรียนหรือเยาวชนที่ยังไม่มีรายได้ เพราะราคาไม่แพงโดยทั่วไปจะขายราคาใบละ 3 บาท หรือขายในราคา 100 บาทจำนวน 30 ใบ กลุ่มเสฟยาเสพติดในพื้นที่ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการรวมทุนกันหลายๆ คนเพื่อซื้อส่วนผสมต่างๆ มา เยาวชนโดยส่วนใหญ่ในชุมชนมีมุมมองในทางบวก โดยมีความเชื่อว่า “น้ำท่อม” เป็นยาเสพติดที่ไม่รุนแรงเหมือนยาเสพติดชนิดอื่น ไม่มีอันตรายใดๆ ต่อร่างกาย ดังที่แม็ก (เยาวชน) สะท้อนว่า “...น้ำกระท่อมมันดีกว่ายาเสพติดชนิดอื่นตรงที่มันไม่อันตรายต่อร่างกายไม่ติด ถ้าจะหยุดก็ง่ายแค่ไม่กินมันก็จบ แต่ที่กินอยู่เพราะว่าเพื่อนโทรชวนไม่หยุด...รสชาติก็อร่อยดีหวานๆ ขมๆ...”

ส่วนยาเสพติดที่มีระบาดอยู่ในพื้นที่รองจากน้ำท่อมได้แก่ “ยาไอซ์” หรือ “น้ำแข็ง” เนื่องจากเป็นยาเสพติดที่ราคาแพง และมีวิธีในการเสฟที่ยุ่งยาก เยาวชนโดยส่วนใหญ่ก็เชื่อว่าเป็นยาเสพติดของคนที่มีฐานะร่ำรวย มีระดับ ดังที่เจน (ผู้นำชุมชน) กล่าวว่า “...ยาไอซ์มีราคาแพงมาก ห้าร้อยบาทก็ได้มาขนาดเท่าปลายนิ้วก้อยเอง เป็นยาเสพติดของคนมีฐานะร่ำรวย...เสฟเข้าไปแล้วจะไม่มีอาการให้เห็นหรอก...ผู้หญิงที่เสฟจะเชื่อว่าเสฟเข้าไปแล้วผิวพรรณจะดีขึ้น...” ส่วนยาเสพติดที่เป็นที่นิยมน้อยรองลงมาได้แก่ กัญชา หรือที่เยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เรียกกันว่า “เนื้อ” สืบเนื่องจากว่ากัญชาเป็นยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ผสมผสานทั้งกระตุ้น กดและหลอนประสาท มีอาการเสฟติดทางจิตใจ ทำให้ผู้เสฟมีอาการมึนงง คลาย ไม่เครียด แต่การหาสถานที่เสฟนั้นยุ่งยาก

และต้องมีอุปกรณ์ที่พกพาลำบาก แต่กระนั้นก็ยังเป็นที่นิยมกันในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กในปัจจุบัน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...ท็อกเนื้อ (สูบกัญชา) มันดีตรงที่ทำให้อารมณ์ดี ไม่เครียด ลืมเรื่องไม่คิดงี้ได้ หัวเราะง่ายรับรอนว่าง (กลุ่ม) เนื้อจะไม่มีการทะเลาะกันเหมือนวงเหล้าแน่นอนออกไปดูได้เลย เพราะยันเนื้อแล้วจะหนุกหนาน...” (เอียด เยาวชน)

1.2) สาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนเสพยาเสพติดมาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่ไม่ดูแลเอาใจใส่ และใช้ชีวิตห่างเหินกับเยาวชน พ่อแม่ใช้ชีวิตอยู่ในบทบาทของผู้ปกครองที่วางอำนาจและใช้อารมณ์กับเยาวชน เมื่อเยาวชนซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ ประสบกับสภาวะดังกล่าว มักจะหาทางออกด้วยการออกจากบ้านไปคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อน จนนำไปสู่พฤติกรรมทดลองเสพยาเสพติดตามกระแสกลุ่มเพื่อนตามมา ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...ผมโดนคนแก่ (พ่อแม่) บ่นทุกวัน คิดนิดหน่อยก็แหลงดำได้ทั้งวัน ทุกวันเอาแต่บ่นเรื่องผม ผมเลยไม่อยากรอยู่บ้าน ไปอยู่กับเพื่อนสนุกกว่า ร้องเพลง เล่นไฟ เกี่ยวกับหนุกหนาน บายใจประสาเรา เรื่องยาสูบหรือ..ก็ไม่สูบให้เค้ารู้หรอก เลยไม่มีใครว่าผม เพราะผมก็สูบกับเพื่อนๆ อยู่บ้านผมไม่เคยสูบ เต็มใจเค้ารู้ก็โดนด่าอีก...” (สุพจน์ เยาวชน) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมอิสลามของเยาวชนที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม เนื่องจากขาดความรู้ในทางศาสนา ก่อให้เกิดมุมมอง วิธีคิดของเยาวชนที่คล้อยตามกับสิ่งยั่วยุต่างๆ ในสังคมได้ง่าย ขาดภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ และต้องคล้อยตามกระแสกลุ่มเพื่อนเพื่อการยอมรับ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...เยาวชนคิดยาที่สังเกตดูพบว่าไม่มีอิสลามอยู่ในการดำเนินชีวิต ทั้งในตัวเองและครอบครัว ด้วยเหตุนี้บาลาอู (ภักย์พิบัติ) จึงถูกส่งลงมายังตัวของเขา ครอบครัวของเขา รวมทั้งชุมชนของเขา เพราะมุสลิมไม่ดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบตามคำสั่งสอนของพระเจ้า และตามแบบอย่างของศาสดา...” (หมาน ผู้นำศาสนา) รวมทั้งมีสาเหตุมาจากการชักชวนจากกลุ่มเพื่อน พบว่าเพื่อนถือเป็นสิ่งที่พึงสำคัญของเยาวชนในยามท้อแท้ หมดกำลังใจ หรือเจอปัญหาในชีวิต ให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจเพื่อหาทางออกในปัญหาที่เกิดขึ้นของเยาวชนในชุมชนบ้านคอนจี้เหล็ก สามารถระบายความในใจ ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเปิดเผย เป็นที่มาของความไว้วางใจจนนำไปสู่พฤติกรรมคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของตน ดังนั้นเมื่อเยาวชนมีปัญหาเกิดขึ้นกับตัวเองหรือความขัดแย้งภายในครอบครัว จึงมักหาทางออกด้วยการพึ่งพาอาศัยกลุ่มเพื่อน ดังบทสะท้อนจากอาซิด (เยาวชน) ที่ว่า “...เวลาอยู่บ้านเซ็งมาก เพราะคนแก่ (พ่อแม่) ที่บ้านขี้บ่น ชอบทะเลาะ พูดยาไม่เข้าหูบ่อย ก็เลยไม่ชอบอยู่บ้าน อยู่กับเพื่อนดีกว่า สนุกเข้ากันได้ มีไรก็คุยกันตลอดหนุกหนาน บายใจไม่เครียด...”

นอกจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นการเสพยาเสพติดยังเกิดจากการที่เยาวชนไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดต่อร่างกาย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการคิดและตัดสินใจเข้าไปที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดในกลุ่มเยาวชน ดังที่เชียว (เยาวชน) กล่าวว่า “...ผมไม่เคยรู้

หรือกว่าน้ำท่วมมีผลร้ายต่อร่างกายอย่างไรบ้าง แต่คิดว่ามันไม่มีผลร้ายอะไรกับร่างกายมากมายหรอก...เพราะว่าเราก็กินมาหลายปีแล้วไม่เห็นพรีอที...” และสาเหตุมาจากอิทธิพลของสื่อ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างกระแสนิยมในด้านพฤติกรรมกระเสพยาเสพติดของเยาวชนในชุมชนบ้านคอนจี้เหล็ก ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กถึงจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนนั้น พบว่าอิทธิพลของสื่อข่าวสารต่างๆ มีผลทำให้เยาวชนเกิดความสนใจติดตามและค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อหาช่องทาง วิธีการ และตัวาชนิดใหม่ที่มีปฏิกริยาหลังจากเสพที่ดีกว่า แต่ราคาถูกกว่า และหาง่ายกว่า ทำการทดลองเสพยาเสพติดตามกระแสข่าว ซึ่งกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้เยาวชนในชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยเช่นกัน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...แต่ก่อนไม่เคยมีเลยปัญหาเสพติคในบ้านเรา ไม่มีเลยน้ำกระท่อม มีแต่ใบกระท่อมที่เอามากินเป็นยาขยันอดทน แต่เมื่อสื่อได้นำเสนอข่าวให้เห็นว่า สี่กุ่มร้อยในระบาดในพื้นที่สามจังหวัด เลยกลายเป็นความสนใจของวัยรุ่นบ้านเรา ที่ชอบของ ที่ชอบของแบบนั้นอยู่แล้ว ต้องการลองของใหม่ที่ดีกว่า ราคาถูกกว่า จนเป็นปัญหาคุกคามแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเข้าสู่ชุมชนมาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนเสพติคชนิดอื่นนั้นก็มีอยู่ก่อนหน้านี้แล้วแต่มันราคาถูกและหาง่ายขึ้นเลยกลายเป็นความนิยมของวัยรุ่นบ้านเรามาจนทุกวันนี้...” (ก๊อเหล็ก ผู้นำชุมชน)

1.3) การเริ่มต้นเสพยาเสพติดของเยาวชนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นตอนต้นหรืออายุตั้งแต่ 13-17 ปี โดยเกิดจากหลายปัจจัยดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...ตอนเรียนอยู่ ม.3 ผมและเพื่อนๆ ก็แค่อยากลองให้รู้แค่นั้นเอง อยากรู้ว่าดูดกัญชาแล้วจะเป็นยังไง เห็นเค้าว่ากันว่าดูดแล้วจะทำให้รู้สึกเปลี่ยนไปจากเดิม อารมณ์ดีขึ้น มีเงินมา เห็นเพื่อนในโรงเรียนหลายคนเลยที่เสพยา กันนี้เราแค่กัญชา น้ำท่วมเป็นเรื่องเล็กน้อยเอง เห็นเพื่อนคนอื่นที่เสพยาบ้าก็มีเยอะ น้ำท่วมนั้นกินกันเกือบทุกคน คิดว่าเดียวเรียนจบชั้น ม.6 เมื่อไหร่ก็ค่อยเลิกก็ได้ ไม่คิดแน่นอน เลิกได้ชั่ววู... ” (มนัส เยาวชน) “...ในชุมชนบ้านเรานี้ จะมีทีมงานที่จะเข้ารอบ (เสพยา) กันหลายทีม แต่ละทีมจะมีสมาชิกกลุ่มอย่างน้อย 5-7 คน แต่บางครั้งก็มีบ้างที่เพื่อนของเพื่อนที่เรียนด้วยกันมาจากต่างถิ่นมาร่วมแจมอีกก็จัดไปอีก และเวลาเข้ารอบ เราก้โทรตามทีมงานกลุ่มเหล่านี้ทั้งหมด หรือบางทีก็นัดเจอกันที่ไหนดสักที่หนึ่งเพื่อลงหุ้นเอาไปชนของ (ชื้อยาเสพติคเช่น กัญชา ยาบ้า น้ำท่วม) บางวันก็เข้ารอบแค่ครั้งเดียวจบ แต่บางวันก็มีสองสามรอบ แล้วแต่จังหวะและเวลา พวกทำงานก็พอจะมีเงินบ้าง ส่วนเราก้ขอจากป๊ะมะว่าเอาไปกินน้ำชา และเหลือจากโรงเรียนมาบ้าง...” (ยุทธนา เยาวชน) ดังนั้นเยาวชนในชุมชนเริ่มเสพยาเสพติดโดยส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 15-20 ปี บางคนก็กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมปลาย หากคนใดไม่ได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมปลายก็จะมีอาชีพเป็นลูกจ้างและเสี่ยงต่อพฤติกรรมเสพยาเสพติดสูง เยาวชนเป็นวัยที่มีอารมณ์ความรู้สึกและความอยากรู้อยากเห็นอยากลองเนื่องจากเห็นพฤติกรรมและเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ปกครอง

ความเห็นแก่ผลประโยชน์ของผู้ประกอบการร้านค้าซึ่งเหล่านี้คือจุดเริ่มต้นของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของเยาวชน มีการเริ่มต้นทดลองเสพยาเสพติดเพราะอยากรู้อยากเห็นในปริมาณที่เล็กน้อยแล้วค่อยๆ เพิ่มปริมาณมากขึ้นตามความรู้สึกต้องการและจะเพิ่มจำนวนครั้งที่เสพขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อมีการชักชวนจากกลุ่มเพื่อน ในชุมชน พฤติกรรมเสพยาเสพติดเหล่านี้พบว่าผู้เสพส่วนใหญ่ต้องหลบสายตาผู้คนเพื่อหลีกเลี่ยงการพบเห็นของคนในชุมชน

1.4) ผลกระทบของเยาวชนที่ติดยาเสพติดมีทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งต่อผู้เสพเอง ครอบครัว และชุมชน กล่าวคือ ผู้ที่เสพยาเสพติดมีลักษณะอาการที่แตกต่างกันตามชนิดและประเภทของยาเสพติดดังนี้คือ “ยาไอซ์” หรือ “น้ำแข็ง” จัดว่าเป็นยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไอซ์ออกฤทธิ์เร็ว แรง และนานกว่ายาบ้า อีกทั้งตำแหน่งทางการตลาดยังมีภาพลักษณ์ของการคู่มือมีระดับ ทั้งนี้เนื่องจากไอซ์ในระยะแรกถูกนำเข้ามาโดยกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศและกลุ่มชนชั้นสูงทางสังคม ดังนั้นการเสพยาไอซ์จึงเกิดความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเสพยาไอซ์แล้วทำให้ สวย หล่อ เท่ห์ ขาว ใส สวม หุ่นดี อีกทั้งยังจูงใจเยาวชนเพศชายเกี่ยวกับสมรรถภาพทางเพศที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงกลับเป็นไปในทางตรงข้าม เพราะหากเสพยาเป็นระยะเวลานาน จะทำให้เช็ทซ์เสื่อม อวัยวะเพศไม่แข็งตัว รูปร่างผอมแบบทรุดโทรม เมื่อหยุดเสพยาจะเกิด โยโย่เอฟเฟ็ค น้ำหนักจะเพิ่มอย่างรวดเร็ว และลดยาก สมองฝ่อ ไอคิวต่ำ และที่สำคัญอาจตายได้ เนื่องจากหัวใจเต้นผิดจังหวะ เต้นเร็ว และอาจเกิดภาวะหัวใจวายเฉียบพลันได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...คุณน้ำแข็งมานานอยู่นะ ตอนนี้จะว่าเล็กแล้วเพราะรู้สึกว่าจะดกก็เก็บก็ไม่มีเลยซักบาท เดือนชนเดือนเลย รู้สึกว่าเหนื่อยง่าย น้ำหนักก็ลดลงมาก ถ้าไม่ได้คุณก็จะหงุดหงิด อารมณ์เสื่อง่าย แต่เมื่อคุณแล้วก็จะสบายใจ แต่ที่รู้ๆ ก็คือตัวเองสวยขึ้นไม่เคยเปลี่ยน...” (สุวิมล เยาวชน)

จะเห็นว่า ผลร้ายที่เกิดขึ้นแก่เยาวชนที่ติดยาเสพติดนั้นนอกจากทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรมลงอย่างผิดปกติแล้ว สมรรถภาพทางร่างกายยังลดลงอีก ทั้งยังมีผลในระยะยาวต่อจิตใจของผู้เสพ เช่น อาจทำให้ผู้เสพยาเสพติดจิตใจผิดปกติ นอนไม่หลับต้องเสพยาเป็นประจำเพื่อให้ร่างกายเป็นปกติตามบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...คนที่กินน้ำหอมมันบางทีไม่ได้กินเพื่อให้มาหอมแต่ที่กินก็เพื่อให้กินข้าวได้นอนหลับ เพราะถ้าไม่กินน้ำหอมก็จะกินข้าวไม่ได้ นอนไม่หลับเลย...” (ฮาโหรบ เยาวชน)

ในขณะที่ครอบครัวของผู้ที่ติดยาเสพติดมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัวลดลง เยาวชนต้องนำเงินไปใช้ซื้อยาเสพติดเพิ่มขึ้น จากการสัมภาษณ์เยาวชนที่ติดยาเสพติด และเยาวชนเคยมีประวัติเสพยาเสพติดให้ข้อมูลว่า “...ผมจะไม่ค่อยมีเวลาอยู่ร่วมกับครอบครัวหรอกเพราะต้องออกจากบ้านไป ทำงานแต่เช้า และกลับมาค่ำในตอนกลางคืนตนเองก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อน เพราะอยู่บ้านเซ็ง ไม่รู้ จะพูดกับใคร จึงห่างเหินและไม่ใกล้ชิดกับพ่อแม่เท่าไรนัก...เรื่องเงินนะก็เงินเราไม่พึ่งพาใคร มีเงินก็ต้องใช้เก็บ ไว้ทำไมอยู่

ให้สนุกอย่าไปเครียดอะไรเลย...” (วินัย เยาวชนในชุมชน) ส่วนด้านผู้ปกครองของเยาวชนที่เสพยาเสพติดให้ข้อมูลด้านผลกระทบที่เกิดจากเยาวชนไปเสพยาเสพติดว่า “...ไต่บ่าวเรามันไปอยู่กับเพื่อนมัน โนนแหละ หนีบิหรไม่ได้ (หวังอะไรไม่ได้เที่ยวอย่างเดี๋ยวนั้นๆ ไม่หอนได้แหลง (ไม่เคยพูดกัน) กันนี้...” (พิชัย ผู้ปกครองเยาวชน)

ผลที่เกิดขึ้นแก่ชุมชน ซึ่งจากการเยาวชนที่เสพยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มที่กินน้ำกระท่อมมักนิยมใช้สถานที่ห่างไกลจากสายตาคู่คนเมื่อต้องการเสพยาเสพติด โดยเฉพาะในสวนยางพาราหรือกระท่อมในสวนยางพาราของชาวสวน ส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินของชาวสวน เนื่องจากกลุ่มผู้เสพมีพฤติกรรมทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ที่เจอปัญหาดังกล่าวไม่พอใจและมักหาทางออกโดยการนำอุปกรณ์ที่กลุ่มเยาวชนในชุมชนเก็บไว้ใช้เพื่อการปรุงน้ำกระท่อม หรือเสพยาเสพติดชนิดอื่นไปทิ้ง เพื่อตัดปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ในระยะยาวแล้วไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...พวกมันมาคินะไม่พรีแต่ที่มาส่วนใหญ่มาสร้างปัญหาทั้งเพ (ทั้งนั้น) ฎเลยเอาก่อนเส้า (ก้อนหินที่ใช้ทำฐานรองหม้อต้มกระท่อม) โป้ (พวก,กลุ่ม) มันซัด (ทิ้ง,คว้าง) ในสายคมชะแล้วมันก็ยังหามาใหม่ หล่าว่ามันพยายามกันจริงๆ เลยเขียนป้ายบอกว่าอย่าทำลายข้าวของของเรา...” (มู่เหริยม ผู้ได้รับผลกระทบ) “...พวกนี้มันพยายามถึงขนาดมีการขุดโพรงจอมปลวกให้กลายเป็นฐานต้มน้ำกระท่อมได้เลย...” (อามีหน๊ะ ผู้พบเห็นเหตุการณ์) “...เวลาพวกมันขึ้นไปกินน้ำกระท่อมกับบนโคกในป่าข้าง มันไปเหยียบจอกยางถึงเก็บยางเค้าแตกหมดเลย ร้ายนิพวกนี้...” (สุเรน ผู้ได้รับผลกระทบ)

ขณะเดียวกันพบว่า ผลกระทบด้านปัญหาที่เกิดขึ้นแก่คนในชุมชนได้แก่ ปัญหาการลักขโมยโดยพบว่าทรัพย์สินที่สามารถนำไปขายได้หากวางไว้ในที่เปิดเผยก็มักจะถูกกลุ่มเยาวชนติดยาเสพติดขโมยไป เป็นที่ทราบกันดีของคนในชุมชนว่าเกิดจากกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...รถเครื่องสปรีนเตอร์คันร้ายคิคู จอดทิ้งไว้ในสวนนี้ไม่ถึงว่าจะโดนลัก (ขโมย) ด้วย...และวันก่อนข้าวเปลือกใส่กระสอบวางไว้ที่โรงสีข้าว ก็ถูกขโมยไปขาย คิคูบ้านเราเดี๋ยวนี้อโจรเยอะแล้ว น่าจะเป็นไอพวกติดยา หรือคนในนี้แหละ คนนอกใครจะกล้ามาเอา...” (ดลละเห่ ผู้ได้รับผลกระทบ) “...หลังจักค้ายถูรู้อน หน้าต่างศูนย์เด็กเล็กประจำมัสยิดคอนจี้เหล็ก โคนงัด พบว่าถึงแก๊สโรงเรียน โดยขโมยไปสองลูก ต้องชดเชยเงินไปกว่าสามพันบาท มีข้อมูลจากผู้พบเห็นว่าเห็นวัยรุ่น 3-5 คนขี่รถพ่วงช่วงเวลากลางดึกมีพฤติกรรมน่าสงสัย...” (สนั่น ผู้ได้รับผลกระทบ) ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคนในชุมชนจากพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเยาวชนนั้นมีหลายด้าน เช่น ด้านทรัพย์สินถูกขโมยและได้รับความเสียหาย สร้างปัญหาให้กับชาวสวนโดยส่วนใหญ่ผู้ได้รับผลกระทบ จะใช้วิธีการจัดการปัญหาโดยการทำลายเครื่องมืออุปกรณ์ที่วัยรุ่นใช้ปรุงหรือเสพยาเสพติด เนื่องจากไม่กล้าจัดการปัญหาด้วย

วิธีการบอกกล่าวหรือห้ามปรามเนื่องจากกลัวว่าวัยรุ่นจะทำอันตรายหรือทำลายทรัพย์สินของตนเสียหายกว่าเดิมในเชิงประชิด อีกทั้งชาวบ้านยังมีความรู้สึกหวาดผวา ไม่กล้าวางสิ่งของมีค่าไว้ตามลำพังเหมือนแต่ก่อน

2) ปัญหาในการจัดการปัญหาเสพติด

การจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กที่ผ่านมา มีปัญหาที่สำคัญ 4 ประการคือ ประการที่ 1 วิธีการให้ความรู้ความเข้าใจของผู้นำศาสนาไม่เข้าใจ กลุ่มเยาวชน ผู้นำศาสนาทั้งอิหม่าม คอเต็บ และบิลาลได้ใช้กระบวนการทางด้านศาสนา เพื่อณรงค์ และให้ความรู้ด้านบทบัญญัติและหลักปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม เช่น การอ่านคุตบะฮ์ในวันศุกร์โดยคอเต็บที่ทำหน้าอ่านคำสอนในหลักศาสนาจากบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลฮาดิษเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวนี้ไม่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจให้เยาวชนที่เข้าร่วมรับฟังการเทศนาได้ ปัจจัยสำคัญ พบว่า บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ไม่เอื้อ และโน้มแนวโน้มให้ผู้ฟังเกิดแนวคิดเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการเข้าฟังคุตบะฮ์ซ้ำ จึงมีโอกาสนั่งหลังสุดของแถวได้รับฟังเนื้อหาสาระไม่ครบสมบูรณ์ ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่สะท้อนว่า “...คอเต็บอ่านคุตบะฮ์ไม่จูงใจ บรรยากาศเคิบเคลิ้ม พอดีกินข้าวมาอึมๆ ทำให้ง่วงมาก เลยถอดทุกทีเมื่อฟังคุตบะฮ์ ส่วนด้านเนื้อหาสาระนั้นก็ฟังๆ กันอยู่ประจำจนเบื่อแล้ว ไม่มีเรื่องใหม่ให้ฟังบ้างเลย บางคนมาฟังคุตบะฮ์ซ้ำ จึงมีโอกาสนั่งหลังสุดของแถวเลยไม่ค่อยได้ยินเท่าไรเลย..” (อิสมาแอล เยาวชน) ประการที่ 2 ครอบครัวไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการปัญหาและไม่ยอมรับกับสภาพการติดยาเสพติดของบุตรหลาน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เนื่องจากสถาบันครอบครัวถือเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการขัดเกลาทางสังคมแก่บุคคลเพื่อจัดการปัญหาเสพติด ที่ผ่านมากลับพบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือและไม่ยอมรับสภาพปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในบุตรหลานของตน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กกล่าวว่า “...ปัญหาในการจัดการแก้ไขปัญหาเสพติดบ้านเรานั้นคือการให้ความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นพร้อมยอมรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานของตน ที่ผ่านมากพบว่าผู้ปกครองมักปกป้องลูกหรือไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริงในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นแก่บุตรหลานของตน...” (ภานุเดช ผู้ใหญ่บ้าน)

ประการที่ 3 เน้นการจัดการแก้ปัญหาโดยใช้กฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหายาโดยใช้วิธีการควบคุมทางสังคมผ่านกลไกของระบบกฎหมาย คือ การจับ ปรับ และกักขัง ซึ่งมุ่งเน้นผู้กระทำความผิดทั้งผู้เสพและผู้ค้ายา

เสพติดมาลงโทษ แต่ชุมชนหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาไม่มุ่งเน้นมาตรการในการจัดการปัญหา ยาเสพติดที่อาจเกิดขึ้นแก่กลุ่มเสี่ยงหรือเยาวชนในชุมชนที่ไม่เสพยาเสพติด ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการจัดการปัญหาเสพติดที่สำคัญในชุมชนอีกวิธีการหนึ่งคั้งที่ ภาณุเดช เจริญระ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก กล่าวว่า “...ที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ได้จัดทำประชาคมเพื่อระดมปัญหาด้านยาเสพติด พร้อมหามาตรการในการแก้ปัญหาโดยเก็บข้อมูลเชิงลึกเพื่อระบุกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดในชุมชนรวมทั้งสำรวจข้อมูลผู้เสพยาเสพติดในชุมชนเพื่อดำเนินการตามกฎหมายของบ้านเมืองต่อไป แต่ผลคือ ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ เพราะเป็นบุตรหลานและคนรู้จักใกล้ชิดกันทั้งนั้น...” (ภาณุเดช ผู้ใหญ่บ้าน) ซึ่งผู้ใหญ่บ้านได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสะท้อนถึงผลการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมามีว่า “...เนื่องจากแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นคำสั่งมาจากจังหวัด ลงมาสู่อำเภอ เจ้าหน้าที่ก็มักจะดำเนินการตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย พร้อมเน้นหนักในเรื่องวิธีการ อีกทั้งมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการดำเนินงานจริง จึงไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ...” (ภาณุเดช ผู้ใหญ่บ้าน) และประการที่ 4 การขาดคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดการปัญหา จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหาและ อุปสรรคในการแก้ปัญหายาเสพติดที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า ส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขเนื่องจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานภายในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กยังขาดคุณธรรมในการใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติด ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “...บ้านเมืองของเราทุกวันนี้กฎหมายมีข้อโหว่ ไม่เค็ดขาดพอ เพ้ออำนาจเงิน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับผู้ค้ายาเสพติดได้แล้ว ผู้ที่ค้ายาเสพติดซึ่งมีเงินเยอะจากการค้ายาเสพติดก็มักเตรียมเงินไว้ส่วนหนึ่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อโดนจับ เพื่อแก้ไขสำนวนคดีจากผู้ค้ายาเสพติดให้กลายเป็น ผู้เสพยาเสพติด แล้วดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ได้แก่ จำคุกพร้อมกับนำผู้ค้ายาเสพติดไปบำบัด ซึ่งผู้ค้ายาเสพติดที่โดนจับก็กลายเป็นผู้เสพ ไม่นานก็ถูกปล่อยตัวออกมา เนื่องจากมีความผิดในคดีเสพยาเสพติดซึ่งมีโทษไม่ร้ายแรงมากนัก...” (สมมาตร ผู้พบเห็นเหตุการณ์)

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กนั้นถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กนั้นมีลักษณะเป็นชุมชนมุสลิม คนในชุมชนทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม เป็นที่น่าสังเกตว่าศาสนาอิสลามซึ่งมีหลักการปฏิบัติตนตามกรอบวิถีของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด อีกทั้งชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กยังเป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างในการปกครองดูแลสมาชิก (สัจปบุรุษ) ในชุมชนอย่างทั่วถึง แต่ชุมชนกลับต้องประสบกับปัญหายาเสพติดในอัตราที่สูง ซึ่งดังกล่าวนี้อาจทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่า สืบเนื่องจากสถาบันทางสังคมในชุมชนอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง บกพร่องในบทบาทหน้าที่ตามความคาดหวังของสังคมและชุมชน เช่น สถาบันครอบครัวภายใต้ความรับผิดชอบของพ่อแม่หรือ

ผู้ปกครอง ไม่มีเวลาการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนตักเตือนบุตรหลานให้อยู่ในกรอบวิถีการดำเนินชีวิตตามระบบอิสลามทั้งที่ในความจำเป็นนั้น ครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันหลักในการทำหน้าที่ขัดเกลาเยาวชนให้อยู่ในกรอบวิถีแบบอิสลาม ซึ่งข้อเท็จจริงในชุมชนพบว่าครอบครัวที่มีเยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ส่วนใหญ่พ่อแม่หรือผู้ปกครองยังขาดทักษะในการอบรมตักเตือนเยาวชน ไม่มีเวลาในการพบปะพูดคุยกันระหว่างคนในครอบครัว มักชอบตัดสินความผิดและว่ากล่าวเยาวชนเป็นเหตุให้เยาวชนต้องหาทางออกด้วยตัวเอง โดยการออกจากบ้านไปสมาคมกับเพื่อนฝูงจนในที่สุดก็นำไปสู่พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสมตามความคาดหวังของสังคม เช่น พฤติกรรมการขี้รถซึ่ง การเที่ยวกลางคืน พฤติกรรมชู้สาว เป็นต้น เหล่านี้เกิดจากสถาบันทางสังคมในชุมชนบกพร่องผู้นำทางจิตวิญญาณหรือผู้นำเชิงโครงสร้างในการปกครองที่มีอยู่เองก็ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ปล่อยปะละเลยไม่ให้ความสนใจในประเด็นปัญหาด้านยาเสพติดที่เกิดขึ้น ทำให้ปัญหายิ่งขยายวงกว้างและมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นภัยในสังคมที่ยากเกินจะควบคุมและแก้ไขได้ ประกอบกับองค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านศาสนา องค์กรการปกครองในชุมชนต่างๆเหล่านี้ไม่เกิดการบูรณาการแผนงานเพื่อหาหรือรูปแบบของการจัดการปัญหาเสพติดของชุมชน กลายเป็นภาระหน้าที่ที่แต่ละฝ่ายต่างไม่เข้ามารับผิดชอบ ถือเป็นความอ่อนแอของผู้นำของชุมชนที่ปล่อยให้ปัญหาเสพติดในชุมชนขยายวงกว้างและรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ระบอบการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยพระเจ้า ผู้ทรงรอบรู้อยู่ในทุกสิ่งผู้ทรงปรียายิ่งในมวลหมู่มนุษยชาติทั้งมวล หาได้มาจากความคิดของมนุษย์ผู้ถูกสร้างขึ้นมาผู้หนึ่งในโลกนี้ไม่ แต่ทว่าเยาวชนนั้นเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นช่วงระหว่างวัยของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ พฤติกรรม และความคิดอย่างมาก เรียกช่วงวัยนี้ว่า “วัยรุ่น” พฤติกรรมของบุคคลในช่วงวัยรุ่น โดยส่วนใหญ่มักเลือกใช้ชีวิตโดยส่วนใหญ่อยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อน จึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนเพื่อสร้างการยอมรับของตัวเองภายในกลุ่ม หากกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ เยาวชนก็จะเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีเพื่อสร้างการยอมรับในตัวเองของเพื่อนในกลุ่มได้ ขณะเดียวกัน หากกลุ่มเพื่อนที่เยาวชนเข้าไปสัมพันธ์มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ แล้วมีความเสี่ยงสูงที่เยาวชนจะเรียนรู้พฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อสร้างการยอมรับภายในกลุ่มเพื่อนของตน แต่สำคัญที่สุดขึ้นอยู่กับพื้นฐานของสถาบันแรกคือครอบครัวที่จะทำหน้าที่ขัดเกลาเยาวชนให้พร้อมสำหรับเผชิญกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ล่อแหลมในยุคปัจจุบัน และถือเป็นสถาบันแรกที่สร้างนิสัย เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ให้แก่บุคคล สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะ

บิดามารดาจะมีบทบาทสูงในการขัดเกลาทางสังคมแก่เด็ก (ปพาณี ฐิติวัฒนา, 2548; สุพัตรา สุภาพ, 2546)

การวิจัยครั้งนี้พบว่าเยาวชนชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เด็กในชุมชนมีความเสี่ยงสูงที่จะเสพยาเสพติดเนื่องจากแรงดึงดูดจากสภาพแวดล้อมในชุมชน รวมถึงพฤติกรรมพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนอาจเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนออกจากบ้านไปใช้ชีวิตอยู่กับกลุ่มเพื่อน หรือเยาวชนไม่อยู่ในระบบการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยที่นำไปสู่พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนทั้งสิ้น ทั้งหมดนี้เกิดจากการไม่ดำเนินชีวิตตามแนวทางของอิสลามที่ถูกกำหนดขึ้นโดยพระเจ้า (อนุหัมชะฮ์ อันนัควีย, ม.ป.ป)

ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับบุตรหลานเนื่องจากภาระหน้าที่และการงาน ทำให้ขาดความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างกัน หากแต่ครอบครัวที่ดำเนินชีวิตตามกรอบวิถีอิสลามตามแบบอย่างของศาสดามูฮัมหมัด ﷺ ตั้งแต่ต้นนอนจนกระทั่งเข้านอนแล้วขอมนำไปสู่โอกาสในการอบรมเด็กเตือนแก่เยาวชนอย่างเหมาะสม เช่นหากนำแบบอย่างของการรับประทานอาหารร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ก็ขอมเป็นโอกาสในการเสวนา อบรม และพูดคุยระหว่างกัน หากมีการอ่านอัลกุรอานร่วมกัน ก็ขอมนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งดีงามต่างๆ ร่วมกัน หากมีการละหมาดพร้อมกันของสมาชิกในครอบครัวจะเป็นโอกาสในการโน้มน้าวจิตใจและความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวไปสู่หลักยึดมั่นที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งแบบอย่างของศาสนานี้คือแนวทางในการสร้างโอกาสให้เยาวชนได้รับการขัดเกลาทางสังคมสู่ความดีงามต่างๆ ต่อไป (Laeheem, 2012)

ผ่านมาชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กจัดการปัญหาเสพติดด้วยการมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของตำรวจ และใช้กระบวนการทางศาสนาเข้ามาจัดการ เช่น การอ่านคุตบะฮ์ในวันศุกร์ที่มุ่งนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบัญญัติของศาสนาเกี่ยวกับยาเสพติด แต่พบว่าจุดอ่อนในวิธีการนี้คือเยาวชนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษามีการรับฟังคำสอนในหลักการแค่เพียงชั่วคราวในคุตบะฮ์ ขณะเดียวกันช่วงเวลาที่เหลือในแต่ละสัปดาห์ เยาวชนต้องอยู่ในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งจูงใจให้เยาวชนใช้พฤติกรรมเบี่ยงเบนออกจากหลักศาสนาและเสพยาเสพติด ด้วยเหตุนี้การอ่านคุตบะฮ์จึงไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมห่างไกลจากยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้ หากแต่หากครอบครัวหรือสถาบันทางสังคมอื่นๆ ไม่ทำหน้าที่ขัดเกลาแต่ละทิ้งบทบาทที่ควรมีด้วยแล้ว ก็จะส่งผลต่อการแพร่ระบาดของปัญหาจนยากที่จะควบคุมต่อไปได้ (สุพัตรา สุภาพ, 2546; ปพาณี ฐิติวัฒนา, 2548; Laeheem, 2012)

ขณะเดียวกันชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กก็มีระบบปทัสถานทางสังคมของชุมชนในการควบคุมผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการออกกฎหมายหมู่บ้าน หรือชาวบ้านเรียกว่า “สุกุ่ม

พาคัด” หรือมติของชุมชนในการไม่ไปร่วมกิจกรรมภายในครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมทางสังคม (นิเทศ ดินณะกุล, 2544) แต่นับวันการควบคุมด้วยวิธีดังกล่าวยิ่งนับวันก็ยิ่งอ่อนแรงลงทุกขณะเพราะอำนาจของความชั่วร้ายจากขบวนการยาเสพติดได้ผิวกำลังเพิ่มขึ้นในทุกส่วนของสังคมหลากหลายรูปแบบ จนยากที่จะควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วยจารีตและวิถีชุมชนแบบเดิมได้ แนวทางสุดท้ายจำเป็นต้องใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดโดยการใช้อำนาจของกฎหมายร่วมกับกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเคร่งครัด ดังผลการศึกษาวิจัยของนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานจัดการปัญหายาเสพติดในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และความคิดเห็นของชุมชนต่อบทบาทและกิจกรรมที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ผลดี ซึ่งพบว่าชุมชนมีแนวทางในการจัดการปัญหาเสพติดตามกฎระเบียบของสังคมเป็นหลัก โดยมี 5 ลำดับได้แก่ ดำรวจจับกุมอย่างจริงจัง หมู่บ้านร่วมกันออกกฎระเบียบและควบคุมอย่างเข้มงวด การเล่นกีฬา อบรม และกรรมการหมู่บ้านจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) ไม่ได้นำเสนอระบบปทัสถานของชุมชนในการควบคุมทางสังคมแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. การศึกษารูปแบบและผลจากการดำเนินการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลาม

เป็นการตอบคำถามของวัตถุประสงค์ข้อ 3-4 โดยมุ่งศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกำหนดรูปแบบการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนมุสลิมบ้านดอนจี้เหล็กตามวิถีอิสลาม รวมทั้งร่วมดำเนินการตามแนวทางที่ได้ร่วมกันออกแบบและวางแผนพร้อมทั้งร่วมสะท้อนผลและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงาน โครงการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป โดยมี 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 การออกแบบและวางแผน โดยใช้กระบวนการจัดเวทีเสวนาหารือกับกลุ่มเยาวชน ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น รวม 41 คน เพื่อร่วมกันกำหนดรูปแบบกิจกรรมและแผนการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และลักษณะกลุ่มเป้าหมายในชุมชน แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อระบุประเด็นหลักหรือข้อความเชิงวิเคราะห์ด้านแนวทางในการป้องกันปัญหาการยาเสพติดของเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก จากนั้นก็นำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนา อธิบายปรากฏการณ์พร้อมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ต่อมาขั้นที่ 2 เป็นการดำเนินการกิจกรรมตามรูปแบบและแผนงานตามขั้นที่ 1 (กระบวนการออกแบบและวางแผน) โดยเน้นให้กลุ่มเยาวชน ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดการปัญหาเสพติด โดยใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 8 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2555 ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 โดยกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็กเป็นกลุ่มหลักที่ทำหน้าที่

ขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับผู้วิจัย ส่วนผู้ปกครอง ผู้นำศาสนาและผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาเทศบาล จะทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมพร้อมกับเข้าร่วมในกิจกรรม โครงการอย่างต่อเนื่อง ส่วนในขั้นที่ 3 นั้นเป็นการติดตามและประเมินผลจากการทดลองนำรูปแบบการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามมาใช้ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กด้วยการสะท้อนผลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเวทีเสวนากลุ่มย่อยเพื่อถอดบทเรียนของการดำเนินงานที่ผ่านมาอีกทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานโครงการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้แนวทางในการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่กลุ่มเป้าหมาย และขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาทบทวนข้อมูลหลายๆ ครั้ง พร้อมทั้งทำการเปรียบเทียบโดยใช้หลักตรรกะเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคู่บริบท แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อระบุประเด็นหลักหรือข้อความเชิงวิเคราะห์ที่บ่งบอกถึงรูปแบบการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามและผลจากการดำเนินทดลองจริง แล้วนำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนาให้เป็นคำอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กและกลุ่มเป้าหมายนั้นคือ “การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็ก” จากนั้นทางคณะกรรมการและผู้นำชุมชนรวมทั้งแกนนำเยาวชนได้เริ่มกระบวนการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็กและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ ที่เน้นจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพื่อป้องกันพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ของชุมชนเน้นกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานของหลักศาสนาอิสลาม ในระยะเริ่มต้นทางกลุ่มเยาวชนจิตอาสาสมัครกลุ่มจำนวน 35 คน อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 8 - 24 ปีโดยมีอิหม่ามโต๊ะครู และผู้ใหญ่บ้านจำนวน 10 ท่าน ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษากลุ่มในการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยและผู้นำชุมชนได้ร่วมกันประสานแหล่งทุนเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงานโครงการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 70,000 บาท และจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองสงขลา จำนวนเงิน 20,000 บาท บริษัทสงขลาแคนนิ่งจำกัด 3,000 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5,000 บาท รวมทั้งได้รับการสนับสนุนด้านอาหารและเครื่องอุปโภคบริโภคจากบริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิตจำกัดสงขลา รวมทั้งการสนับสนุนด้านเงินทุนและอาหารจากร้านค้าและคนทั่วไปในชุมชน โดยที่ผ่านมากลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็กถือเป็นกลุ่มหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามของชุมชนซึ่งมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ จำนวน 5 กิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีกระบวนการรวมทั้งผลของการดำเนินงานดังนี้

1) การอ่านเรียนรู้อิสลาม (อัล-กิรออะตุ) เป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามให้เด็กเยาวชนในช่วงเริ่มต้นกลางคืนหรือระหว่างเวลาละหมาดมัฆริบถึงเวลาละหมาดอิชา (18:30-20:00 น.) โดยใช้บ้านของครูอาสาเป็นสถานที่ทำกิจกรรมมีรูปแบบของการอ่านที่ยืดคำร่าที่นำเสนอเนื้อหาแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องในอิสลามจากพระคำรัสของอัลลอฮ์ และวจนะของท่านศาสดามูฮัมมัด ﷺ รวมทั้งเนื้อหาด้าน โทษและผลกระทบของยาเสพติดต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม โดยเด็กทุกคนจะสลับกันทำหน้าที่อ่านพร้อมฝึกสรูปสาระสำคัญ แล้วร่วมเสวนาพูดคุยในประเด็นที่ได้อ่านเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์ของแต่ละคน โดยครูอาสาจะทำหน้าที่เป็นกระบวนการหลักในการเสวนา

จากการดำเนินกิจกรรมการอ่านเรียนรู้อิสลามนั้นพบว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมได้พัฒนาทักษะการอ่านเรียนรู้อิสลาม ได้เรียนรู้เนื้อหาจากอัลกุรอานและอัลฮาดิษที่ผู้ทำหน้าที่อ่านได้นำเสนอ ทั้งในด้านแนวทางในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม เรื่องพินัยและผลกระทบของยาเสพติด แล้วร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันจากเนื้อหาที่ผู้อ่านได้นำเสนอ โดยที่ครูพี่เลี้ยงคอยเชื่อมโยงเนื้อหาจากที่เด็กได้แลกเปลี่ยนเข้าสู่หลักการดำเนินชีวิตจริงในสังคมตามวิถีอิสลาม และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กที่ร่วมกิจกรรมพบว่า บ่อยครั้งที่เด็กได้นำเนื้อหาจากกิจกรรมการอ่านเรียนรู้อิสลามกลับไปแนะนำบอกกล่าวแก่ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวของตน

กิจกรรมการอ่านเรียนรู้อิสลามทำให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม รวมทั้งโทษของผู้ที่คิดยาเสพติดตามหลักศาสนาผ่านประสบการณ์การอ่านและการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการปลูกฝังทัศนคติและความเชื่อในหลักการอิสลามและผลร้ายของยาเสพติดเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในดำเนินชีวิตของเยาวชนในสังคมปัจจุบันได้อย่างปลอดภัยต่อไป ดังที่เกษตรชัย และหิม และดลมนรรัตน์ บากา (2554) ได้กล่าวว่าเยาวชนไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิม และไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม นำไปสู่พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และ สมพร เทพสิทธิ์า (2541) ได้กล่าวว่า ระดับความรู้ด้านศาสนาและระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเยาวชน โดยผู้มีความรู้ด้านศาสนาในระดับสูงและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา มาก จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และตามบรรทัดฐานของสังคม แต่ขณะเดียวกันในการดำเนินกิจกรรมพบว่าจำนวนครูอาสาที่ทำหน้าที่สะท้อนคิดในมุมมองด้านการดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลามยังมีน้อย ระยะเวลาในการสะท้อนคิดและเสวนากลุ่มก็มีน้อยเช่นกัน แนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มระยะต่อไปพบว่ามี การพูดคุยและนำเสนอแนวคิดด้านการอ่านเรียนรู้อิสลามแก่ครูผู้สอนประจำ

ศูนย์การเรียนรู้การสอนอัลกุรอานประจำชุมชนอื่นๆ เพื่อขยายแนวคิดทางการดำเนินกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบดังกล่าวไปสู่การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ขณะเดียวกันกลุ่มที่ดำเนินการอยู่แล้วมีแนวโน้มในการเพิ่มจำนวนสมาชิกขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) กิจกรรมเสวนากลุ่ม (มุฮาดซาตัล-ฮัลกอฮฺ) เป็นการพูดคุยเสวนากันของสมาชิกกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านคอนกรีตเหล็กในประเด็นโทษและผลกระทบของยาเสพติด พร้อมร่วมกันหารูปแบบของการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเลี้ยง รวมทั้งมีการเสวนาเรื่องหลักการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามกันอย่างต่อเนื่องประจำทุกสัปดาห์ มีการนำบทความหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับพิษภัยของยาเสพติด หนังสือคุณค่าของการปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม บัญญัติจากอัล-กุรอาน และข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเสพติดในชุมชนมาเปิดประเด็นของการแลกเปลี่ยนพูดคุยระหว่างกัน โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอพร้อมกับค้นหาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเสพติดในชุมชน และวิธีการดำเนินชีวิตของมุสลิมที่สมบูรณ์แบบมานำเสนอและเปิดประเด็นหรือเพื่อหาช่องทางในการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน

ผลจากการเสวนาพบว่ากลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมเสวนาได้ฝึกการพูดคุยแลกเปลี่ยนประเด็นด้านพิษภัยของยาเสพติด อีกทั้งเข้าใจหลักการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามที่สมบูรณ์แบบเข้าใจสถานการณ์ปัญหาเสพติดของชุมชน พร้อมนำไปสู่การแลกเปลี่ยนรูปแบบการจัดการปัญหาเสพติดของชุมชน จากการสังเกตในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมกลุ่มพบว่าผู้เข้าร่วมเสวนาไม่กล้าแลกเปลี่ยนพูดคุย แต่เมื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 3 เดือนกลับพบว่าเด็กเยาวชนเริ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น เกิดการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม สามารถเชื่อมโยงหลักบัญญัติของศาสนาอิสลามกับหลักการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ พร้อมทั้งได้เรียนรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพิ่มขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชน มีการนำความรู้ที่ได้ไปแนะนำกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดบ้างในช่วงที่ตนเข้าไปนั่งรวมกลุ่มเสวนากันที่ร้านน้ำชา เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพด้านการเป็นผู้นำเสวนาภายในกลุ่มภายใต้บทบาทที่หมุนเวียนกันรับผิดชอบเป็นผู้นำเสวนาอีกทั้งเกิดความตระหนักคิดในการจัดการปัญหาเสพติดร่วมกันจนนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเย็บกระเป๋าหนังโดยกวมกลุ่มเยาวชนในชุมชนที่สนใจอาชีพเย็บกระเป๋าหนังจำนวน 20 คน จนก่อให้เกิดเป็นรายได้คนละประมาณ 300 บาท/สัปดาห์ อีกทั้งกลุ่มได้รับความสนใจจากสำนักข่าวต่างๆ ที่ติดต่อเข้ามาเพื่อทำข่าวและประชาสัมพันธ์กลุ่ม ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ จนกระทั่งมีผู้สนใจติดต่อกลุ่มเข้ามาเพื่อร่วมจัดแสดงผลภัณฑ์จากกระเป๋าหนังวัวในงานเมาลิดกลางจังหวัดสงขลาประจำปี 2556 พร้อมสาธิตการเย็บกระเป๋าหนังวัวแก่ผู้ที่สนใจในงาน ถือเป็นโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมแสดงชิ้นงานของกลุ่ม และมี

ความเชื่อมั่นศรัทธาในศักยภาพของตนสูงขึ้นไปสู่พฤติกรรมห่างไกลจากยาเสพติดต่อไปได้นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่างๆ มากมายที่เกิดจากการร่วมเสวนากลุ่ม เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ริมถนน และในสุสาน (กุโบร์) กิจกรรมอบรมภาษามาลายูกลาง/ท้องถิ่น กิจกรรมค่ายภาคฤดูร้อน และการรวมกันเขียนโครงการพัฒนาชุมชนเพื่อของบประมาณจากสงขลา พลอรั้วและพบว่ากิจกรรมต่างๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นำไปสู่การเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในกลุ่ม ระยะยาวพบว่ากลุ่มมีสมาชิกเพิ่มจำนวนขึ้นพร้อมมีการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ล่าสุดกลุ่มได้ส่งข้อเสนอโครงการไปยังสงขลาพลอรั้วประชาคมเพื่อพลเมืองในหัวข้อเรื่อง “เรียนรู้ชุมชน เริ่มต้นตระหนักรู้รักถิ่นเกิด เปิดประวัติศาสตร์คอนขี้เหล็ก” และได้รับการตอบรับเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน โครงการเป็นเงิน 20,000 บาท พร้อมได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อไป ด้านกลุ่มอาชีพเย็บกระเป๋าหนังเยาชนชุมชนบ้านคอนขี้เหล็กได้รับการสนับสนุนจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองสงขลาโดยคณะครูได้นำโครงการเย็บกระเป๋าหนังเข้าแผนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของกลุ่ม ขณะเดียวกันกลุ่มยังได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้นำและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเสวนากลุ่มนอกจากทำให้เยาวชนได้เรียนรู้เนื้อหาด้านพิษภัยและอันตรายจากยาเสพติดต่อตัวเอง ชุมชน และสังคมแล้ว ยังได้เรียนรู้แนวทางในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดการแลกเปลี่ยนพูดคุยพร้อมหารือแนวทางในการพัฒนาชุมชนในรูปแบบกิจกรรมด้านต่างๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวถือเป็นการเปิดพื้นที่และสร้างการยอมรับในศักยภาพของกลุ่มเด็กเยาวชนในชุมชน กลายเป็นช่องทางสำคัญในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่ดำเนินงาน เนื่องจากกระบวนการเสวนากลุ่มได้มุ่งเน้นการเรียนรู้ร่วมกันในมิติด้านการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักศาสนา รวมทั้งเรียนรู้ด้านพิษภัยและโทษของยาเสพติด การเสวนากลุ่มได้ดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ของสมาชิกในกลุ่มพร้อมกับการได้รับคำแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงานจากผู้นำในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ดังที่ สมปรารถน์ หมั่นจิต และคณะ (2550) ได้กล่าวว่าสภาพปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้านลดลงมากเพราะมีปัจจัยสำคัญคือการมีส่วนร่วมของชุมชนและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้บรรลุผลคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกกระบวนการความต่อเนื่องในการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนและประสิทธิภาพในการควบคุมการพฤติกรรมเสพยาเสพติดและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน

3) การจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรมภาคฤดูร้อน (แคมป์-อัครปีหยะฮุ) โดยจัดขึ้น ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กเป็นระยะเวลา 7 วัน ตั้งแต่วันที่ 12-18 เมษายน 2556 (ในช่วงระหว่างประเพณีสงกรานต์) เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านยาเสพติด รวมทั้งฝึกปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามให้แก่กลุ่มเยาวชนในชุมชนจำนวน 80 คน ครอบคลุม 4 ชุมชนย่อยในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก พร้อมแกนนำเยาวชนในชุมชนที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานีได้ประสานกลุ่มเพื่อนคณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา สาขากฎหมายอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานีจำนวน 85 คน มาร่วมกระบวนการจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรมภาคฤดูร้อนร่วมกับชุมชนโดยทำหน้าที่หลักเป็นพี่เลี้ยง และฝึกอบรมเด็กที่มาร่วมกิจกรรมค่าย อีกทั้งมีส่วนช่วยหลักในการระดมทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมโครงการจำนวน 50,000 บาท ขณะเดียวกันสมาชิกกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็กเองก็มีบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านการจัดกิจกรรมค่าย ด้านชุมชนนั้นมีผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ปกครอง พร้อมทั้งกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็กจำนวน 50 คน มามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทุกกระบวนการ ทั้งในขั้นของการเตรียมการ ขั้นการดำเนินงาน และขั้นสรุปผล ได้แก่ การร่วมระดมงบประมาณจากหน่วยงานรัฐและเอกชน เช่น สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.ม.อ.) บริษัทสงขลาแคนนิ่ง บริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิตจำกัด สงขลาสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร้านค้าในชุมชน ได้เงินจำนวนกว่า 80,000 บาท พร้อมมีการร่วมจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดค่ายร่วมประสานผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยกันทำอาหารอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ในการจัดกิจกรรมค่าย และร่วมประชุมระหว่างดำเนินงาน พร้อมทั้งร่วมจัดกิจกรรมเวทีแสดงความสามารถของเด็กค่ายในคำคืนสุดท้ายก่อนจากลากันในวันรุ่งขึ้น พร้อมมีการบรรยายธรรมเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กเยาวชนตามหลักวิถีอิสลามให้ปลอดพ้นจากยาเสพติด โดยอาจารย์สนทยา หมัดหมั่น (อาจารย์ซักรียา) และอาจารย์ยะโกบ เสมอภพ (บาบอหมัด) แก่ผู้ปกครองที่มาร่วมกิจกรรมซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นเพื่ออบรมผู้ปกครองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติด พร้อมเป็นโอกาสในการร่วมระดมทุนจากคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มาร่วมกิจกรรมเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมค่ายในปีต่อไป

กิจกรรมค่ายได้ใช้งบประมาณในการดำเนินงานทั้งสิ้น 120,000 บาท และพบว่าเยาวชนในชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการได้รับการฝึกทักษะการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามตั้งแต่ต้นนอนจนกระทั่งเข้านอน พร้อมกันนี้ได้รับทราบข้อมูลความรู้ในด้านพิษภัยของยาเสพติดทั้งต่อสุขภาพตัวเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมถึงได้รับความรู้การดูแลสุขภาพของตัวเอง ในเรื่องการบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งการออกกำลังกาย ส่วนกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้าน

ดอนจี้เหล็กทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนหลักและคอยเป็นผู้ร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามแก่เด็กในค่าย พร้อมกับได้นำเสนอข้อมูลความรู้ด้านพิษภัยของยาเสพติดแก่เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมค่าย ด้านผู้นำในชุมชนและผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่เยาวชนที่จัดค่าย คอยสังเกตกระบวนการฝึกอบรมในกิจกรรมค่ายเยาวชนในช่วงต่างๆ ได้รับรู้แนวทางในการอบรมดูแลเยาวชนตามหลักวิถีอิสลามเพื่อให้บุตรหลานปลอดภัยจากมหันตภัยร้ายของยาเสพติดที่เป็นปัญหาของชุมชนในปัจจุบันได้ จากการสอบถามแบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ปกครองและเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายหลังจากฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 2 เดือนพบว่า เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดีสามารถนำแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักอิสลามมาปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันหลังจากค่ายประมาณ 1-2 เดือน ในขณะที่กลับไปอยู่บ้านนั้นมีการใช้ชีวิตแบบวิถีเดิมๆ ตามที่ครอบครัวดำเนินอยู่อย่างปกติพร้อมได้เรียนรู้และรับการขัดเกลาทางสังคมจากสภาพแวดล้อมและสื่อต่างๆ รอบตัวที่ปลอดภัยหลักการศาสนาอิสลาม เมื่อไม่ได้รับการฝึกฝนการดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลามอย่างต่อเนื่อง ท้ายที่สุดเด็กเยาวชนก็มีพฤติกรรมกลับสภาพคืนสู่วิถีชีวิตแบบเดิมๆ

จากผลวิจัยข้างต้นแสดงพบว่าการจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมภาคฤดูร้อนเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การป้องกันปัญหาเสพติดในเด็กกลุ่มเสี่ยงของชุมชน โดยมุ่งให้เด็กและเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้แนวทางของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามวิถีอิสลาม มีวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่เลี้ยงในค่ายมีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม และที่สำคัญมีการอบรมบ่มเพาะหลักศาสนา พร้อมฝึกระเบียบวินัยตลอดระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรมค่ายแก่เด็กเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ถือเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาเยาวชนให้มีพฤติกรรมห่างไกลจากการเสพยาเสพติดสอดคล้องกับที่ คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (2546) ได้กล่าวว่า แนวทางการจัดการปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนนั้นคือการให้เยาวชนได้เรียนรู้แนวทางที่ถูกต้องด้วยการฝึกอบรมอย่างสร้างสรรค์ มีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและควรมีการสอนศาสนาพร้อมกับการฝึกอบรมระเบียบวินัย ดังนั้นกิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ถือเป็นกิจกรรมฝึกเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่าย เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านพิษภัยและผลกระทบของยาเสพติดของแก่เด็กและเยาวชนในชุมชนเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนออกห่างจากวงจรแห่งความชั่วร้ายและพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

สำหรับกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็กทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้และฝึกอบรมของค่ายฯ ย่อมเกิดทักษะความชำนาญด้านต่างๆ เกิดความตระหนักในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม และพิษภัยของยาเสพติด เป็นการสร้างการยอมรับที่ดีของชุมชนต่อกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนจี้เหล็ก พร้อมเป็นเส้นทางที่นำไปสู่การดำเนินชีวิตที่

สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชน เป็นฐานรากที่สำคัญในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสิ่งแวดล้อมของสังคมที่เปี่ยมไปด้วยอบายมุขและปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านยาเสพติด ขณะเดียวกันก็พบว่าจุดอ่อนของการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กในรูปแบบของการจัดกิจกรรมค่ายคือกระบวนการเรียนรู้และฝึกฝนในกลุ่มเด็กไม่ต่อเนื่อง เป็นเพราะสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตแบบเดิมๆ ที่บ้านและในชุมชนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวิถีจากการฝึกอบรมในกิจกรรมค่าย ทำให้เด็กที่ได้รับการฝึกมาอย่างดีในกิจกรรมค่ายเกิดความสับสน มีพฤติกรรมคล้อยตามสิ่งเร้าในสังคมที่เป็นอยู่ใหม่จนเกิดเป็นพฤติกรรมกลับคืนสภาพมาดำเนินอยู่ในรูปแบบเดิม หากกลุ่มเด็กเกิดการเรียนรู้และกลับสภาพบ่อยครั้งก็จะมีทัศนคติจากการเรียนรู้แนวใหม่ที่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองตามสภาพใดสภาพหนึ่งในบริบททางสังคมที่ตนอาศัยอยู่ และในระยะยาวพบว่ากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้นำศาสนา ผู้นำทางการเมือง กลุ่มแกนนำเยาวชน และผู้ใหญ่บ้านในชุมชนได้ร่วมประชุมสรุปบทเรียนพร้อมเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมค่ายครั้งต่อไปในปี 2557 ส่วนประเด็นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแก่เด็กนั้นจะใช้รูปแบบการรวบรวม 4 กลุ่มเป้าหมายมาเข้ารับการฝึกอบรมในกระบวนการค่ายพร้อมๆ กันได้แก่ กลุ่มครูหรือผู้นำในชุมชน กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มเด็กในชุมชน เพื่อให้ทั้ง 4 กลุ่มเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน เพื่อที่กลุ่มครูและผู้ปกครองจะสามารถสานต่อและฝึกการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเด็กได้อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมค่าย

4) การอบรมให้ความรู้ผู้ปกครอง (นาซีฮาด์ล-วัตต์รบีหัยะฮฺ) การอบรมผู้ปกครองเรื่องแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม และจิตวิทยาในการอบรมเยาวชนให้ห่างไกลจากพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยดำเนินการจัดอบรมเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2556 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัศยิดชุมชนบ้านคอนขี้เหล็ก มีผู้ปกครองสนใจเข้าอบรมจำนวน 30 คน มีวิทยากร 2 ท่านที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเรื่องการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม และวิทยากรด้านจิตวิทยาในการดูแลเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติดมาเป็นผู้บรรยายให้ความรู้พร้อมสะท้อนปัญหาในการดูแลเยาวชนในปัจจุบัน

ผลจากการอบรมผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองจำนวน 30 คนได้เรียนรู้เทคนิคการอบรมดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม และจิตวิทยาในการอบรมดูแลเยาวชนให้ห่างไกลจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดพร้อมนำไปปรับใช้กับบุตรหลานของตนอย่างเหมาะสม ผู้ปกครองส่วนใหญ่สะท้อนว่า ที่ผ่านมามตนชอบกล่าวให้ร้ายป้ายยาความผิดบุตรหลานอยู่เสมอ มองข้ามรายละเอียดจากการกระทำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกในทางลบอยู่หลายเรื่อง เช่น การไม่ได้ขอบคุณเมื่อบุตรหลานกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม หรือการไม่เคยขอโทษเมื่อกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมแก่บุตรหลาน รวมทั้งการชื่นชมบุตรหลานของคนอื่นต่อหน้าบุตรหลานของตนเองอาจทำให้บุตรหลาน

เกิดอาการน้อยเนื้อต่ำใจเป็นต้น ทั้งหมดนี้ถือเป็นตัวอย่างแนวทางในการอบรมดูแลเยาวชนให้ห่างไกลจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของบุตรหลานต่อไป

ดังนั้นเป็นการให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวให้มีส่วนร่วมในกระบวนการป้องกันปัญหา ยาเสพติด จึงมุ่งเน้นการอบรมทำความเข้าใจผู้ปกครองถึงวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลเยาวชน เพราะครอบครัวถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่เป็นเหตุให้เยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งเป็นผู้มีความใกล้ชิดและต้องเอาใจใส่ดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานเป็นที่พึงของเด็กเมื่อมีปัญหา ดังที่สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์เขต 1 ของแก่น (2556) กล่าวว่าผู้ปกครองจะต้องเอาใจใส่ดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกหลาน เป็นที่พึ่งของเด็กเมื่อมีปัญหาสามารถให้คำแนะนำปรึกษาพูดคุย ช่วยกันหาทางแก้ปัญหาในเด็กได้ ควรใช้เหตุผลกับเด็ก ไม่ควรใช้อารมณ์ เพราะการใช้อารมณ์อาจทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ สุดท้ายต้องออกจากบ้านไปพึ่งพายาเสพติดและเสียนอนาคตได้ในที่สุด เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีปัญหาเริ่มต้นเกิดขึ้นจากครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ทะเลาะกัน ใช้วิธีการอบรมดูแลเยาวชนที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ขาดความเข้าใจบุตรหลานของตน ขาดความไว้วางใจ ไม่ให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีในปัญหาต่างๆ แก่เยาวชน นำไปสู่ทัศนคติและมุมมองในทางลบต่อครอบครัว ที่พึ่งสุดท้ายของเยาวชนคือกลุ่มเพื่อนที่ตนไว้วางใจ ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อน จนนำไปสู่พฤติกรรมไม่เหมาะสมอื่นๆ ตามมา ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านจิตวิทยาในการดูแลเยาวชนตามหลักวิถีอิสลามแก่ผู้ปกครอง ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชน ถือเป็นจุดเริ่มต้นดีๆ ที่เกิดขึ้นจากผู้ปกครองที่คอยอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนในครอบครัว

จากการร่วมติดตามประเมินผลกลุ่มผู้ปกครองที่เข้ารับการฝึกอบรมพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ สามารถนำเทคนิควิธีการที่ได้รับไปปรับใช้ในครัวเรือนของตนได้ในบางส่วนประมาณ 10 ครัวเรือน ซึ่งยังเป็นสัดส่วนที่เล็กน้อย โดยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้ปกครองที่เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ปัญหาในการนำเทคนิคที่ได้รับการแนะนำไปปรับใช้ไม่ได้เนื่องจากความไม่คุ้นชินกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานแบบใหม่ตามคำแนะนำจากวิทยากร เช่น การกอดบุตรหลาน การขอบคุณเมื่อพอใจและขอโทษเมื่อกระทำผิดพลาดต่อกัน เป็นต้นซึ่งผู้ปกครองจะต้องหมั่นฝึกฝนและพยายามกระทำให้เกิดเป็นกิจประจำของตนอย่างสม่ำเสมอ ควรเริ่มต้นเมื่อตอนที่บุตรหลานยังอยู่ในช่วงวัยเด็ก ส่วนกิจกรรมอบรมผู้ปกครองในระยะยาว พบว่าแกนนำกลุ่มผู้ปกครองที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งแรกเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงเกิดการรวมกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจเพื่อจัดอบรมขึ้นอีกในครั้งต่อไป โดยเบื้องต้นได้มีการประสานวิทยากรเพื่อจัดอบรมครั้งใหม่ขึ้น และมีเป้าหมายให้กลุ่มผู้ปกครองทุกครัวเรือนในชุมชนเข้ารับการอบรม

5) การนำเสนอข้อมูลด้านยาเสพติดผ่านเสียงตามสาย (เอ็ยะอุลานู๊ต-อ็คบารู)

เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านโทษและผลกระทบของยาเสพติดด้วยเสียงตามสายของชุมชนโดยสมาชิกกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านคอนจี้เหล็กจำนวน 5 คน โดยทำหน้าที่ค้นหาความรู้ด้านพิษภัยของยาเสพติดและแนวทางการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม ได้รับความอนุเคราะห์การใช้เสียงตามสายจากผู้ใหญ่บ้านพร้อมทั้งได้รับคำแนะนำที่ดีในการประชาสัมพันธ์จากคนในชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กมาโดยตลอด ที่ผ่านมามีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะเวลา 3 เดือนพบว่า คนทั่วไปในชุมชนที่รับฟังข้อมูลได้ความรู้และเข้าใจโทษของยาเสพติดต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจของผู้เสพ บุคคลรอบข้าง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ทำให้คนในชุมชนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่เกิดความตระหนักที่จะลดจำนวนการสูบลงพร้อมตั้งใจที่จะเลิกสูบบุหรี่ตลอดไป ส่วนเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการยาเสพติดอื่นๆ เช่น น้ำกระท่อม กัญชา ยาบ้า พบว่าเยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมการเสพลดลงและตระหนักที่จะเลิกเสพยา กลุ่มวัยรุ่นในชุมชนมีการนำเสนอหาสาระด้านผลร้ายของยาเสพติดจากการนำเสนอข้อมูลผ่านเสียงตามสายมาพูดคุยเตือนสติเชิงหยอกล้อกันเองภายในกลุ่มผู้เสพอยู่เสมอจากเดิมเชื่อว่ายาเสพติดไม่สามารถทำอันตรายตนเองเพราะตนมีร่างกายที่แข็งแรง เสพมานานแต่สภาพร่างกายยังไม่เปลี่ยนและยังพบว่าเยาวชนเริ่มหันมาสนใจการออกกำลังกายเพิ่มขึ้นเช่น การเล่นตะกร้อ การเล่นฟุตบอลในคอนเ็น เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเชิญชวนให้เยาวชนหันมาออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และปลูกสร้างความเชื่อให้เห็นว่าการออกกำลังกายจะสามารถขับพิษร้ายในร่างกายรวมทั้งพิษของยาเสพติดที่สั่งสมอยู่ในร่างกายออกมาได้เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ต่อไป นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ถือเป็นวิธีการฝึกพัฒนาทักษะด้านการพูด พร้อมฝึกความกล้าแสดงออกแก่เยาวชนอีกทั้งเป็นความภาคภูมิใจของผู้ปกครองที่เห็นบุตรหลานของตนพูดนำเสนอข่าวที่มีสาระและเกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน พบว่าผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนในชุมชนเริ่มเห็นความสำคัญของกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านคอนจี้เหล็กเพิ่มมากขึ้นพร้อมได้นำบุตรหลานของตนมาร่วมกิจกรรมเพิ่มอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นว่าการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชนได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพิษภัยและโทษของยาเสพติดตามหลักอิสลามและหลักกฎหมาย รวมทั้งมีการนำเสนอเนื้อหาสาระด้านการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม และเทคนิคการอบรมดูแลเยาวชนอย่างเหมาะสมจนทำให้เยาวชนเกิดความตระหนัก ตื่นรู้ถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ห่างไกลจากยาเสพติดชนิดต่างๆ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น (2556) กล่าวว่า การป้องกันปัญหาเสพติดในระยะยาวและได้ผลยั่งยืนต้องเนื่องนั้นต้องให้ความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แก่ประชาชน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน นอกจากนี้แนวทางดังกล่าวยังเป็นการสร้างมุมมองและวิถีคิดให้เยาวชนศรัทธาใน

ความสามารถของตัวเอง เห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเองต่อคนในชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่ทำให้เยาวชนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การป้องกันพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนดังที่ปริญญา ประหยัดทรัพย์ (2554) ได้กล่าวว่า เยาวชนมุสลิมที่ดีจะเป็นกำลังที่สำคัญในการที่จะพัฒนาสังคมมุสลิมให้มีเสถียรภาพและความมั่นคงโดดเด่นในสังคมโลกเป็นช่องทางที่นำไปสู่พฤติกรรมห่างไกลจากอบายมุขและความชั่วร้ายต่างๆ รวมทั้งยาเสพติดในชุมชนด้วย ในระยะยาวกิจกรรมการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสายในชุมชนนั้น พบว่า แกนนำชุมชนได้ร่วมกับผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนบ้านกลาง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กเพื่อฝึกให้เด็กนำเสนอข่าวด้วยเสียงตามสายในโรงเรียนก่อน เป็นการคัดเลือกเด็กเพื่อนำเสนอข่าวผ่านเสียงตามสายในชุมชนต่อไป

แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือการจัดตั้ง “กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนขี้เหล็ก” พบว่าที่ผ่านมากลุ่มมีสมาชิกที่สนใจสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก 35 คน โดยทางกลุ่มมีผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน) 10 ท่าน ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษากลุ่มมาโดยตลอด ซึ่งทางกลุ่มมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อป้องกันปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามที่เน้นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้อิสลามกับการดำเนินชีวิต กิจกรรมการเสวนากลุ่ม กิจกรรมค่ายเด็ก กิจกรรมฝึกอบรมผู้ปกครอง และกิจกรรมการนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน โดยกิจกรรมมุ่งให้ข้อมูลความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดและผลกระทบด้านต่างๆ พร้อมทั้งปลูกฝังจริยธรรมอิสลามให้กับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากศาสนาถือเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นกรอบให้บุคคลได้ยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรม และความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควร และมีความมุ่งมั่นทำกิจกรรมตามที่ศาสนาได้สอนและกำหนดไว้อย่างชัดเจน ดังที่ สมพร เทพลีธา (2541) ได้กล่าวว่า ศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คนมีศีลธรรม จริยธรรม รู้สำนึกในผิดชอบชั่วดี และศาสนาย่อมถือเป็นทางออกสำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชน สอดคล้องกับที่ริสวาน กละ (2552) กล่าวว่า แนวทางหรือกระบวนการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนมุสลิมนั้นต้องยึดถือในหลักการแห่งศาสนาอิสลามเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน โดยควรมีการเปิดโอกาส สนับสนุน และหาวิธีการให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบถึง ปัญหาและผลกระทบของการเสพยาเสพติด เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีจิตสำนึกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองและตรงกับที่ Laeheem (2012) กล่าวว่า ควรสร้างความตระหนักแก่ผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหาของกลุ่มเยาวชนและควรดำเนินการจัดตั้งเป็น “ชมรม

เยาวชนประจำหมู่บ้าน” ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนต่อไปได้

ผลจากการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดตามวิถีอิสลามในกลุ่มเยาวชนชุมชนมุสลิมบ้านคอนจี้เหล็กพบว่า กระบวนการดำเนินงานสามารถพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้านต่างๆ กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ทราบข้อเท็จจริงด้านพิษภัยของยาเสพติด เกิดความตระหนักคิด นำไปสู่พฤติกรรมห่างไกลจากยาเสพติดได้ พร้อมกันนั้นได้เรียนรู้และบูรณาการหลักศาสนาเข้ามาฝึกปฏิบัติกรดำเนินชีวิตตามกรอบวิถีอิสลาม ซึ่งกระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้นนั้นมุ่งให้เกิดการป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านคอนจี้เหล็ก ขับเคลื่อนงานหลักโดยกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านคอนจี้เหล็ก แต่ทั้งนี้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในทุกกระบวนการอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และมีความต่อเนื่อง ยั่งยืน เนื่องจาก พบว่าชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นตั้งใจจริงเพื่อผลักดันให้เป้าหมายซึ่งเป็นบุตรหลานของตนปลอดภัยอันตรายของยาเสพติดบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ธีรพงษ์ แก้วหาญ (2542) นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) และ ถวิลวดี บุรีกุล (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้าร่วมคิด ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามและประเมินผลงานอย่างอิสระ เสมอภาค ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมด้วยใจอาสามุ่งมั่นตั้งใจจริง กระตือรือร้นเพื่อผลักดันให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ เป็นวิจัยอย่างมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในชุมชนมามีส่วนร่วมในกระบวนการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เยาวชนในชุมชนมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Laeheim (2012) กล่าวว่า แนวทางการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามนั้นคือ ทั้งหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันดำเนินงานอย่างบูรณาการ โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกระบวนการ

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปถึงหลักสำคัญของกระบวนการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนมุสลิมตามวิถีอิสลามนั้นคือ การจัดตั้งกลุ่มชมรม หรือองค์กรทางสังคมที่ขับเคลื่อนงานด้วยการใช้หลักศาสนาอิสลามเข้ามาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาเสพติดในชุมชน พร้อมเปิดพื้นที่ให้เยาวชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินงานภายใต้การสนับสนุนส่งเสริมและการให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีจากผู้นำ ผู้รู้และคนในชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงแนวทางในการเปิดพื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน เพื่อให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีและนำไปสู่การแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนและสังคมที่ต่อเนื่องและยั่งยืนได้

สรุปผล

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลามของเยาวชนบ้านดอนขี้เหล็ก ได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือเยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติดโดยใช้ยาเสพติดชนิดที่หาง่ายในพื้นที่ สาเหตุส่วนมากพบว่าผู้ปกครองอบรมเยาวชนไม่เหมาะสม ชุมชนมีแหล่งจำหน่ายยาเสพติดและมีสถานที่ที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด กลุ่มเพื่อนที่ชักชวนเยาวชนให้ทดลองเพราะขาดความรู้ด้านพิษภัยของยาเสพติด ที่ผ่านมาชุมชนมีการจัดการปัญหาเสพติดแต่ไม่สามารถจัดการปัญหาได้เนื่องจากคนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการปัญหาเสพติด รวมทั้งจัดการปัญหาไม่ตรงจุดเนื่องจากขาดข้อมูลที่ชัดเจนมีข้อจำกัดด้านเวลา เน้นการใช้กฎหมายจัดการผู้เกี่ยวข้องในชุมชน ต่อมาผู้นำในชุมชนรวมทั้งกลุ่มแกนนำเยาวชน และผู้ปกครองได้มาร่วมประชาคมเพื่อหารูปแบบของการจัดการปัญหาเสพติดตามวิถีอิสลาม จึงเสนอให้จัดตั้งกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนขี้เหล็กขึ้นและกำหนดให้มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้เพื่อจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนชุมชน คือ การอ่านเรียนรู้อิสลาม (อัล-กิรออะตุ) เสวนากลุ่มย่อยสะท้อนคิดการใช้ชีวิตแบบอิสลาม (มุฮาดซาฮ์อัลฮัลกอฮ์) กิจกรรมค่ายฝึกอบรมภาคฤดูร้อน (แคมป์นู-อัตรบีหัยยะฮ์) การอบรมให้ความรู้ผู้ปกครองเรื่องจิตวิทยาในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม (นาซีฮาตุล-วัตตรบีหัยยะฮ์) และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านพิษภัยของยาเสพติดผ่านเสียงตามสายในชุมชน (เอียะฮ์อุลันนูล-อัคบาร์รู) โดยกลุ่มผู้นำในชุมชน ผู้ปกครอง และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนขี้เหล็กเป็นกลุ่มหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวพร้อมสนับสนุนและให้คำแนะนำปรึกษาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เป็นผลทำให้ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้พร้อมฝึกพัฒนาทักษะการอบรมบุตรหลานอย่างสร้างสรรค์ไม่ก่อให้เกิดความตึงเครียดและอึดอัดใจของเยาวชน เยาวชนในชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและกลุ่ม จนเกิดการรวมตัวกันของกลุ่มเสี่ยงเพื่อฝึกเย็บกระเป๋าหนังวัวจำนวน 20 คนทำให้มีรายได้เสริมและมีกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของชุมชนเป็น โอกาสในการเรียนรู้เรื่องพิษภัยจากยาเสพติด สามารถฝึกปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลามนำไปสู่พฤติกรรมห่างไกลจากยาเสพติดในชุมชนได้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จภายในชุมชนที่สำคัญคือความร่วมมือกันของผู้นำในชุมชน ได้แก่ อิหม่าม กรรมการมัสยิดและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลพะวง ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาพร้อมสนับสนุนกิจกรรม โครงการวิจัยด้วยดีตลอดมา รวมทั้งแกนนำกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์บ้านดอนขี้เหล็กที่ร่วมกันเป็นริ้วแรงหลักในการดำเนินกิจกรรม โครงการภายในชุมชนมีสถานที่ๆ เอื้อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ด้านต่างๆ

รวมทั้งร้านค้าและคนในชุมชนที่ร่วมสมทบทุนการดำเนินกิจกรรมค่ายเป็นเงินกว่า 30,000 บาท เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติสูงจึงมองเห็นความจำเป็นหลักในการดำเนินงานโครงการเพื่อให้บุตรหลายปลอดภัยจากพิษภัยของยาเสพติด

ขณะเดียวกันปัจจัยแห่งความสำเร็จจากภายนอกก็ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานโครงการบรรลุผลตามเป้าหมายโดยที่ผ่านมาโครงการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหลายหน่วยงาน ได้แก่สนับสนุนด้านเงินทุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วพส.) 70,000 บาท ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา 20,000 บาท บริษัทสงขลาแคนนิ่งจำกัด 3,000 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2,000 บาท และได้รับการสนับสนุนด้านอาหารรวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคจากบริษัทเซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิตจำกัดสงขลาคิดเป็นเงินรวมกว่า 20,000 บาท

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นประโยชน์ต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวคือพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลามให้กับบุตรหลานของตนตั้งแต่วัยเด็กตั้งแต่อ่อนที่ยังดัดง่ายอยู่ พร้อมให้บุตรหลานได้ฝึกคิดเพื่อบำรุงชีวิตอย่างถูกต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างปลอดภัย แต่ไม่ใช่คำสั่งในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ส่วนผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในช่วงวัยรุ่นตั้งไม้แก่ที่ตัดขาดแล้ว ควรอบรมดูแลเยาวชนด้วยความรักความเข้าใจเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน เช่น กล่าวคำขอบคุณเมื่อพึงพอใจ และกล่าวคำขอโทษเมื่อเสียใจหรือผิดพลาด การโอบกอดแสดงความรักความหวังใยบุตรหลานเสมือนที่เค้าเคยเป็นเด็กเป็นต้น รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองต้องฝึกดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างใกล้ชิด วางตัวเองในบทบาทของเพื่อนที่สนิทสนม สร้างความไว้วางใจให้บุตรหลานกล้าเข้ามาขอคำแนะนำปรึกษาในปัญหาต่างๆ ของตนในทุกเรื่อง และผู้ปกครองต้องเรียนรู้สภาพสังคมเป็นพื้นฐานในการให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีแก่บุตรหลานของตัวเองอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งควรสร้างบรรยากาศในครอบครัวให้หน้าอยู่ ไม่ใช่อารมณ์ต่อว่าหรือกดดันให้บุตรหลานรู้สึกกลัว ไม่รู้สึกดีที่อยู่ในบ้านเหล่านั้นนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐานของศาสนา

ส่วนผู้นำในชุมชนไม่ควรปล่อยปละละเลยเยาวชนให้ดำเนินชีวิตอย่างไร้ทิศทาง แต่ควรร่วมกันรณรงค์ สนับสนุน ส่งเสริมให้โอกาสแก่เยาวชนได้ทำในสิ่งดีงามและเป็นที่ยอมรับพร้อมสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลหรือยกย่องเชิดชูเกียรติประวัติอย่างเป็นทางการแก่เยาวชนที่ประพฤติดี เช่น ประกาศเกียรติคุณแก่เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาหรือเป็นเยาวชนจิตอาสา ปฏิบัติสิ่งดีงามมาโดยตลอด เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กเยาวชนในชุมชนต่อไป ขณะเดียวกันควรมีการควบคุมทางสังคมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมด้วยกลไกทางวัฒนธรรมของ

ชุมชนแก่เยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พร้อมกับการร่วมสร้างโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาตัวเองแก่ผู้ที่เคยกระทำผิด พร้อมให้การยอมรับที่ดีแก่เยาวชนที่กลับตัวมาเป็นคนดีของชุมชนอย่างอบอุ่น และในชุมชนควรมีการจัดตั้ง “กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์” ที่มุ่งฝึกการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในชุมชน พร้อมเปิดพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในชุมชนสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงปรารถนาของสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง เปลี่ยนแปลงชุมชน และเปลี่ยนแปลงสังคมได้

ด้านหน่วยงานรัฐควรมุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจังด้วยวิธีการเชิงสร้างสรรค์ และมุ่งเน้นเป้าหมายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนทั้งผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชนในชุมชน และบุคคลทั่วไปได้ร่วมกระบวนการดำเนินงานโครงการเพื่อจัดการปัญหายาเสพติดในชุมชนของตน โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานด้านวิชาการ องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ คอยเป็นที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิดแก่ชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษตรชัย และหิม และคดมนรจันท์ บากา. 2554. ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 51 (3), 59–90.
- ขนิษฐา กาญจนสินนท์. 2536. โครงสร้างและการเข้าถึงเครือข่ายเศรษฐกิจนอกระบบในชนบท. วิทยานิพนธ์พัฒนาศึกษาสาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม. 2546. รายงานสรุปปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงของนักเรียนนักศึกษา. กรุงเทพฯ: วุฒิสภา.
- คณะกรรมการชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก. 2556. รายงานการประชุมประจำเดือนมกราคม 2556. สงขลา: คณะกรรมการชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2552. ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บางกอกเทคโนโลยีส์แอนด์เซอร์วิส จำกัด.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2554. ผลสรุปจากประเด็นปริกษามูลนิธิภูมิพลังไทยเครือข่ายชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- จ่านง อดิวัฒน์สิทธิ์. 2549. สังคมศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชลธิชา ศาลิคุปต์. 2543. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. 2550. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของรูปแบบวิธีวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ชัยकुมุฮำหมัด. ศอลิฮฺ อันมุญญิด. 2547. **ปัญหาชายหญิงที่เกิดจากสัมพันธต้องห้าม.** (ออนไลน์).
สืบค้นจาก: <http://www.majlis-ilmi.org/slam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=indx&req=viewarticle&artid=1&page=1> (สืบค้นเมื่อ: 20 สิงหาคม 2555).
- ณรงค์ เส็งประชา. 2537. **สังคมวิทยา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พัทธกษัอักษร.
- ณัฐฎีการ์ ปิงขอด. 2554. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนเป้าหมายของกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดลรอหมาน ยีอำ. ม.ป.ป. **หลักการอิสลามเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา: ม.ป.ท.
- คุณณีย์ ชาญปริษา, อภริดี พฤษยาพนาชาติ, พรรณอ กลิ่นกุหลาบ และกาญจนา ภูยาธร. 2545. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบ้านคู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์.** สถาบันบำบัตร์ศึกษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติ บรมราชินี.
- ถวิลวดี บุรีกุล. 2551. **การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ.** เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา วันอังคารที่ 17 มิถุนายน 2551 ณ สถาบันพระปกเกล้า กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทิพย์วารินทร์ เบ็ญจนิรัตน์และธนธิป ฉาพันธ์. 2545. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบำบัตร์รักษาของผู้ป่วยชายเสพสารกระตุ้นระยะบำบัตร์ด้วยยา.** สถาบันชัญญารักษ์ กรมการแพทย์. กระทรวงสาธารณสุข.(ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://www.thanyarak.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=1215&Itemid=106 (สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2555).
- เทศบาลตำบลพะวง. 2556. **สถิติประชากรและบ้านระดับตำบลของตำบลพะวง.** สงขลา: เทศบาลตำบลพะวง.
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม.** ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2542. การศึกษาสภาพการดำเนินงานจัดการปัญหาเสพติดในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและความคิดเห็นของชุมชนต่อบทบาทและกิจกรรมที่จะแก้ไขปัญหาเสพติดได้ผลดี. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิเทศ ดินณะกุล. 2544. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี ตันตยานุบุตร. 2539. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปริญญา ประหยัดทรัพย์. 2554. อิสลามกับยาเสพติด. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=2963> (สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2555).
- ปภาณี ฐิติวัฒนา. 2548. การขัดเกลาทางสังคมในมนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แผนแม่บทเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9. 2545. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.google.co.th/#hl=th&client=psy-ab&q> (สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2555).
- พัทธา สายหู. 2540. กลไกของสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภานุเดช เจริญเรื่อ. 2556. รายงานการประชุมประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2556. สงขลา. คณะกรรมการหมู่บ้านดอนจี่เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.
- มงคล หวังสุขใจ, สิริพร ศรีหนองโคตร และชมพู โกติรัมย์. 2539. สังคมวิทยาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มัสลิน มาหะมะ. 2551. อิสลาม วิถีแห่งชีวิต. ศาสน์สันติศึกษา (4) พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา: สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้. (สวรส.ภาคใต้) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- มัสลัน มาหะมะ. ม.ป.ป. การศึกษาในอิสลาม. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=61&id=957>. (สืบค้นเมื่อ: 18 สิงหาคม 2555)
- มุชซัมมิล สิดดีกี. ม.ป.ป. กระบวนการปฏิรูปแบบอิสลาม. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://www.fityah.com/index.php?option=com_content&task=view&id=401&Itemid=31. (สืบค้นเมื่อ: 16 สิงหาคม 2555).
- มุฮัมมัด ศอลิหุ อัล-มนัจญิด. 2546. อัซอะรียะห์ เรื่องปราชญ์ (แปล). คำเตือนเกี่ยวกับข้อห้ามทางศาสนาที่ไว้จะได้ระวัง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สภายูมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย (WAMY)
- โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. 2530. รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทของสถาบันครอบครัวการศึกษาและศาสนาต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชน. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2548. พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รีสุวาน กละ. 2552. มัสยิดกับการแก้ไขปัญหาเสพติด. หนังสือวิทยากรผู้วิทยากรยาเสพติดเพื่อวิทยากร ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 ตุลาคม. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.learners.in.th/blogs/posts/423077>. สืบค้นเมื่อ: (20 มกราคม 2013).
- วรลักษณ์ ไชยทัฬห. 2544. การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: หจก. เชียงใหม่ บี. เอส. การพิมพ์.
- ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด. 2555. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://nctc.oncb.go.th/new/index.php?option=com_content&view=article&id=1168:-gis-&catid=182:-2555&Itemid=233 (สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2555)

สมปรารถน์ หมั่นจิต, อาภรณ์ ทองทิพย์, ปริญญา ใจแปง, อารีย์ พุ่มไม้ชัยพฤกษ์, กฤษณา พุทรวงศ์ และเพชรชัย เรือนสิทธิ์. 2550. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมปัญหาสารเสพติดโรงพยาบาลขุนตาล. ต ป่าตาล อ.ขุนตาล จ. เชียงราย. **วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.** (2), 138–145.

สมพร เทพสิทธิ์. 2541. การควบคุมทางสังคม. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.

สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. 2542. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลไทย.** มะดีนะฮ์: ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์.

สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

2545. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.** กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น. 2556. **บทความด้านยาเสพติด เยาวชนกับยาเสพติด**

(ออนไลน์). สืบค้นจาก: [http://region1.prd.go.th/ewt_news.php?](http://region1.prd.go.th/ewt_news.php?nid=913&filename=index)

[nid=913&filename=index](http://region1.prd.go.th/ewt_news.php?nid=913&filename=index). (สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2013).

สำนักข่าวไทยมุสลิม. 2553. **อิสลามกับยาเสพติด.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก:

<http://www.thaimuslim.com/overview.php?c=3&id=9033>: (สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน

2555)

สำนักข่าวไทยมุสลิม. ม.ป.ป. **ศาสนาอิสลามมีพระบัญญัติห้ามข้องแวะสิ่งเสพติดและสารทุกชนิดที่**

ออกฤทธิ์กับระบบจิตประสาททำให้มีนิเมา (ออนไลน์). สืบค้นจาก:

<http://thaimuslim.com/view.php?c=6&id=12194> (สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2555).

สำนักข่าวไทยมุสลิม. ม.ป.ป. **ศาสนาอิสลามมีพระบัญญัติห้ามข้องแวะสิ่งเสพติดและสารทุกชนิด**

ที่ออกฤทธิ์กับระบบจิตประสาททำให้มีนิเมา (ออนไลน์). สืบค้นจาก

<http://thaimuslim.com/view.php?c=6&id=12194> (24 เมษายน 2555).

สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย. 2553. **เรื่อง ผลสำรวจจำนวนประชากร**

มุสลิมในประเทศไทย (ออนไลน์). สืบค้นจาก: [http://www.oknation.net/blog/photo-](http://www.oknation.net/blog/photosigree/2009/10/10/entry-2)

[sigree/2009/10/10/entry-2](http://www.oknation.net/blog/photosigree/2009/10/10/entry-2) (สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2555).

- ศิริกร คำภูไทย. 2553. การแพร่ระบาดของปัญหาเสพติดในรอบ 10 ปี (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://www.hiso.or.th/hiso/tonkit/tonkits_18.php (สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2555).
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ. 2554. ขั้นตอน ขอบเขต และโครงสร้างของการประเมินผลโครงการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=841. (สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2555)
- สุนทรพิพรรณ กำปันทอง. 2551. ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติดตำรวจจร จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุพัตรา สุภาพ. 2545. ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. 2546. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิศวง ธรรมนันทา. 2540. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บู๊คส.โตร์.
- สุริยา วีรวงศ์. 2538. การศึกษาสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่แนวกันชนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ.
- เสริมสุข ราษฎร์คุณฎี, คุณฉิษฐ์ ชาญปรีชา, อภิรดี พุกกษาพนาชาติ, และ รุจิรา อากาบุษยพันธ์. 2544. การตัดสินใจใช้ยาบ้าของผู้เสพติดขายวัยทำงานสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติ บรมราชินี. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://www.thanyarak.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=1215&Itemid=106 (สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2555).
- อุมัหมะซุ อันวัดวีย. ม.ป.ป. แต่ปัญหาชนมุสลิมที่รัก (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://WWW.majlisilmi.org/Slam/modules.php?op=viewarticle&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=8&page=1> (สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2555).
- อรุณ บุญชม. 2553. หลักการของยาเสพติดประเภทต่างๆ (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.sunnahstudent.com/forum/index.php?topic=4253.0> (สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2555).

อะฮฺมัดเชากีย์ อิบรอฮีม และอะฮฺมัดมุสตาฟา โต้ะลง. ม.ป.ป. **อิสลามกับสิ่งเสพติด** (ออนไลน์).

สืบค้นจาก: <http://www.tarbiah.ac.th/main/content.php?page=sub&category=17&id=32>

(สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2555).

อัล นูนาน. ม.ป.ป. **ฮัลเกาะฮฺ จุดเริ่มของการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม. ชีวิตร้ายๆ ของผู้ชาย**

บ้านๆ เล่าสู่กันฟัง แลกเป็นความคิดเห็น สะท้อนความเป็นไปของสังคม (ออนไลน์)

สืบค้นจาก: <http://mistorsor.exteen.com/20110413/entry-7> (สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม

2555).

อัล อัก. ม.ป.ป. **อารมณฺ์และชีวิต**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: [majlis-limi.org/slam/modules.php?](http://majlis-limi.org/slam/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=90&mode=thread&order=0&thold=0)

[op=modload&name=News&file=article&sid=90&mode=thread&order=0&thold=0.](http://majlis-limi.org/slam/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=90&mode=thread&order=0&thold=0)

(สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2555).

อำไพร หมื่นสิทธิ. 2553. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

Laeheem, K. 2012. Youth supervision based on the Islamic beliefs of Muslim leaders in three southern province communities. **Kasetsart Journal: Socail Sciences**. 33(3), 454–463.

สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

รชดี บินหวัง*

เกษตรชัย และหิม**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก และเพื่อศึกษาปัญหาด้านการจัดการปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสวนากลุ่มย่อย กับผู้นำศาสนา 18 คน ผู้นำท้องถิ่น 4 คน เยาวชนมุสลิม 15 คน และผู้ปกครองเยาวชนที่เสพยาเสพติด 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเนื้อหาที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนา อธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยถ้อยคำที่ต่อเนื่อง สละสลวยและครอบคลุมกรอบการวิเคราะห์ที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัยด้านสภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กนั้น อยู่ในขั้นที่น่าเป็นห่วง เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด โดยเสพยาเสพติดชนิดที่หาง่ายในพื้นที่ ได้แก่ บุหรี่ น้ำกระท่อม กัญชา ยาไอซ์ และยาบ้า ตามลำดับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เสพเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป พบว่าสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นเกิดจากปัจจัยด้านครอบครัวที่ไม่ดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลาม ด้านผู้ปกครองไม่เข้าใจวิธีการอบรมเยาวชนอย่างถูกต้องเหมาะสม ด้านชุมชนมีแหล่งจำหน่าย และสถานที่เสพยาที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดของเยาวชน ด้านกลุ่มเพื่อนที่มั่วสุ่มกับยาเสพติด รวมทั้งเยาวชนในชุมชนขาดความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด ส่วนปัญหาด้านการจัดการปัญหายาเสพติดที่ผ่านมานั้นพบว่า ชุมชนมุ่งแก้ปัญหาเพื่อสนองนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ไม่มีข้อมูลในด้านสถานการณ์ปัญหาที่ชัดเจน มีข้อจำกัดในด้านเวลา เน้นความสำเร็จเชิงปริมาณ รวมทั้งมุ่งใช้อำนาจกฎหมายจัดการกลุ่มผู้ค้าผู้เสพในชุมชน โดยการจับ ปรับ กัก ขัง อาจทำให้สามารถแก้ปัญหาไปได้ในช่วงขณะได้ แต่ระยะยาวชุมชนไม่สามารถป้องกันพร้อมทั้งแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ทุเลาลงได้ แต่กระนั้น ยังทำให้ปัญหาเพิ่มทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เลขที่ 15 ถนนกาญจนาภิเษย ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เลขที่ 15 ถนนกาญจนาภิเษย ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย.

The Situation and Problem in Drugs Problem Management Among Thai Muslim Adolescents in Ban Don Khilek Community, Phawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province

*Rutchadee Binwang**

*Kasetchai Laeheem***

Abstract

This research aims to study the situation and problems in solving drugs problems in Thai Muslim adolescents in Ban Don Khilek community which was conducted by in-depth interviewing with 18 religion leaders, 4 community leaders, 15 Muslim teenagers, and 10 parents of the drug users. The data was analyzed in the way of descriptive analysis, covering all designated research frameworks.

*The study found that the situation of drug problems in the community of Ban Don Khilek was very concerning. The majority of youths are using drugs. The most common drugs in the area consist of cigarettes, kratom (*Mitragyna speciosa* Korth.), cannabis (weed), methamphetamine (ice), and amphetamine, respectively. The drugs have severe impacts not only on the users themselves but also their families, community and society. The research found several factors causing drugs problems in youths. First, their families have avoided following the Muslim's ways of practice. Also, the parents have not treated their children properly. Moreover, the abundant of drug sources and shelters in the community allowed youngster to become addicted to the drug easily. Additionally, drugs were widely used among friends. Last, the knowledge about the negative effects of drugs was limited in the local teenagers. One of the previous troubles in drug problem management was that the community has tried to respond the state's policies without involvement of local residents. Others were insufficient information about clear situation and also time limitation. In addition, quantitative achievement was preferred rather than qualitative one. Particularly, lawsuits were used to punish local drug users, including arrestment, fine, confinement and imprisonment, in order to solve short-term problems, while long-term problems still exist in the community without any prevention. On the other hand, the penalties might cause the problems more severe.*

* Graduate Student, Degree of Master of Arts in Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University,

15 Kanchana Wanit Rd., Hat Yai, Hat Yai, Songkhla 90110, THAILAND

** Assistant Professor, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

15 Kanchana Wanit Rd., Hat Yai, Hat Yai, Songkhla 90110, THAILAND

บทนำ

ยาเสพติดประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเภทออกฤทธิ์กดประสาท กระตุ้นประสาทหรือ หลอนประสาท ล้วนแล้วแต่ให้โทษใหญ่หลวงกับผู้เสพ อาจเป็นอาชญากรโดยไม่รู้ตัว เมื่อติดก็จะหยุดเสพไม่ได้แต่จะต้องเพิ่มปริมาณของการเสพยาขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งร่างกายทรุดโทรมและสุดท้ายก็ตกอยู่ในสภาพตายผ่อนส่ง (ปริญญา ประหยัดทรัพย์, 2554) ทุกศาสนาต่างมีข้อห้ามที่ชัดเจนเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งทีก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะข้อห้ามเกี่ยวกับยาเสพติดและสิ่งทีทำให้มีเมามาทั้งหลาย ซึ่งศาสนาอิสลามได้มีข้อห้ามชัดเจนเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด ดังในคัมภีร์อัลกุรอานบทที่ 5 ตอนที่ 90 ทีว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ทีจริงสุราและการพนัน และแท่นหินสำหรับเชือดสัตว์บูชายัญ และการเลี้ยงตัวนั้น เป็นสิ่ง โสมมอันเกิดจากการกระทำของ ชัยฏอน ดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจากมันเสียเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542) ดังนั้นการทีศาสนาอิสลามได้บัญญัติห้ามมุสลิมทุกคนห่างไกลจากสิ่งทีมีเมมา และสิ่งเสพติดนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการดูแลสติปัญญาของมนุษย์ เพราะสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นโทษต่อระบบสมองของผู้เสพ ทำให้ผู้เสพมีเมมาไม่ได้สติ อาจก่ออาชญากรรมร้ายแรงละเมิดต่อศีลธรรมอันดีงาม และมีผลกระทบต่อระดับสติปัญญาของผู้เสพในระยะยาวได้ (สำนักข่าวไทยมุสลิม, ม.ป.ป.)

สำนักข่าวไทยมุสลิม (ม.ป.ป. อ้างถึงในอรุณ บุญชม, 2553) กล่าวว่าตามหลักการศาสนาอิสลามได้กำหนดบทลงโทษผู้เสพยาเสพติดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือในโลกนี้ได้รับการลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมของอิสลามทั้งการว่ากล่าวตักเตือน การเขียนตี และการกักขัง เป็นต้น ส่วนในโลกหน้าได้รับการลงโทษโดยอัลลอฮ์จะไม่รับการผลของการทำความดีของเขา ดังคำกล่าวของท่านศาสดามูฮัมมัด ﷺ ทีว่า “ผู้ใดจับเหล้าหรือคิมเพียงอีกเดียว อัลลอฮ์จะไม่รับการละหมาดของเขา 3 วัน (ทั้งสุนัตและฟัรฎู) และผู้ใดคิมเหล้าหนึ่งแก้ว อัลลอฮ์จะไม่รับการละหมาดของเขา 40 วัน และผู้ใดคิดเหล้าในโลกนี้จนงอมแงม เขาจะต้องคิมกินน้ำเลือดน้ำหนองของชาวนรก”

เยาวชนมุสลิมถือว่าเป็นกลุ่มคนทีอยู่ในช่วงวัยแห่งความคาดหวังของสังคมมุสลิม เป็นเสาหลักทีสืบทอดให้ศาสนาอิสลามดำรงอยู่อย่างสง่างาม และเป็นกำลังทีสำคัญในการพัฒนาสังคมมุสลิมให้มีเสถียรภาพ มั่นคงและโดดเด่นในสังคมโลก แต่ในปัจจุบันมีเยาวชนมุสลิมต้องตกอยู่ภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมทีล่อแหลมและเต็มไปด้วยอบายมุขทีเข้ามามอมเมาเยาวชนให้หลงผิด ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการทีจะทำให้เยาวชนต้องกลายเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนมุสลิมทีติดยาเสพติดนั้นถือเป็นผู้ทำลายเกียรติของศาสนาอิสลาม เพราะยาเสพติดนั้นเป็นตัวทำลายสิ่งสำคัญ 3 ประการได้แก่ สติสัมปชัญญะ ชีวิต และทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังทำให้เยาวชนทีติดยาเสพติดอาจไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษา ทำให้ออนาคตมืดมน กลายเป็นคน

เห็นผิดเป็นชอบ ประกอบอาชญากรรมเพื่อหาเงินมาซื้อยา เมื่อถูกจับกุมแผนการชีวิตก็ล้มเหลว (ปริญญา ประหยัดทรัพย์, 2554) สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศในระหว่างปี 2540-2544 ก่อนที่รัฐบาลจะมีการประกาศนโยบายกวาดล้างยาเสพติดนั้น มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งในปี 2545 ที่รัฐบาลได้ประกาศสงครามต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจัง ทำให้ปัญหายาเสพติดเริ่มลดน้อยลงแต่ก็เป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น แต่หลังจากนั้นเพียงแค่ 2 ปี ปัญหายาเสพติดกลับทวีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากข้อมูลสถิติจำนวนผู้ที่กระทำความผิดคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในปี 2545 มีจำนวน 265,540 ราย ในปี 2546 ลดลงเหลือ 123,786 ราย ในปี 2547 ลดลงเหลือเพียง 74,254 ราย แต่หลังจากนั้นในปีถัดมาคดียาเสพติดเริ่มทยอยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในปี 2553 มีผู้ที่กระทำความผิดสูงถึง 266,010 ราย ซึ่งเป็นสถิติที่สูงที่สุดในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา (สิริกร คำภูไทย, 2553)

การแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่ภาคส่วนราชการ เอกชน และประชาชนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องร่วมมือกันดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ นับตั้งแต่ระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาสังคมในแต่ละหมู่บ้าน โดยการจัดการปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ราชการ/มูลนิธิฯ ต่างๆ ยังไม่สามารถเข้าถึงชุมชนรากหญ้าได้ ส่วนใหญ่มีการติดต่อผ่านเครือข่าย มีการนำงบประมาณเข้าไปในชุมชน มีการติดตามรายงาน มีการระดมชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมพิชิตการ มีการคัดแปลงโครงการที่ชาวบ้านเสนอเพื่อให้อนุมัติง่ายตามกรอบราชการ และมีการอนุมัติงบประมาณล่าช้า จนทำให้ผลการดำเนินงานโครงการไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยแนวทางในการจัดการปัญหายาเสพติดจะต้องเอื้อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคีเครือข่าย รวมถึงแกนนำในชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง และกลุ่มต่างๆ ในชุมชน มาร่วมมือกันอย่างจริงจัง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554) โดยการดำเนินงานจัดการปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยการดำเนินการแบบบูรณาการมาตรการต่างๆ เข้าด้วยกันคือ มาตรการป้องกัน มาตรการปราบปราม และมาตรการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552)

สุนทรียธรรม กำปั่นทอง (2551) ศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติดตำรวจจร จังหวัดยะลา เกิดจากบุคลากรมีไม่เพียงพอ ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ใช่คนในพื้นที่ และมีปัญหาการใช้ภาษาถิ่น เกิดจากการสั่งการที่ไม่เป็นเอกภาพ ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ทำงานแบบต่างคนต่างทำ และที่สำคัญคือผู้บังคับบัญชาไม่เห็นความสำคัญของงานด้านยาเสพติด เกิดจากการไม่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน

เท่าที่ควร บางครั้งต้องใช้เงินส่วนตัว ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย เกิดจากการขาดแหล่งข่าวและไม่สามารถเป็นแหล่งข่าวที่ดีได้ เกิดจากความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มรูปแบบ ไม่สามารถสืบสวนขยายผล และทำให้ทีมงานมีความล่าช้า และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552) กล่าวถึงวิธีในการจัดการปัญหายาเสพติดว่าควรใช้วิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาและยาเสพติดอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นวิธีการที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้กลุ่มประชาชนและเยาวชนไม่ตกเป็นทาสของยาเสพติด เนื่องจากชนิดของยาและยาเสพติด ตลอดจนปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและยาเสพติดจึงไม่ควรหยุดนิ่ง

จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กทำให้ทราบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชน มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย และยากที่ชาวบ้านจะลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหานี้เนื่องจากไม่รู้แนวทางรวมทั้งกลัวอำนาจมืดของขบวนการค้ายาเสพติดในชุมชน โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานใดที่เข้ามาจัดการแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมเด่นชัด บางครั้งผู้ปกครองของเยาวชนที่ติดยาเสพติดเองก็ไม่ยอมรับสภาพว่าบุตรหลานของตนมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดและมักไม่พอใจผู้ให้ข้อมูลถึงพฤติกรรมบุตรหลานของตน ผู้ใหญ่บ้านจึงมอบหมายให้การจัดการปัญหาเสพติดเป็นบทบาทหน้าที่ของตำรวจต่อไป ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาหรือจบการศึกษาในระดับมัธยมต้นแล้วเลือกที่จะทำงานหารายได้ในอาชีพที่ตนถนัด มีเวลาว่างจากการทำงานก็มักจะมานั่งจับกลุ่มพูดคุยสนุกรานเฮฮา จนในที่สุดก็ต้องหันเข้ามาสู่การเสพยาเสพติดเนื่องจากแรงผลักดันจากสภาพแวดล้อมในชุมชนรวมทั้งค่านิยมที่ดึงดูจากกลุ่มเพื่อนเข้าชวนให้เยาวชนหลงใหลไปกับกระแสประกอบกับพฤติกรรมอยากลอง จนในที่สุดเยาวชนก็ต้องกลายเป็นทาสของยาเสพติด กลายเป็นปัญหาที่คนในชุมชนไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยว ห้ามปราม หรือขัดขวางทั้งที่รู้เห็นพฤติกรรมต่างๆ ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างชัดเจนทั้งผู้เสพและผู้ค้า เนื่องจากเป็นห่วงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว เพราะคนกลุ่มนี้ขาดการยั้งคิดในพฤติกรรมที่ถูกต้อง และอาจจะทำอันตรายแก่ผู้ที่เข้ามาขัดขวางขบวนการของกลุ่มตนได้ ที่ผ่านมามีการจัดการแก้ปัญหายาเสพติดโดยวิธีการควบคุมทางสังคมและกระบวนการทางกฎหมาย คือ การจับ ปรับ และกักขัง มุ่งเน้นผู้กระทำผิดทั้งผู้เสพและผู้ค้ามาลงโทษ แต่ยังคงขาดมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงหรือเด็กและเยาวชนในชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการจัดการปัญหาเสพติดระยะยาวในชุมชนอีกวิธีการหนึ่ง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการกำหนดทิศทางในการจัดการปัญหา ยาเสพติดตามวิถีอิสลามได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหา ยาเสพติดใน ชุมชน และปัญหาด้านการจัดการปัญหาที่ผ่านมาในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กต่อไป ถ้า หากชุมชนไม่มีมาตรการเร่งด่วนในการจัดการปัญหา ยาเสพติดอาจส่งผลทำให้ปัญหาทวีความ รุนแรงเพิ่มขึ้น และขยายวงกว้างจนยากที่จะแก้ปัญหาได้ ก่อให้เกิดผลร้ายแรงตามมาทั้งต่อ เด็ก เยาวชนและคนในชุมชน รวมทั้งสถาบันครอบครัว ชุมชน และอนาคตของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบล พะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการปัญหา ยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้าน ดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาด้านการจัดการปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทย มุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสวนากลุ่มย่อยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก² ซึ่งถือเป็นกลุ่มตัวแทนที่จะสามารถ ให้ข้อมูลความจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรง เป็นการยากที่บุคคลโดยทั่วไปจะสามารถ รับรู้และเข้าถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ได้โดยง่าย ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจึงพยายามเก็บรวบรวม ข้อมูลทั้งจากบทสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสวนากลุ่มย่อยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พร้อมกับการสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วมในด้านสถานการณ์ปัญหาด้านยาเสพติดและปัญหาในการจัดการปัญหา ยาเสพติด ในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาด้านสภาพปัญหา และการจัดการปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม และเยาวชนในพื้นที่อื่นของสังคมไทย สามารถนำไปอธิบายสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและการจัดการปัญหา ยาเสพติดที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันโดยทั่วไปเพื่อนำไปสู่การปรับแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพปัญหา ยาเสพติดในชุมชนที่ประสบ ปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

² รายละเอียดระบุไว้ในหัวข้อวิธีการดำเนินงานวิจัย หัวข้อย่อย เรื่อง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ การยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆ และระเบียบแบบแผน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้สถานภาพและให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น และจะได้มีสถานภาพพร้อมปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ที่สังคมต้องการ ดังที่สตูพิทวง ธรรมนนทา (2540) ให้ความหมายการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่าเป็นกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิก เพื่อให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ การขัดเกลาทางสังคมจะช่วยให้สมาชิกยอมรับบรรทัดฐานของสังคมโดยความคุ้นเคยมากกว่าความรู้สึกถูกบังคับและยังทำให้บุคคลสามารถกระทบบทบาทตามสถานภาพของตนได้เป็นอย่างดี และพัทยา สายหู (2540) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมหรือเรียกอีกอย่างว่าการอบรมบ่มนิสัยของบุคคลทางสังคมคือ การสอนให้บุคคลรู้บรรทัดฐานของกฎเกณฑ์การปฏิบัติต่อผู้อื่น ได้ถูกต้องตามความประสงค์ของหมู่คณะที่มีอยู่ก่อน

ดังนั้น การขัดเกลาทางสังคมคือ กระบวนการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมของบุคคลด้านระเบียบแบบแผนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามความคาดหวังของสังคม โดยเรียนรู้จากปรากฏการณ์ทางสังคมของบุคคลในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อปลูกฝังให้บุคคลรู้จักระเบียบวินัยขั้นพื้นฐานของสังคม ปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิต สอนให้บุคคลรู้จักบทบาททางสังคมของตน และเพื่อสอนให้บุคคลเกิดทักษะหรือความชำนาญ ดังที่อำไพ หมั่นสิทธิ์ (2553) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคมนั้นคือเพื่อปลูกฝังให้บุคคลรู้จักระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน (Basic Discipline) เพื่อปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิต (Aspiration) เพื่อสอนให้บุคคลรู้จักบทบาททางสังคมของตน (Social Role) เพื่อสอนให้บุคคลเกิดทักษะหรือความชำนาญ (Skills) ในขณะเดียวกัน สุพัตรา สุภาพ (2545) ก็กล่าวถึงวิธีการขัดเกลาทางสังคมว่า การขัดเกลาโดยตรง มักพบเห็นเสมอในครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น และการขัดเกลาโดยอ้อม ซึ่งเป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลอาจได้รับประสบการณ์จากการสังเกตหรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น

สุพัตรา สุภาพ (2546 อ้างถึงใน ปพาณี ฐิติวัฒนา, 2548) ได้กล่าวว่า องค์กรที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว จัดได้ว่าเป็นกลุ่มหรือองค์กรที่มีความสำคัญมากที่สุดในการขัดเกลาทางสังคม เพราะเป็นกลุ่มแรกที่สร้างนิสัย เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ให้แก่บุคคล สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดาจะมีอิทธิพลอย่างสูงในการขัดเกลาทางสังคมแก่เด็ก ต่อมากลุ่มเพื่อน คือกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งและกลุ่มคนดังกล่าวมีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกับบุคคลนั้น ส่วน โรงเรียน (School) ถือเป็นองค์กรที่จะช่วยขัด

กลาทางสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal) กลุ่มอาชีพ นั้นจะขัดกลาทางสังคมแก่บุคคลเมื่อบุคคลดำเนินชีวิตในสังคมมาถึงระดับที่จะต้องประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว บุคคลอาจจะเลือกอาชีพตามความสนใจ ความถนัดหรือตามที่ครอบครัวกำหนดให้ ต่อมาด้านสื่อมวลชน ถือว่าเป็นองค์กรในการขัดกลาทางสังคมแก่บุคคลอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งมีหลายประเภท ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสื่อทำให้เกิดค่านิยม ความเชื่อทัศนคติและได้เรียนรู้พฤติกรรมแบบอย่างต่างๆ แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติในสังคม ต่อมาองค์กรทางด้านศาสนาซึ่งมีบทบาทในการขัดกลาทางสังคมแก่บุคคลที่สำคัญ เช่น อิหม่าม มัสยิด วัดวาอาราม พระ นักบวช อันได้แก่ ผู้สอนศาสนาหรือผู้เผยแพร่หลักธรรมของศาสนา

การควบคุมทางสังคม

การควบคุมทางสังคมถือเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนของสังคมตามบรรทัดฐานของกลุ่ม สังคมจำเป็นต้องมีกลไกในการควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามและไม่ละเมิดหรือเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐาน อาจทำได้หลายวิธี ได้แก่ การให้รางวัลและการลงโทษ เพื่อให้สมาชิกยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่ได้กำหนดไว้ การควบคุมทางสังคมเป็นการจัดระเบียบที่ใช้บังคับและป้องกันพฤติกรรมของบุคคลมิให้เบี่ยงเบนออกไปจากมาตรฐานของสังคมนั้นๆ (ณรงค์ เส็งประชา, 2537) รูปแบบของการควบคุมทางสังคมมีสองรูปแบบคือ การควบคุมแบบเป็นทางการ (Formal Control) คือการที่สังคมกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ชัดเจนหากมีผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามลักษณะของการกระทำผิด และรูปแบบการควบคุมแบบไม่เป็นทางการ (Informal Control) โดยการใช้วิถีประชา (Folkway) และจารีต (Mores) เป็นเครื่องมือในการควบคุมในกรณีที่ทำผิดวิถีประชา สมาชิกในสังคมก็จะซุบซิบนินทา หัวเราะเยาะ มองหน้า คำหิติดีเยิน เป็นต้น (นิเทศ ดินณะกุล, 2544) วิธีการในการควบคุมทางสังคม เช่น การควบคุมภายใน (Internal Control) เป็นการควบคุมที่เกิดจากการอบรมสั่งสอน และการควบคุมภายนอก (External Control) เป็นการควบคุมที่ใช้ในกรณี การควบคุมแบบภายในไม่ได้ผล จารีตไม่สามารถควบคุมจิตใจและความประพฤติของบุคคลได้ โดยกลไกที่ใช้ในการควบคุมทางสังคม คือการขัดกลาทางสังคม (Socialization) และความกดดันทางสังคม (Social Pressure) รวมทั้งสิทธิขานุมัติทางสังคม (Social Sanction) หรือการบังคับทางสังคม (นิเทศ ดินณะกุล, 2544)

แนวคิดอิสลามกับยาเสพติด

ศาสนาอิสลามมีข้อห้ามชัดเจนเกี่ยวกับการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ การเสพยาเสพติด การเล่นการพนัน การประพฤติดีในกาม การมั่วสุมนินทา การโกหก การสุรุษสุร่าย การดูหมอดูดวง การทรงเจ้าเข้าผี การแขวนหรือห้อยสิ่งใดตามความเชื่อต่างๆ (อะฮฺหมัด เซากี๋ย อิบรอฮีม และ อะฮฺหมัด มุศตอฟา โต๊ะลง, ม.ป.ป.) โดยเฉพาะยาเสพติดถือว่าเป็นอันตรายกับตนเองและผู้อื่น การระบาค

ของสิ่งเสพติดนั้นถือเป็นสัญญาณอันตรายที่น่ากลัว เพราะเมื่อเขาชวนติดสิ่งเสพติดก็แสดงว่าอนาคตอันสดใสของสังคมกำลังมีตกลงทุกที (สำนักข่าวไทยมุสลิม, ม.ป.ป.) นอกจากนี้การระบาดของสิ่งเสพติดทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นที่ผิดกฎหมาย เช่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า หรือที่ถูกกฎหมาย เช่น เหล้า เบียร์ ไวน์ นั้นถือว่าเป็นสัญญาณหนึ่งของวันสิ้นโลก ซึ่งท่านศาสดามูฮัมหมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ มีใจความว่า “แท้จริงในจำนวนสัญญาณของวันสิ้นโลกนั้นคือ จะมีการระบาดของสุรายามา” และในอัลกุรอาน (Al-quran 2:195) ได้ระบุไว้ความว่า “และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2542)

สิ่งเสพติดในปัจจุบันที่ไม่ได้มีระบุในอัลกุรอานและวาระของศาสดามูฮัมหมัด ﷺ นั้นก็ถือเป็นสิ่งต้องห้ามเช่นกันโดยอาศัยการเปรียบเทียบคุณสมบัติที่คล้ายกับสุรา เพราะต่างก็ให้โทษต่อร่างกายมนุษย์และทำให้เกิดการเสียดสีได้เท่าๆ กัน อีกทั้งยังมีการยืนยันจากท่านศาสดามูฮัมหมัด ﷺ ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถทำให้เกิดอาการมึนเมาได้นั้นมีสถานะเหมือนกับสุรา ดังนั้นอาศัยหลักการดังกล่าวการเสพยาเสพติดถือว่าเป็นสิ่งต้องห้าม (ฮารอม) เพราะเป็นที่ปรากฏแน่ชัดว่าสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพและบุคคลใกล้ชิด รวมทั้งเป็นการสร้างปัญหาสังคม และขยายวงกว้างระดับโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2555 - พฤษภาคม 2556 โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสวนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม คือ

1) ผู้นำในชุมชน ได้แก่ ผู้นำศาสนา คือ โต๊ะครู 3 คน โต๊ะอิหม่าม 3 คน โต๊ะบิลาล 3 คน โต๊ะคอเต็บ 3 คน และกรรมการประจำมัสยิด 6 คน รวม 18 คน และผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลพะวง 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน รวม 4 คน

2) เยาวชนมุสลิมในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี่เหล็กที่เสพยาเสพติดหรืออดีตเคยเสพยาเสพติด จำนวน 10 คน รวมทั้งเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดยาเสพติด จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

3) ผู้ปกครองเยาวชนที่เสพยาเสพติดในชุมชนบ้านดอนจี่เหล็ก จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสวนากลุ่มย่อย มาประมวลคิดและดำเนินการวิเคราะห์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) นำข้อมูลเอกสาร มาศึกษาโดยละเอียดเพื่อทบทวนข้อมูลจากเอกสารที่เก็บรวบรวมของผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูลทั้งหมดหลายๆ ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหา
- 2) ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อระบุประเด็นหลักหรือข้อความเชิงวิเคราะห์ที่บ่งบอกถึงสภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาการขาดเสถียรของเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก โดยมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา
- 3) นำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนาให้เป็นคำอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยถ้อยคำที่ต่อเนื่อง และสละสลวย (Expansive description) ครอบคลุมประเด็นที่ได้กำหนดไว้
- 4) สังเคราะห์ผลจากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ทั้งในส่วนของ การวิเคราะห์เนื้อหา ด้านสภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาการขาดเสถียรของเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและการจัดการปัญหาการขาดเสถียรในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสวนากลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นชุมชนชาย มีครัวเรือนอาศัยอยู่ทั้งหมดจำนวน 802 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้นจำนวน 3,164 คน แบ่งเป็นเพศชาย 1,563 คน และเพศหญิง 1,601 คน (เทศบาลตำบลพะวง, 2556) ผู้คนในชุมชนทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองดูแลความสงบเรียบร้อยของคนในชุมชน ชุมชนถูกแบ่งเขตการพัฒนาออกเป็น 4 ชุมชนย่อย ได้แก่ ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ชุมชนบ้านป่าจี้เหล็ก ชุมชนบ้านหัวนอน และชุมชนบ้านนอก (ปากอ) โดยแต่ละชุมชนย่อยมีคณะกรรมการดูแลด้านงานพัฒนาภายใต้การสนับสนุนจากเทศบาลตำบลพะวง มีผู้นำศาสนาทั้งอิหม่าม กรรมการมัสยิด และ โต๊ะครูในแต่ละชุมชน ทั้ง 4 ชุมชนนี้มีศาสนสถานอันเป็นศูนย์รวมจิตใจหรือสถานที่ปฏิบัติศาสนากิจประจำแต่ละชุมชน 4 มัสยิด ได้แก่ มัสยิดบ้านดอนจี้เหล็ก มัสยิดบ้านป่าจี้เหล็ก มัสยิดบ้านหัวนอน และมัสยิดบ้านนอก (ปากอ) โดยมัสยิดนั้นนอกจากเป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนากิจแล้ว ยังเป็นสถานที่ของการเรียนการสอนด้านศาสนา เช่น การเรียนการสอนภาคฟิรฎูอิน³ (ตาดีกา) ประจำมัสยิดทุกวันเสาร์วัน

³ การเรียนพื้นฐานศาสนาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนที่จะต้องเรียนรู้

อาทิตย์สำหรับเด็กในชุมชน และสำหรับผู้ใหญ่นั้นมีการเรียนการสอนในมัสยิดทุกช่วงเริ่มต้นของ กลางคืน (หลังละหมาดมัฆริบ) โดยผู้รู้ในชุมชน เช่น อิหม่ามประจำมัสยิด โต๊ะครูในชุมชน และ พบว่าแต่ละชุมชนนั้นมีผู้เข้าร่วมเรียนรู้จำนวน 10-15 คน ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก โดยเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 2 ของคนในชุมชนทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมของชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กแล้วพบว่า เป็น โครงสร้างที่เอื้อต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้อย่างดี แต่จากการสัมภาษณ์ถึง บทบาทของผู้นำต่อการแก้ปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนนั้นพบว่า ผู้นำยังขาดความตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง อีกทั้งผู้นำยอมรับในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและปล่อยปละ ละเลย ไม่สนใจ ส่วนในด้านบทบาทบุญญัตติของศาสนาก็พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นส่วนใหญ่ ขาดสำนึกที่ดีในการยอมรับและปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามเมื่อเทียบกับกฎเกณฑ์และ หลักการดำเนินชีวิตตามกรอบวิถีอิสลามของคนในชุมชนโดยส่วนใหญ่แล้วพบว่าคนโดยส่วนใหญ่ ปฏิบัติตนตามหลักวิถีอิสลามอยู่ในระดับน้อย เช่น ไม่ละหมาดครบ 5 เวลา ไม่ถือศีลอด เป็นต้น (ร็อดิน บินบอสอ โต๊ะครูในชุมชน สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2555) ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีกรอบด้านการดำเนินชีวิตที่เรียกว่าวิถีมุสลิมตามแบบแผน พฤติกรรมของศาสดามูฮัมหมัด ^ﷺ แต่กระนั้นพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กก็ยังคงมีการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดอย่างแพร่หลายในชุมชนอย่างมาก ที่ผ่านมามีชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กพบว่า เยาวชน เพศชาย อายุ 15-24 ปี ในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดเกือบ ทั้งหมด (คณะกรรมการชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก, 2556) และยาเสพติดที่ใช้ ได้แก่ บุหรี่ น้ำกระท่อม กัญชา ยาบ้า ยาไอซ์ มาโนโซแล่ม ซึ่งนอกจากนี้ยังมีผลกระทบจากพฤติกรรมเสพยาเสพติด ได้แก่ การลักขโมยทรัพย์สินมีค่าต่างๆ เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น รถจักรยานยนต์ ดั้งแก๊ส และทรัพย์สินมีค่า อื่นๆ ที่วางไว้ภายนอกบ้าน (คณะกรรมการชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก, 2556)

สภาพปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก

1) ชนิดและประเภทของยาเสพติดในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก พบว่า ยาเสพติดที่มีอยู่ใน ชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นยาเสพติดที่หาง่ายในพื้นที่ อีกทั้งราคาไม่แพง ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ถ้าแหล่ง (พูด) ถึงว่ายาเสพติดที่วัยรุ่นบ้านเราเล่น (เสพ) กันมากที่สุดก็คือ น้ำ ท่อมนั้นแหละ เพราะราคาถูก ได้ปริมาณเยอะ ส่วนรองลงมาคือ ยาไอซ์ กัญชานั้นมีมั้ง หวางนี้ ส่วนยาบ้าและลูกเม็คก็มีแต่ไม่มาก เพราะราคาแพง ถ้าแหล่งว่าประมาณหนึ่งถึง สองปีที่แล้วตอนที่น้ำท่อมนั้นกับยาไอซ์ยังไม่เข้ามาที่ กัญชาระบาดมากที่สุดเลย...”

(โอกาส นามสมมุติ เยาวชนในชุมชนให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2555)

“...บ้านดอนจี่เหล็กเรายาเสพติดที่ระบาคมากตอนนี้กะคือน้ำท่อมนั่นแหละ เพราะว่ามันหาง่ายและเล่น (วิธีการเสพ) ไม่ยากไม่เหมือนเล่นเนื้อ (กัญชา) หรือยาไอซ์ คนที่คิดไม่ถึงว่าจะเล่นยากก็มีเยอะเพราะตามเพื่อน...และความเครียดเรื่องงานทำให้ คัดสินใจเล่นยา...”

(วินัย นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นว่า ยาเสพติดที่เป็นที่นิยมกันในกลุ่มเยาวชนได้แก่ น้ำกระท่อมหรือสีคุณร้อย หรือที่เยาวชนในพื้นที่ ส่วนใหญ่เรียกกันว่า “น้ำท่อม” ซึ่งเป็นยาเสพติดที่หาซื้อได้ง่ายในชุมชน วิธีการและขั้นตอนในการเสพก็ไม่ยุ่งยาก โดยพบว่ากลุ่มที่เสพน้ำท่อมมากได้แก่ กลุ่มนักเรียนหรือเยาวชนที่ยังไม่มีรายได้ เพราะราคาไม่แพงโดยขายราคาใบละ 3 บาท หรือขายในราคา 100 บาท/30 ใบ เยาวชนในพื้นที่มักจะใช้วิธีการรวมทุนกันหลายๆ คนเพื่อซื้อส่วนผสมต่างๆ มา เยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีความเชื่อว่า “น้ำท่อม” เป็นยาเสพติดที่ไม่รุนแรงเหมือนยาเสพติดชนิดอื่น ไม่มีอันตรายใดๆ ต่อร่างกายดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...น้ำกระท่อมมันดีกว่ายาเสพติดชนิดอื่นตรงที่มัน ไม่อันตรายต่อร่างกาย ไม่ติด ถ้าจะ หยุดก็ง่ายแค่ไม่กินมันก็จบ แต่ที่กินอยู่เพราะว่าเพื่อน โทรชวนไม่หยุด...รสชาติก็ อร่อยดี หวานๆ ขมๆ...”

(แม้ก นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2555)

ส่วนยาเสพติดที่มีระบาคอยู่ในพื้นที่รองจากน้ำกระท่อมได้แก่ “ยาไอซ์” หรือ “น้ำแข็ง” เนื่องจากเป็นยาเสพติดที่ราคาแพง และมีวิธีในการเสพที่ยุ่งยาก เยาวชนส่วนใหญ่ก็เชื่อว่าเป็นยาเสพติดของคนที่มีฐานะร่ำรวย มีระดับดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ยาไอซ์นะราคาแพงมาก ห้าร้อยบาทก็ได้มาขนาดเท่าปลายนิ้วก้อยเอง เป็นยาเสพติดของคนมีฐานะร่ำรวย...เสพเข้าไปแล้วจะไม่มีอาการให้เห็นหรอก...ผู้หญิงที่เสพจะเชื่อว่าเสพเข้าไปแล้วผิวพรรณจะดี ขาวขึ้น...”

(เจน นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2555)

ส่วนยาเสพติดที่เป็นที่นิยมน้อยรองลงมา ได้แก่ กัญชา หรือที่เยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เรียกกันว่า “เนื้อ” สืบเนื่องจากกัญชาเป็นยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ผสมผสานทั้งกระตุ้น กดและหลอนประสาท มีอาการเสพติดทางจิตใจ ทำให้ผู้เสพมีอาการมึนงงอ่อนล้า ไม่เครียด แต่การหาสถานที่เสพนั้นยุ่งยากและต้องมีอุปกรณ์ที่พกพาลำบาก แต่กระนั้นก็ยังเป็นที่นิยมกันในหมู่เยาวชนชุมชนบ้านดอนจี่เหล็กอยู่ในปัจจุบัน

“...ที่อกเนื้อ (คุณกัญญา) มันดีตรงที่ทำให้อารมณ์ดี ไม่เครียด ลืมเรื่องไม่ดีลงได้ หัวเราะง่ายรับรอมว่าวง (กลุ่ม) เนื้อจะไม่มีการทะเลาะกันเหมือนวงเหล้าแน่นอน ไปดูได้เลย เพราะยื่นเนื้อแล้วจะหนักหนาน...”

(เอียด นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2555)

2) สาเหตุที่ทำให้เยาวชนเสพยาเสพติด พบว่ามีหลายสาเหตุ ได้แก่

2.1) พื้นฐานทางครอบครัวที่ไม่ดูแลเอาใจใส่ โดยพบว่าครอบครัวผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่ขาดการเอาใจใส่ดูแลและใช้ชีวิตห่างเหินกับเยาวชน พ่อแม่ใช้ชีวิตอยู่ในบทบาทของผู้ปกครองที่วางอำนาจและใช้อารมณ์กับเยาวชน เมื่อเยาวชนซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ ประสบกับสภาวะดังกล่าว ก็มักจะหาทางออกด้วยการออกจากบ้านไปคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนจนนำไปสู่พฤติกรรมทดลองเสพยาเสพติดตามกระแสกลุ่มเพื่อน

“...ผมโดนคนแก่ (พ่อแม่) บ่นทุกวัน ผิดนิดหน่อยก็เหลืองดำได้ทั้งวัน ทุกวันเอาแต่บ่นเรื่องผม ผมเลยไม่อยากอยู่บ้าน ไปอยู่กับเพื่อนหนุกกว่า ร้องเพลง เล่นไพ่ เกี่ยวกันหนุกหนาน บายใจประสาเรา เรื่องยาสูบหรือ ..ก็ไม่สูบให้เค้ารู้หรือกเลยไม่มีใครว่าผม เพราะผมก็สูบบกับเพื่อนๆ อยู่บ้านผมไม่เคยสูบ เดี่ยวเค้ารู้ก็โดนดำอีก...”

(สุพจน์ นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2556)

2.2) การขาดคุณธรรมจริยธรรมอิสลามของเยาวชน ซึ่งพบว่าเยาวชนที่ติดยาเสพติดโดยส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม เนื่องจากขาดความรู้ในทางศาสนา ก่อให้เกิดมุมมอง วิธีคิดของเยาวชนที่คล้อยตามกับสิ่งชั่วร้ายต่างๆ ในสังคมได้ง่าย ขาดภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ และต้องคล้อยตามกระแสกลุ่มเพื่อนเพื่อการยอมรับ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...เยาวชนที่ติดยาที่สังเกตดูพบว่าไม่มีอิสลามอยู่ในการดำเนินชีวิต ทั้งตัวเองและครอบครัว ด้วยเหตุนี้บลาอู (ภัยพิบัติ) จึงถูกส่งลงมายังตัวของเขา ครอบครัวของเขา รวมทั้งชุมชนของเขา เพราะมุสลิมไม่ดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบตามคำสั่งสอนของพระเจ้า และตามแบบอย่างของศาสดามูฮัมหมัด ﷺ...”

(หมาน บินหวัง ผู้นำศาสนา ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2556)

2.3) การชักชวนจากกลุ่มเพื่อน เพื่อนถือเป็นสิ่งที่สำคัญของเยาวชน ในยามที่อึดอัด หงุดหงิด หรือเจอปัญหาในชีวิต ให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจเพื่อหาทางออกในปัญหาที่เกิดขึ้นของเยาวชนในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กที่จะสามารถระบายความในใจความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเปิดเผย เป็นที่มาของความไว้วางใจจนนำไปสู่พฤติกรรมคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของตนได้ ดังนั้นเมื่อเยาวชนมีปัญหาเกิดขึ้นกับตัวเองหรือความขัดแย้งภายในครอบครัว เยาวชนจึงมักจะหาทางออกด้วยการพึ่งพาอาศัยยังกลุ่มเพื่อนดังบทสะท้อนจากเยาวชนที่ว่า

“...เวลาอยู่บ้านแข็งมาก เพราะคนแก่ (พ่อแม่) ที่บ้านจีบชอบทะเลาะ พุดจาไม่เข้าหูบ่อย ก็เลยไม่ชอบอยู่บ้าน อยู่กับเพื่อนดีกว่า สนุกเข้ากันได้ มีไรก็คุยกันตลอดหนุกหนาน บายใจไม่เครียด...”

(อาซิด พันธกาเขต เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2555)

2.4) การขาดความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติด พบว่าเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจเสพยาเสพติดของเยาวชน ซึ่งการศึกษาจะสามารถให้เยาวชนทราบถึงข้อเท็จจริง ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดซึ่งมีผลต่อร่างกายเพื่อเป็นต้นทุนในการคิดและตัดสินใจในการใช้สิ่งเสพติดของเยาวชน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ผมไม่เคยรู้หรือกว่าน้ำที่อ้อมมีผลร้ายต่อร่างกายอย่างไรบ้าง แต่คิดว่ามันไม่มีผลร้ายอะไรกับร่างกายมากมายหรอก...เพราะว่าเราก็กินมาเป็นปีแล้วไม่เห็นพว็อี...”

(เจียว นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2555)

ดังนั้นจะเห็นว่าการศึกษาที่เยาวชนเสพยาเสพติดนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่เกิดจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน รวมทั้งข้อมูลความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมซึ่งเรียกโดยรวมว่า “องค์กรที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม”

2.5) อิทธิพลของสื่อ พบว่าสื่อถือเป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกสร้างกระแสวนิยมในด้านพฤติกรรมกรรมเสพยาเสพติดของเยาวชนในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กถึงจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนนั้น พบว่าอิทธิพลของสื่อข่าวสารต่างๆ มีผลทำให้เยาวชนเกิดความสนใจติดตามและค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อทำการทดลองเสพยาเสพติดที่เป็นกระแสข่าว ซึ่งกลายเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เยาวชนในชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยเช่นกัน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...แต่ก่อนไม่เคยมีเลยปัญหาเสพยาเสพติดในบ้านเรา ไม่มีเลยน้ำกระท่อม มีแต่ใบกระท่อมที่เอามากินเป็นยาขยันอดทน แต่เมื่อสื่อได้นำเสนอข่าวให้เห็นว่า สื่อคุณร้อยในระบาคในพื้นที่สามจังหวัด เลยกลายเป็นความสนใจของวัยรุ่นบ้านเราจนเป็นปัญหาลูกหลานแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเข้าสู่ชุมชนมาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนเสพยาเสพติดชนิดอื่นนั้นก็มียู่ก่อนหน้าแล้วแต่มันราคาถูกและหาได้ง่ายขึ้นเลยกลายเป็นความนิยมของวัยรุ่นบ้านเราจนทุกวันนี้...”

(ก้อเหล็ก บินบอสอ ผู้นำชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556)

3) การเริ่มต้นเสพยาเสพติดของเยาวชนในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามแบบเจาะลึกกับกลุ่มเป้าหมายโดยทำการสอบถามข้อมูลจากเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งประเภทหูหรี กัญชา น้ำกระท่อม และอื่นๆ พบว่าการเริ่มต้นเสพยาเสพติดของเยาวชน

ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นตอนต้น หรืออายุตั้งแต่ 13-17 ปี โดยเกิดจากหลายปัจจัยดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ตอนเรียนอยู่ ม. 3 ผมและเพื่อนๆ ก็แค่อยากลองให้รู้แค่นั้นเอง อยากรู้ว่าคุณก็งูซาแล้วจะเป็นยังไงเห็นเค้าว่ากันว่าคุณแล้วจะทำให้รู้สึกเปลี่ยนไปจากเดิม อารมณ์ดีขึ้น มีเงินมา เห็นเพื่อนในโรงเรียนหลายคนเลยที่เสพยากัน นี่เราแค่กัญชา น้ำหอมเป็นเรื่องเล็กน้อยเอง เห็นเพื่อนคนอื่นที่เสพยาบ้างก็มีเยอะ น้ำหอมมันกินกันเกือบทุกคน คิดว่าเดี๋ยวเรียนจบชั้น ม. 6 เมื่อไหร่ก็ค่อยเลิกก็ได้ ไม่คิดแน่นอน เลิกได้ชั่ว... ”

(มนัส นามสมมุติ เขาชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2556)

“...สูบบุหรี่เป็นเรื่องธรรมดาของพวกเราใครๆ เค้าก็สูบกัน อย่างอื่นก็ลองมาหมดแล้ว ทั้งกัญชา ยาไอซ์ ส่วนน้ำกระท่อมนั้นก็ทุกวันแหละ เข้ารอบ (การรวมกลุ่มเพื่อเสพยา) กันวันละรอบ สองรอบแต่ส่วนใหญ่วันละสองรอบ...แหงก็เพื่อนฟุ้งมีเยอะ โทรมาชวนแล้วก็ต้องไปกันอีก ส่วนใหญ่เลิกเรียนเลิกงานกันแล้วก็มาเข้ารอบ บางครั้งโคตเรียนมากินน้ำหอมกันก็มีบ้าง หรือยและพวกเรานี้...ส่วนใหญ่ที่มาร่วมแจมก็มีเรียนอยู่ ม. 5 บางคนก็เรียนสายอาชีพ ระดับปวส. ก็มี...”

(เอกชัย นามสมมุติ เขาชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556)

“...ตอนสมัยยังเรียนประถมชั้น 2-3 ผมมักจะเก็บเอากันบุหรี่ที่มีคนโยนทิ้งมาแอบสูบลั่น บางครั้งผมก็จะแอบขโมยไปจากของป๊ะมาทำเป็นม้วนแล้วแอบสูบลั่นแบบที่เคยเห็นเค้าทำกัน ส่วนน้ำกระท่อมนั้นมาเริ่มกินเมื่อตอนอยู่ชั้น ม. 2 และกินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ 3-4 ปี แล้วเวลากินก็ไปกินกันที่ขนำ (กระท่อม) บน โลก (ในสวนที่บนเนินสูง) ซึ่งต้องแอบขึ้นไปบน โลกตอนชาวสวนยางออกจากสวนแล้วเพื่อไม่ให้ใครเห็นเดี๋ยวจะเป็นขี้ปากคน...”

(ศรธรรม นามสมมุติ เขาชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556)

“...มีพวกเด็กวัยรุ่น มาซื้อบุหรี่กันเป็นเรื่องปกติส่วนใหญ่อายุ 15-20 ปี ก็ขายเค้าไปเพราะว่าก็รู้ๆ กันอยู่ว่าเค้าสูบบุหรี่ ส่วนกลางคืนก็จะมิกกลุ่มวัยรุ่นนี้แหละมาซื้อน้ำ โค้ก และ น้ำแข็ง เราที่รู้ว่าเค้าพาไปผสมกับน้ำกระท่อมกิน เราจะว่าเค้าได้ยังไงเค้าเป็นลูกเค้าเรา หากเราไม่ขายเค้าก็ไปซื้อที่อื่น เค้าอยากกินเค้าก็ต้องสรรหา อีกอย่างพ่อแม่เค้าไม่เห็นสนใจเรื่องนี้กับเค้าเลย ลองไปบอกพ่อแม่เค้าซิ โคนค่าตายแหละที่ไปหาว่าลูกเค้าติดยานะ อย่าไปยุ่งเลย อยู่ให้บายตะ...”

(หมวย นามสมมุติ เจ้าของร้านค้าในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556)

“...ในชุมชนบ้านเรานี้ จะมีทีมงานที่จะเข้ารอบ (เสพยา) กันหลายทีม แต่ละทีมจะมีสมาชิกกลุ่มอย่างน้อย 5-7 คน แต่บางครั้งก็มีบ้างที่เพื่อนของเพื่อนที่เรียนด้วยกันมาจากต่างถิ่นมาร่วมแจมอีกก็จัดไปอีก และเวลาเข้ารอบ เราก็โทรตามทีมงานกลุ่มเหล่านี้ทั้งหมด หรือบางทีก็นัดเจอกันที่ไหนซักที่หนึ่งเพื่อลงหุ้นเอาไปชนของ (ซื้อยาเสพติด เช่น กัญชา ยาบ้า น้ำหอม) บางวันก็เข้ารอบแค่

ครั้งเดียวจบ แต่บางวันก็มีสองสามรอบ แล้วแต่จังหวะและเวลา พวกทำงานก็พอจะมีเงินบ้าง ส่วนเราก็ขอจากป๊ะมะว่าเอาไปกินน้ำชา...”

(ยูธนา นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่า เยาวชนในชุมชนเริ่มเสพยาเสพติดโดยส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 15-20 ปี บางคนก็กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมปลาย หากคนใดไม่ได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมปลายก็จะมีอาชีพเป็นลูกจ้าง และเสี่ยงต่อพฤติกรรมเสพยาเสพติดสูง เยาวชนเป็นวัยที่มีอารมณ์ความรู้สึกและความอยากรู้อยากเห็นอยากลองเนื่องเห็นพฤติกรรมและเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ปกครอง ความเห็นแก่ผลประโยชน์ของผู้ประกอบการร้านค้าซึ่งเหล่านี้คือจุดเริ่มต้นของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของเยาวชน โดยเริ่มจากการทดลองเสพยาเสพติดในปริมาณที่เล็กน้อยแล้วค่อยๆ เพิ่มปริมาณมากขึ้นตามความรู้สึกต้องการและจะเพิ่มจำนวนครั้งที่เสพเรื่อยๆ เมื่อมีการชักชวนจากกลุ่มเพื่อนในชุมชน พฤติกรรมเสพยาเสพติดเหล่านี้พบว่าผู้เสพส่วนใหญ่ต้องหลบสายตาผู้คนเพื่อหลีกเลี่ยงการพบเห็นของคนในชุมชน

4) การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก จากการศึกษาด้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กในปัจจุบันพบว่าแพร่หลายในกลุ่มเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14-25 ปี โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...วัยรุ่นบ้านเราที่หิบบลากคัดเลือกทหารเกณฑ์ปีนี้ประมาณ 27 คน ที่เราสังเกตเห็นและรู้ว่ามียาเสพติดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นจำนวน 22 คน ซึ่งนี่คือสภาพเยาวชนบ้านดอนขี้เหล็กตอนนี้ที่น่าเป็นห่วงที่สุดในหมู่บ้านเรา...”

(กานูเดช เจริญระ ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2556)

เกิดจากหลายปัจจัย เช่น ในระดับภาพรวมของชุมชนนั้นพบว่า องค์กรทางสังคมหนึ่งเฉยไม่ได้ร่วมกันหาหรือรูปแบบของการจัดการปัญหาเสพติด เช่น องค์กรศาสนาภายใต้บทบาทของผู้นำศาสนาหรืออิหม่าม และองค์กรด้านการเมืองการปกครองในชุมชนที่อยู่ภายใต้บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล กรรมการชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ขณะเดียวกันเมื่อทำการศึกษาในกลุ่มครัวเรือนที่มีบุตรหลานติดยาเสพติดก็พบว่า ครอบครัวภายใต้บทบาทของผู้เป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองนั้นยังขาดทักษะด้านการอบรมตักเตือนเยาวชนให้ดำเนินชีวิตตามความคาดหวังของสังคมหรือตามแบบวิถีอิสลามเพื่อจัดการปัญหาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านยาเสพติด พ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนเยาวชน ในขณะที่เยาวชนกลับมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเหตุให้ยาเสพติดในชุมชนแพร่ระบาดมากในปัจจุบัน

เมื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนถึงจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กนั้นพบว่า แพร่ระบาดโดยสื่อที่เป็นเหตุให้เยาวชนรับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ

ยาเสพติดจากกระแสดังกล่าวต่างๆ รวมทั้งการรับรู้ข้อมูลผ่านกลุ่มเพื่อนที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกันในระบบการศึกษา สังคมของการทำงานรวมทั้งกระแสกลุ่มเยาวชนที่เสพยาเสพติดในชุมชน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า...

“...ในโรงเรียนนั้นแหละตัวดีเลย มีหมดทั้งกัญชา ยาบ้า ยาไอซ์ และที่เยอะคือน้ำท่อม แรกๆ เพื่อนแถวสามจังหวัดที่มาเรียนด้วยกันที่สงขลา เค้าเอาสูตรการต้มน้ำกระท่อมมาปรุงแล้วให้เราลองกินกัน ก็เกิดคิดใจในรสชาติและความรู้สึกหลังจากกินไปแล้ว จึงนำสูตรกลับมาทำที่บ้านก็ทำกันเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนตอนนี้มันระบาดเร็วมาก เด็กบ้านเรานับได้เลยนี่ที่ไม่กินน้ำท่อมนะใครบ้าง มีน้อยมาก...”

(อานน นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556)

“...กูไม่รู้ทำไม ทำแต่งานเงินไม่มีเหลือเลย กลางเดือนก็ร่อยหรอแล้ว แทงบอลมั่ง ซื้อห่วยด้วย เล่นยาก็มีบ้างเล็กน้อยเวลาเครียดๆ ลงขันกับเพื่อน คนละ 150-200 บาท ไม่ต้องหวังว่าจะเก็บตังได้หรอก พ่อแม่ไม่เคยได้พลอย (ฟังพาอาศัย) มีบ้างก็ไปขอดังพ่อแม่อีก...”

(ยามิน นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556)

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเจาะลึกข้อมูลด้านจุดเริ่มต้นด้านการแพร่ระบาดของเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนชุมชนบ้านคอนจี่เหล็กจากกลุ่มชาวบ้านที่เห็นการเปลี่ยนแปลงและพบเจอสถานการณ์ด้านยาเสพติดในชุมชนนั้น พบว่า สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน และเป็นเหตุทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...แต่ก่อนยาเสพติดระบาดน้อยมากเพราะหายาก อีกอย่างราคาแพงแต่เดี๋ยวนี้หาง่ายมาก ขายกันหน้าบ้านเหมือนขายลูกอมเลย กลางคืนก็มีรถยนต์มาส่งของทุกคืน และเห็นมีรถตำรวจเข้ามาบ่อยด้วย บางทีก็เห็นมายืนนับเงินอยู่ก็มี หาของง่ายแบบนี้ก็คงไม่แปลกที่เด็กบ้านเราหวงนี้กินท่อมกันเป็นส่วนใหญ่ เกือบจะไม่มีเหลือเลยซักคนที่ไม่กิน...”

(อานิต เหมชะรา ผู้พบเห็นเหตุการณ์ในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2556)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดของยาของเสพยาเสพติดในชุมชนบ้านคอนจี่เหล็กนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติดของเยาวชน โดยเฉพาะด้านแหล่งซื้อขายยาเสพติดที่หาซื้อได้ง่ายขึ้น ราคาไม่แพง รวมทั้งด้านสภาพสังคมของเยาวชนหรือกลุ่มเพื่อน โดยวิธีการชักชวนให้ทดลองเสพยาเสพติดชนิดต่างๆ และค่านิยมของกลุ่มเยาวชนในชุมชนต่อการเสพยาเสพติด และด้านอิทธิพลของสื่อข้อมูลข่าวสารด้านยาเสพติดที่นำไปสู่การติดตามและสืบค้นจนเป็นเหตุแห่งการทดลองเสพยาเสพติดตามกระแสสื่อเหล่านั้น และรวมทั้งสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมของเยาวชนที่

เป็นเหตุให้เยาวชนมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลอง จนกลายเป็นต้นเหตุแห่งการแพร่กระจายของ ยาเสพติดในชุมชนต่อไป

5) **ปัญหาและผลกระทบของเยาวชนที่ติดยาเสพติด** พบว่ามีโทษโดยตรงและทางอ้อม ทั้งต่อผู้เสพเอง ครอบครัว และชุมชน ซึ่งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่าปัญหาและผลกระทบเกิดขึ้นกับผู้เสพ ครอบครัวผู้เสพ และชุมชน ดังนี้

5.1) **ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ** พบว่ามีลักษณะอาการที่แตกต่างกันตามชนิดและประเภทของ ยาเสพติด ดังนี้คือ “ยาไอซ์” หรือ “น้ำแข็ง” จัดว่าเป็นยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไอซ์ ออกฤทธิ์เร็ว แรง และนานกว่ายาบ้า อีกทั้งตำแหน่งทางการตลาดยังมีภาพลักษณ์ของการคู่มือมีระดับ ทั้งนี้เนื่องจากไอซ์ในระยะแรกถูกนำเข้ามาโดยกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศและ กลุ่มชนชั้นสูงทางสังคม ดังนั้นการเสพไอซ์จึงเกิดความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการเสพไอซ์แล้วทำให้ สวย หล่อ เท่ห์ ขาว ใส ผอม หุ่นดี อีกทั้งยังจูงใจเยาวชนเพศชายเกี่ยวกับสมรรถภาพทางเพศที่เพิ่ม สูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงกลับเป็นไปในทางตรงข้าม เพราะหากเสพเป็นระยะยาวจะทำให้เช็ก เสื่อม อวัยวะเพศไม่แข็งตัว รูปร่างผอมแบบทรุดโทรม เมื่อหยุดเสพจะเกิด โยโย่เอฟเฟ็ค น้ำหนัก จะเพิ่มอย่างรวดเร็ว และลดยาก สมองฝ่อ ไอคิวต่ำ และที่สำคัญอาจตายได้ เนื่องจากหัวใจเต้นผิด จังหวะ เต็มเร็ว และอาจเกิดภาวะหัวใจวายเฉียบพลันได้ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...คุณน้ำแข็งมานานอยู่นะ ตอนนี้จะเลิกแล้วเพราะรู้สึกว่าจะเก็บก็ไม่มีเลย ซักบาท เดือนชนเดือนเลย รู้สึกว่าเหนื่อยง่าย น้ำหนักก็ลดลงมาก ถ้าไม่ได้คุณก็จะ หงุดหงิด อารมณ์เสียบง่าย แต่เมื่อคุณแล้วก็จะสบายใจ แต่ที่รู้ๆ ก็คือตัวเองสวยขึ้นไม่เคย เปลี่ยน...”

(สุวิมล นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555)

จะเห็นว่า ผลร้ายที่เกิดขึ้นแก่เยาวชนที่ติดยาเสพติดนั้นนอกจากทำให้สุขภาพร่างกาย ทรุดโทรมลงอย่างผิดปกติแล้ว สมรรถภาพร่างกายลดลง อีกทั้งยังมีผลระยะยาวต่อจิตใจของผู้เสพ เช่น อาจทำให้ผู้เสรมีสภาพจิตใจผิดปกติ นอนไม่หลับต้องดื่มประจำเพื่อให้ร่างกายเป็นปกติตาม บทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...คนที่กินน้ำหอมนั้นบางทีไม่ได้กินเพื่อให้เม้าหรือแต่ที่กินก็เพื่อให้กินข้าวได้ นอนหลับ เพราะถ้าไม่กินน้ำหอมก็จะกินข้าวไม่ได้ นอนไม่หลับเลย...”

(ฮาโรวบ บินกา เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2555)

5.2) **ผลที่เกิดขึ้นแก่ครอบครัวของผู้ที่ติดยาเสพติด** พบว่า เมื่อเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติดแล้ว จะส่งผลกระทบต่อครอบครัวตามมา เช่น ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว

ลดลง เงินทุนที่เยาวชนต้องนำไปใช้ซื้อยาเสพติดเพิ่มขึ้น จากการสัมภาษณ์เยาวชนที่ติดยาเสพติด และเยาวชนที่เคยมีประวัติเสพยาเสพติดให้ข้อมูลว่า

“...ผมจะไม่ค่อยมีเวลาอยู่ร่วมกับครอบครัวหรอกเพราะต้องออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้าและกลับมาค่ำในตอนกลางคืนตนเองก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อน เพราะอยู่บ้านแข็ง ไม่รู้ จะพูดกับใคร จึงห่างเหินและไม่ใกล้ชิดกับพ่อแม่เท่าไรหรอก...เรื่องเงินนะก็เงินเราไม่พึ่งพาใคร มีเงินก็ต้องใช้เก็บไว้ทำไม อยู่ให้สนุกอย่าไปเครียดเลย...”

(วินัย นามสมมุติ เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555)

ส่วนด้านผู้ปกครองของเยาวชนที่เสพยาเสพติด ให้ข้อมูลด้านผลกระทบที่เกิดจากเยาวชนไปเสพยาเสพติดว่า

“...ไว้ว่าเรามันไปอยู่กับเพื่อนมัน โนนแหละ หนีบใครไม่ได้ (หวังอะไรไม่ได้) เทียวอย่างเดียวกันๆ ไม่หอนได้แหละ (ไม่เคยพูดกัน) กันนี่...”

(พิชัย นามสมมุติ ผู้ปกครองเยาวชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2555)

5.3) ผลที่เกิดขึ้นแก่ชุมชน พบว่าเยาวชนที่เสพยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนที่กินน้ำกระท่อม โดยมักนิยมใช้สถานที่ห่างไกลจากสายตาสื่อมวลชนเมื่อต้องการเสพยาเสพติด โดยเฉพาะในสวนยางพาราหรือกระท่อมในสวนยางพาราของชาวสวน ส่งผลกระทบต่อชาวสวน เนื่องจากกลุ่มผู้เสพยาเสพติดทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ที่เจอปัญหาดังกล่าวไม่พอใจและมักหาทางออกโดยการนำอุปกรณ์ที่กลุ่มเยาวชนเก็บไว้ใช้เพื่อการปรุงน้ำกระท่อม หรือเสพยาเสพติดไปทิ้งเพื่อตัดปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...พวกมันมาคีนะไม่พรี้อ แต่ที่มาส่วนใหญ่มาสร้างปัญหาทั้งเพ (ทั้งนั้น) ทุเลยเอาก้อนเส้า (ก้อนหินที่ใช้ทำฐานรองหม้อต้มกระท่อม) โป้มันซัดในสายคม⁴ ซะแล้ว มันก็ยังมีมาใหม่หล่าว มันพยายามกันจริงๆ เลยเขียนป้ายบอกว่าอย่าทำลายข้าวของของเรา..”

(มูเหรียม บิลหิม ผู้ได้รับผลกระทบ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2555)

“...พวกนี้มันพยายามถึงขนาดมีการชุด โพงจอมปกไว้ให้กลายเป็นฐานต้มน้ำกระท่อมได้เลย...”

(อามีหน๊ะ กาหลง ผู้พบเห็นเหตุการณ์ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2555)

“...เวลาพวกมันขึ้นไปกินท่อมกับบน โคกในป่าอย่างมัน ไปเหยียบจอกยาง ถึงเก็บยางเค้าแตกหมดเลย ร้ายนิพวกนี้...”

(สุเรน เจริญระะ ผู้ได้รับผลกระทบ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2555)

⁴ เขตแดนหรือแนวเขตกันเขตพื้นที่ (มักมีต้นไม้เป็นแนวกันกลางระหว่างเขตแดน)

ขณะเดียวกันพบว่า ผลกระทบด้านปัญหาที่เกิดขึ้นแก่คนในชุมชนได้แก่ ปัญหาการลักขโมยโดยพบว่าทรัพย์สินที่สามารถนำไปขายได้หาทางไว้ในที่เปิดเผยก็มักจะถูกกลุ่มเยาวชนติดยาเสพติดขโมยไปซึ่งเป็นที่ทราบกันดีของคนในชุมชนว่าเป็นพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนที่เสพยาเสพติด ซึ่งจากบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...รถเครื่องสปรีนเตอร์คันร้ายคิดดู จอดทิ้งไว้ในสวนนี่ไม่ถึงว่าจะโดนลัก (ขโมย) ด้วย... และวันก่อนข้าวเปลือกใส่กระสอบวางไว้ที่โรงสีข้าว ก็ถูกขโมยไปขาย คิดดูบ้านเราเดี๋ยวนี้โจรเยอะแล้ว น่าจะเป็นไอพวกติดยา หรือคนในนิแหละ คนนอกใครจะกล้ามาเอา...”

(ดลเถาะห์ บินสัน ผู้ได้รับผลกระทบ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2555)

“...หลังจัดค่ายฤดูร้อน หน้าต่างศูนย์เด็กเล็กประจำมัสยิดคอนซ็เหล็กโดนงัด พบว่าถังแก๊สโดยขโมยไปสองลูก ต้องชดเชยเงินไปกว่าสามพันบาท มีข้อมูลจากผู้พบเห็นว่าเห็นวัยรุ่น 3-5 คนขี่รถพ่วงช่วงเวลากลางวัน มีพฤติกรรมน่าสงสัย...”

(สนั่น เหมชะรา ผู้ได้รับผลกระทบ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2556)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคนในชุมชนจากการเสพยาเสพติดของเยาวชนนั้นมีหลายด้าน เช่น ด้านทรัพย์สินถูกขโมยได้รับความเสียหาย หรือสถานที่ๆ กลุ่มเยาวชนได้ใช้เป็นแหล่งชุมนุมเพื่อผลิตและเสพยาเสพติด เช่น บริเวณสวนยางพารา หรือป่ารกทึบ หรือบริเวณกระท่อมในสวนยาง ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้กับชาวสวน ชาวสวนโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการทำลายเครื่องมืออุปกรณ์ที่กลุ่มเยาวชนใช้ปรุงหรือเสพยาเสพติด เนื่องจากไม่กล้าจัดการปัญหาด้วยวิธีการบอกกล่าวหรือห้ามปราม เนื่องจากกลัวว่ากลุ่มเยาวชนจะทำอันตรายหรือทำลายทรัพย์สินของตนเสียหายกว่าเดิมในเชิงประจักษ์ อีกทั้งชาวบ้านยังมีความรู้สึกหวาดผวา ไม่กล้าวางสิ่งของมีค่าไว้ตามลำพังเหมือนแต่ก่อน

ปัญหาในการจัดการปัญหาเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านคอนซ็เหล็ก

การจัดการปัญหาเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมชุมชนบ้านคอนซ็เหล็กที่ผ่านมามีปัญหาที่สำคัญ 4 ประการคือ

1) วิธีการให้ความรู้ความเข้าใจของผู้นำศาสนาไม่เข้าใจกลุ่มเยาวชน ผู้นำศาสนาทั้งอิหม่าม คอเต็บ และบิลาเลได้ใช้กระบวนการทางด้านศาสนา เช่น การอ่านคุตบะฮ์ในวันศุกร์ โดยผู้อ่านคุตบะฮ์ (คอเต็บ) เพื่อรณรงค์และให้ความรู้ด้านบทบัญญัติและหลักปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม รวมทั้งพิษภัยของยาเสพติด และบทลงโทษตามหลักศาสนาบัญญัติได้กำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลฮาดิษ ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวนี้ไม่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เข้าร่วมรับฟังการ

เทศนาได้เข้าถึงใจความสำคัญของเนื้อหาในคฤตบะสุได้ ซึ่งปัจจัยสำคัญได้แก่ บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดแนวคิดเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่สะท้อนผลจากกระบวนการจัดেলাทางสังคมโดยใช้กลไกทางศาสนาว่า

“...คอดีอ่านคฤตบะสุไม่จูงใจ บรรยากาศเคลิบเคลิ้ม พอตีกินข้าวมาอึมๆ ทำให้ง่วงมาก เลยคอดกทุกทีเมื่อฟังคฤตบะสุ ส่วนด้านเนื้อหาสาระนั้นก็ฟังๆ กันอยู่ประจำจนเบื่อแล้ว ไม่มีเรื่องใหม่ให้นำฟังบ้างเลย...”

(อิสมาแอล บินดิน เยาวชนในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2555)

2) **ครอบครัวไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการปัญหาและไม่ยอมรับการติดยาเสพติดของบุตรหลานตนเอง** ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เนื่องจากว่าสถาบันครอบครัวถือเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการปัญหายาเสพติด แต่ที่ผ่านมากลับพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือและไม่ยอมรับสภาพปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในบุตรหลานของตน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กกล่าวว่า

“...ปัญหาในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดบ้านเรานั้นคือการให้ความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น พร้อมยอมรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานของตน ไม่ใช่ไปปกป้องลูกหรือไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริงในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นแก่บุตรหลานของตน...”

(ภานุเดช เจริญระะ ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555)

3) **เน้นการจัดการปัญหาโดยใช้วิธีการทางกฎหมาย** ในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนที่ผ่านมานั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการควบคุมทางสังคมผ่านกลไกของระบบกฎหมาย คือ การจับ ปรับ และกักขัง ซึ่งมุ่งเน้นผู้กระทำผิดทั้งผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดมาลงโทษ แต่ชุมชนหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาไม่มุ่งเน้นมาตรการในการป้องกันปัญหายาเสพติดที่อาจเกิดขึ้นแก่กลุ่มเสี่ยงหรือเยาวชนในชุมชนที่ไม่เสพยาเสพติด ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการจัดการปัญหายาเสพติดที่สำคัญในชุมชนอีกวิธีการหนึ่งดังที่ ภานุเดช เจริญระะ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก กล่าวว่า

“...ที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็ก ได้จัดทำประชาคมเพื่อระดมปัญหาด้านยาเสพติด พร้อมหามาตรการในการแก้ปัญหาโดยเก็บข้อมูลเชิงลึกเพื่อระบุกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดในชุมชนรวมทั้งสำรวจข้อมูลผู้เสพยาเสพติดในชุมชนเพื่อดำเนินการตามกฎหมายของบ้านเมืองต่อไป...”

(ภานุเดช เจริญระะ ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555)

ซึ่งผู้ใหญ่บ้านได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสะท้อนถึงผลการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กที่ผ่านมามีว่า

“...เนื่องจากแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นคำสั่งมาจากจังหวัด ลงมาสู่อำเภอ เจ้าหน้าที่ก็มักจะดำเนินการตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย พร้อมเน้นหนักในเรื่องวิธีการ อีกทั้งมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการดำเนินงาน จึงไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ...”

(ภานุเดช เจริญระ ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2555)

4) การขาดคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดการปัญหา จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการแก้ปัญหายาเสพติดที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขเนื่องจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานภายในพื้นที่ชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กยังขาดคุณธรรมในการใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติด ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...บ้านเมืองของเราทุกวันนี้กฎหมายมีช่องโหว่ ไม่เด็ดขาดพอ แพ้อำนาจเงิน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับผู้ค้ายาเสพติดได้แล้ว ผู้ที่ค้ายาเสพติดซึ่งมีเงินเยอะจากการค้ายาเสพติดก็มักจะเตรียมเงินไว้ส่วนหนึ่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อโดนจับ เพื่อแก้ไขสำนวนคดีจากผู้ค้ายาเสพติดให้กลายเป็นผู้เสพยาเสพติด แล้วดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ได้แก้ จำคุกพร้อมกับนำผู้ค้ายาเสพติดไปบำบัด ซึ่งผู้ค้ายาเสพติดที่โดนจับในฐานะผู้เสพนั้น ไม่นานก็ถูกปล่อยตัวออกมา เนื่องจากมีความผิดในคดีเสพยาเสพติดซึ่งมีโทษไม่ร้ายแรงมากนัก...”

(สมมาตร นามสมมุติ ผู้พบเห็นเหตุการณ์ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2555)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเยาวชนในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด โดยมีสาเหตุที่สำคัญมาจากสถาบันครอบครัว ด้านศีลธรรมและความเชื่อมั่นศรัทธาในหลักศาสนาอิสลาม กลุ่มเพื่อน รวมทั้งสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติดของเยาวชน โดยเยาวชนส่วนใหญ่ที่ติดยาเสพติดไม่ได้ดำเนินชีวิตตามกรอบวิถีของศาสนาอิสลาม อีกทั้งขาดการเอาใจใส่ดูแลเยาวชนทั้งจากผู้นำในชุมชน และครอบครัว และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้เสพเอง ครอบครัวของผู้เสพ รวมทั้งชาวบ้านในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กที่ต้องประสบกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ในขณะที่การจัดการปัญหายาเสพติดของเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านดอนจี้เหล็กนั้นพบว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการแก้ไขปัญห โดยมิหน่วยงานภาครัฐที่พยายามเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน โดยใช้กลไกของระบบกฎหมาย ภายใต้ระบบสั่งการจากเบื้องบนสู่ชุมชน กระบวนการต่างๆ นั้นยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งเน้นรูปแบบของกิจกรรม หรือสร้างภาพลักษณ์จึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ขณะเดียวกันพบว่าแกนนำศาสนาในชุมชนที่พยายามจัดการปัญหายาเสพติดโดยการจัดประชุมเพื่อออกกฎกติกาชุมชน (สุกุ่มฟากัด) เพื่อจัดการผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ไม่สามารถประสานความร่วมมือไปยังเครือข่ายผู้นำในพื้นที่ได้

ทั้งผู้นำทางการเมืองการปกครอง ผู้นำศาสนาแต่ละชุมชน ผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งผู้นำครอบครัวเพื่อให้เกิดการร่วมมือ ร่วมใจกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเองก็พยายามเปรียบเทียบข้อแตกต่างด้านประเด็นเนื้อหาที่กลุ่มตัวแทนที่ได้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน กลุ่มผู้นำศาสนา และกลุ่มผู้นำที่เป็นทางการในชุมชน ซึ่งพบว่ามีการให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันในด้านสภาพปัญหา ยาเสพติดในชุมชนบ้านคอนจี้เหล็ก รวมทั้งมุมมองด้านปัญหาในการจัดการปัญหายาเสพติดของชุมชนว่าไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาจัดการปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง หรือไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา แต่กระนั้นผู้นำที่เป็นทางการได้พยายามอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นด้านนโยบายในการจัดการปัญหายาเสพติดของหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาจัดการปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กว่า มีจุดอ่อนในด้านข้อมูลพื้นฐานที่ต้องชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในชุมชนบ้านคอนจี้เหล็ก และมุ่งเน้นในเรื่องของการแก้ปัญหาให้กับกลุ่มผู้เสพยาเกิน ไปแต่มองข้ามการป้องกันปัญหาในกลุ่มเสี่ยงในชุมชน ทำให้ผลการจัดการปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้

สรุปและอภิปรายผล

ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมนั้นมีระบอบการดำเนินชีวิตที่ถูกกำหนดขึ้นโดยพระเจ้า เป็นเจ้า ผู้ทรงรอบรู้อย่างในทุกสิ่ง ผู้ทรงปรียายิ่งในมวลหมู่มนุษย์ชาติทั้งมวล หาได้มาจากความคิดของมนุษย์ผู้ถูกสร้างขึ้นมาผู้หนึ่งในโลกนี้ แต่เนื่องจากเยาวชน เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ และสังคม เป็นช่วงระหว่างวัยของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ พฤติกรรม และความคิดอย่างมาก ทางออกที่สำคัญของเยาวชนโดยส่วนใหญ่คือการเลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งจำเป็นจะต้องเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนที่ตนเข้าไปเพื่อสร้างการยอมรับภายในกลุ่มให้เกิดขึ้น หากกลุ่มเพื่อนที่เยาวชนเข้าไปนั้นมีพฤติกรรมดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ เยาวชนก็จะสามารถเรียนรู้สิ่งดีๆ เพื่อสร้างการยอมรับของเพื่อนในกลุ่มได้ แต่ขณะเดียวกันถ้ากลุ่มเพื่อนที่เยาวชนเข้าไปสัมผัสเพื่อสร้างการยอมรับภายในกลุ่มมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ แล้วมีความเสี่ยงสูงที่เยาวชนจะเรียนรู้พฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อสร้างการยอมรับภายในกลุ่มเพื่อนของตนเองได้ แต่ที่สำคัญย่อมขึ้นอยู่กับสถาบันแรกคือครอบครัวที่จะขัดเกลาเยาวชนให้พร้อมสำหรับเผชิญกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ล่อแหลมในยุคปัจจุบันได้ จะเป็นสถาบันแรกที่สร้างนิสัย เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ให้แก่บุคคล สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาจะมีบทบาทสูงในการขัดเกลาทางสังคมแก่เด็ก (ปฟาณี ฐิติวัฒนา, 2548; สุพัตรา สุภาพ, 2546)

ประเด็นปัญหาสาเหตุที่แพร่ระบาดในพื้นที่ชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กนั้นถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กนั้นมีลักษณะเป็นชุมชนมุสลิม คนในชุมชนทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม เป็นที่น่าสังเกตว่าศาสนาอิสลามซึ่งมีหลักการปฏิบัติตนตามกรอบวิถีของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด อีกทั้งชุมชนบ้านคอนจี้เหล็กยังเป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างในการปกครองดูแลสมาชิก (สัปบุรุษ) ในชุมชนอย่างทั่วถึง แต่ชุมชนกลับต้องประสบกับปัญหาสาเหตุในอัตราที่สูง

ซึ่งประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่า สืบเนื่องจากสถาบันทางสังคมในชุมชนอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง บกพร่องในบทบาทหน้าที่ตามความคาดหวังของสังคมและชุมชน เช่น สถาบันครอบครัวภายใต้ความรับผิดชอบของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ไม่มีเวลาการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนตักเตือนบุตรหลานให้อยู่ในกรอบวิถีการดำเนินชีวิตตามระบบอิสลามทั้งที่ในความจำเป็นนั้นครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันแรกในทำหน้าที่ขัดเกลาเยาวชนให้อยู่ในกรอบวิถีแบบอิสลาม ซึ่งข้อเท็จจริงในชุมชนพบว่าครอบครัวที่มีเยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ส่วนใหญ่พ่อแม่หรือผู้ปกครองยังขาดทักษะในการอบรมตักเตือนเยาวชน ไม่มีเวลาในการพบปะพูดคุยกันระหว่างคนในครอบครัว มักชอบตัดสินความคิดและว่ากล่าวเยาวชน เป็นเหตุให้เยาวชนต้องหาทางออกด้วยตัวเองโดยการออกจากบ้านไปสมาคมกับเพื่อนฝูงจนในที่สุดก็นำไปสู่พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสมตามความคาดหวังของสังคม เช่น พฤติกรรมการชู้ตซึ่ง การเที่ยวกลางคืน พฤติกรรมชู้สาว เป็นต้น เหล่านี้เกิดจากสถาบันทางสังคมในชุมชนบกพร่องนั่นเอง

ขณะเดียวกันผู้นำทางจิตวิญญาณหรือผู้นำเชิงโครงสร้างในการปกครองที่มีอยู่เองก็ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการปัญหาสาเหตุในกลุ่มเยาวชน ปล่อยปะละเลยไม่ให้ความสนใจในประเด็นปัญหาด้านยาเสพติดที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นความเฉาทางสังคมที่นิ่งดูยต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ปัญหายิ่งขยายวงกว้างและมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดก็กลายเป็นภัยต่อสังคมจนยากที่จะควบคุมและแก้ไขได้ การผลักระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นำหรือองค์กรในชุมชน และการขาดการเชื่อมโยงและหารือแนวทางร่วมกันนั้น ถือเป็นประเด็นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการจัดการปัญหาสาเหตุในชุมชนที่ผ่านมา เนื่องจากหลายหน่วยงานและองค์กรทางสังคมในชุมชน เช่น องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านศาสนา องค์กรการปกครองในชุมชนต่างๆ เหล่านี้ไม่เกิดการบูรณาการแผนงานเพื่อหารือแนวทางในการจัดการปัญหาสาเหตุของชุมชน กลายเป็นภาระหน้าที่ที่แต่ละฝ่ายต่างก็ไม่เข้ามารับผิดชอบ ซึ่งถือเป็นความอ่อนแอของผู้นำของชุมชนที่ปล่อยให้ปัญหาสาเหตุในชุมชนขยายวงกว้างและรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนยากที่จะจัดการได้โดยง่าย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าเยาวชนในชุมชนบ้านคอนขี้เหล็กโดยส่วนใหญ่ตกอยู่ท่ามกลางภาวะแวดล้อมที่น่าเป็นห่วงกล่าวคือมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และมีความเสี่ยงสูงที่จะเสพยาเสพติด เนื่องจากปัจจัยผลักดันและแรงดึงดูดจากสภาพของชุมชน เช่น สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น รวมทั้งครอบครัวห่างไกลจากหลักปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา ละเลยแบบอย่างของท่านศาสดา มุฮัมมัด ﷺ ไม่ปฏิบัติตามคำสอนของพระผู้เป็นเจ้า หรือไม่ได้ดำเนินชีวิตให้อยู่ภายใต้กรอบของศาสนาอิสลามซึ่งนำไปสู่การละเลยและห่างเหินจากระบบศาสนาอิสลามทั้งวิถีคิด และพฤติกรรมของบุคคลก่อให้เกิดปัญหาขึ้นภายในครอบครัว เช่น สำหรับบทบาทของพ่อแม่คือการไม่ได้อบรมเลี้ยงดูเยาวชนตามหลักอิสลามที่ย้อมนำมาสู่ปัญหาเสพยาเสพติดแก่เยาวชน สำหรับผู้ค้ายาเสพติดคือมีพฤติกรรมเห็นแก่ตัว หารายได้ด้วยอาชีพที่ผิดกฎหมายที่ย้อมนำมาซึ่งปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชน ด้านเยาวชนที่เสพยาเสพติดคือ การหาทางออกให้กับตนเองโดยไม่ได้ยึดหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และเลือกคบเพื่อนที่เน้นเรื่องของความสนุกสนานเฮฮา และใช้ชีวิตแบบไร้จุดหมาย และเลือกที่จะไม่อยู่ในระบบของการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ ต่างๆ เหล่านี้ก็นำมาซึ่งปัญหาเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการดำเนินชีวิตตามวิถีคิดที่หลุดกรอบ เพราะระบอบการดำเนินชีวิตของอิสลามนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงรอบรู้ยิ่งในทุกสิ่ง ผู้ทรงปรีชายิ่งในมวลหมู่มนุษย์ชาติทั้งมวล หาได้มาจากความคิดของมนุษย์ผู้ถูกสร้างขึ้นมาผู้หนึ่งในโลกนี้ (อนุหัมชะฮฺ อันนัควีย, ม.ป.ป)

จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มักทุ่มเท ระยะเวลาส่วนใหญ่ให้กับหน้าที่การงานจนไม่มีเวลาให้กับบุตรหลานและครอบครัว เยาวชนจึงขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เช่น พ่อแม่ต้องออกจากบ้านตั้งแต่ตีสามเพื่อไปกรีดยางกลับถึงบ้านก็พบว่าบุตรหลานไปโรงเรียนแล้ว ในตอนเย็นเด็กและเยาวชนกลับถึงบ้านก็ต้องออกจากบ้านไปพบปะเพื่อนฝูง เพราะเยาวชนจะเลือกใช้ชีวิตโดยส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อนไม่มีเวลาที่พ่อแม่จะได้อบรมตักเตือนสั่งสอนนอกจากครอบครัวที่มีอิสลามอยู่ในการดำเนินชีวิต เนื่องจากอิสลามได้แนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและสมบูรณ์แบบ นั้นคือแบบอย่างของศาสดามุฮัมมัด ﷺ ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน ทั้งในเรื่องการรับประทานอาหารร่วมกันของครอบครัว จะเป็นโอกาสในการเสวนา อบรมพูดคุยระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว หรือการอ่านอัลกุรอานในทุกวันเพื่อเตือนสติตัวเองและใช้เวลาเพื่อการเรียนรู้ หรือการละหมาดพร้อมกันของสมาชิกในครอบครัวจะเป็นโอกาสในการโน้มน้าวจิตใจและความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวไปสู่หลักยึดมั่นที่สมบูรณ์แบบ หรือการออกจากบ้านไปประกอบภารกิจศาสนาที่มัสยิด เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้สิ่งดีงามต่างๆ แก่ตนเองและภารกิจตามแบบอย่างอื่นๆ อีกมากมายที่จะสร้างโอกาสให้เยาวชนได้รับการขัดเกลาทางสังคมสู่ความดีงามต่างๆ (Laeheem, 2012)

ปัญหาและผลกระทบของเยาวชนที่ติดยาเสพติดที่เกิดขึ้นนั้นพบว่า เมื่อเยาวชนติดยาเสพติด ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้เสพ ครอบครัว รวมทั้งชุมชนและประเทศชาติด้วย ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย เช่น ปัญหาการลักขโมย ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการผิดประเวณี ปัญหาการทำร้ายร่างกาย และนานาปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาอีกจากปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากแผนแม่บทเพื่อการจัดการปัญหายาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545) กล่าวว่า ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามกักร้อนบ่อนทำลายประเทศไทยส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อตัวบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม การบริหารจัดการภาครัฐ เศรษฐกิจและการคลังของประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ

ในการจัดการปัญหาด้านยาเสพติดของชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กที่ผ่านมานั้นพบว่า ใช่วิธีของการควบคุมและจัดการโดยตัวบทกฎหมาย อีกทั้งใช้ระบบศาสนาเข้ามาขัดเกลาทางสังคม เช่น การอ่านคุดบะฮ์ในวันศุกร์ให้ผู้ที่มาละหมาดวันศุกร์ฟัง โดยเน้นหนักในเรื่องหลักการอิสลามเกี่ยวกับยาเสพติดบทบาทบัญญัติของศาสนาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งปัญหาในการขัดเกลาทางสังคมในรูปแบบนี้ได้แก่ การที่เยาวชนได้มีโอกาสในการรับฟังข้อมูลด้านบทบัญญัติแห่งศาสนาเพียงหนึ่งวันในช่วงเวลาหนึ่งสัปดาห์ แต่ในระหว่างหนึ่งสัปดาห์นั้น เยาวชนต้องอยู่ในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดและพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกจากหลักศาสนา ทั้งจากกลุ่มเพื่อน กระแสทางด้านสังคม และอื่นๆ หากครอบครัวหรือสถาบันทางสังคมไม่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมแต่ละสิ่งบทบาทที่ควรจะมี ก็จะส่งผลต่อการแพร่ระบาดของปัญหาจนยากที่จะควบคุมได้ (สุพัตรา สุภาพ, 2546; ปฟาณี จิตวิวัฒนา, 2548; Laecheem, 2012)

ในการควบคุมทางสังคมเพื่อการจัดการปัญหาในยาเสพติดของเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กนั้นคือ การควบคุมแบบเป็นทางการ ได้แก่ การจับ ปรับ ชัง หรือเรียกว่าการดำเนินการตามกฎหมายบ้านเมือง และการควบคุมแบบไม่เป็นทางการ เช่น การควบคุมโดยสมาชิกในชุมชนเอง โดยการใช้อิทธิประชา และจารีต ในกรณีที่เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดวิถีประชา สมาชิกในชุมชนก็จะซุบซิบนินทา หัวเราะเยาะ มองหน้า ดำหนดิเตียนเป็นต้น แต่ถ้าหากเป็นการกระทำผิดจารีตจะถูกลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงกว่า เช่น การออกกฏหมู่บ้าน (หรือชาวบ้านเรียกว่าฮุกุ่มฟากัด) เช่น การไม่ไปร่วมกิจกรรมของครอบครัวที่จัดขึ้น ทั้งทางด้านศาสนา และทางสังคม เช่น เมื่อมีคนในครอบครัว เกิด แก่ เจ็บ หรือเสียชีวิต ทุกคนในชุมชนก็จะไม่ไปร่วมกิจกรรมศาสนา (นิเทศ ดินณะกุล, 2544) แต่นับวันการควบคุมด้วยวิธีดังกล่าว ยิ่งนับวันก็ยิ่งอ่อนแรงลงทุกขณะเพราะพลังอำนาจของความชั่วร้ายจากขบวนการยาเสพติด ได้ผืนนี้กำลังเพิ่มขึ้นในทุกส่วนของสังคม ในรูปแบบวิธีการต่างๆ จนยากที่จะควบคุมด้วยจารีตและวิถีชุมชนแบบเดิมได้ ซึ่งแนวทางสุดท้ายจะต้องใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดโดยอำนาจกฎหมายและกฏของ

สังคมอย่าเคร่งครัดเพื่อแก้ปัญหาซึ่งในการแก้ปัญหาที่นั้นมีแนวทางที่แตกต่างไปตามสภาพและบริบทของพื้นที่ แต่โดยส่วนใหญ่การแก้ปัญหาสาเหตุที่เกิดขึ้นนั้นมุ่งแก้ปัญหาโดยระบบสังคมควบคู่ไปกับการใช้กฎหมายเข้ามาจัดการตั้งผลการศึกษาวิจัยของนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานจัดการปัญหาสาเหตุในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และความคิดเห็นของชุมชนต่อบทบาทและกิจกรรมที่จะแก้ไขปัญหาสาเหตุได้ผลดี ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีแนวทางในการจัดการปัญหาสาเหตุตามกฎระเบียบของสังคมเป็นหลักโดยมีชั้นต่างๆ 5 ลำดับได้แก่ 1) ดำรงจับกุมจริงจัง 2) หมู่บ้านมีกฎระเบียบเข้มงวด 3) การเล่นเกม 4) อบรม 5) กรรมการหมู่บ้านจับกุมผู้เสพยาเสพติดกลุ่มบุคคลที่จะแก้ไขปัญหาสาเหตุ แต่นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) ไม่ได้นำเสนอการควบคุมด้วยระบบปทัสถานทางสังคมของชุมชนในการควบคุมทางสังคมแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาการเสพยาเสพติดของเยาวชนไทยมุสลิมในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. ควรมีการสร้างโอกาสในการขัดเกลาทางสังคมด้วยกลไกของระบบศาสนาอิสลามโดยผู้นำสถาบันทางสังคมในชุมชนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง
2. หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เสนอแนะรูปแบบของการจัดการปัญหาสาเหตุในชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบท และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. คราวเรือนที่มีบุตรหลานที่มีอายุเข้าสู่วัยรุ่น ควรมีการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อป้องกันการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน
4. ผู้นำควรมีการประชุมหารือกันอย่างต่อเนื่องภายในชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการในการแก้ปัญหาสาเหตุในชุมชน
5. ผู้นำมุสลิมควรมีการรณรงค์ให้ครัวเรือนในชุมชนตระหนักถึงการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามอย่างจริงจัง พร้อมทั้งผลักดันให้เยาวชนมุสลิมในชุมชนบ้านดอนขี้เหล็กควรมีการจัดตั้งกลุ่มชมรมเยาวชนสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดีทางสังคมภายในชุมชน อีกทั้งเพื่อสร้างความตระหนักถึงคุณค่าในตัวตนที่มีต่อ ตัวเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แก่เยาวชนมุสลิมชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก

6. ผู้นำมุสลิมควรมีการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อห้ามเรื่องยาเสพติดตามหลักการศาสนาด้วยวิธีการหรือกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อโน้มน้าวให้เยาวชนสนใจและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดตามหลักการอิสลาม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการชุมชนบ้านดอนจี่เหล็ก. (2556) รายงานการประชุมประจำเดือนมกราคม 2556. ตำบลพะวง.อำเภอเมือง. จังหวัดสงขลา.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2552). *ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บางกอกเทคโนโลยีส์แอนด์เซอร์วิส จำกัด.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2554). ผลสรุปจากประเด็นปริศนามูลนิธิภูมิพลังไทยเครือข่ายชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- ณรงค์ เล็งประชา. (2537). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิกัดอักษร.
- เทศบาลตำบลพะวง. (2556). สถิติประชากรและบ้านระดับตำบลของตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.
- นิเทศ ดินณะกุล. (2544). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2542). การศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และความคิดเห็นของชุมชนต่อบทบาทและกิจกรรมที่จะแก้ไขปัญหาเสพติด ได้ผลดี. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปริญญา ประหยัดทรัพย์. (2554). *อิสลามกับยาเสพติด*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=2963> (24 เมษายน 2555).
- ปภาณี ฐิติวัฒนา. (2548). *การขัดเกลาทางสังคมในมนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัทธา สายหู. (2540). *กลไกของสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภานุเดช เจริญเรื่อ. (2556). รายงานการประชุมประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2556. สงขลา. คณะกรรมการหมู่บ้านดอนจี่เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.

- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (2542). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลไทย*. มะดีนะฮ์: ศูนย์ กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์.
- สำนักข่าวไทยมุสลิม. (ม.ป.ป.). *ศาสนาอิสลามมีพระบัญญัติห้ามข้องแวะสิ่งเสพติดและสารทุกชนิด ที่ออกฤทธิ์กับระบบจิตประสาททำให้มีเมามา* (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://thaimuslim.com/view.php?c=6&id=12194> (24 เมษายน 2555).
- สิริกร คำภูไทย. (2553). *การแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดในรอบ 10 ปี* (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://www.hiso.or.th/hiso/tonkit/tonkits_18.php 20 ธันวาคม 2555).
- สุนทรพิพรรณ กำปันทอง. (2551). *ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติดตำรวจนคร จังหวัดยะลา*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545) *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2546). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิสง ธรรมนันทา. (2540). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดี.ดี บู้คส์ไตร์.
- อบุญห่มชะฮุ อันนัดวี. (ม.ป.ป.). *แต่ปัญหาชนมุสลิมที่รัก* (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://WWW.majlis-ilmi.org/Slam/modules.php?op=viewarticle&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=8&page=1> (24 เมษายน 2555).
- อรุณ บุญชม. (2553). *หลักการของยาเสพติดประเภทต่างๆ* (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.sunnahstudent.com/forum/index.php?topic=4253.0> (24 เมษายน 2555).
- อะฮฺมัด เขากี๊ อิบรอฮีม และอะฮฺมัด มุสตอฟา โต๊ะลง. (ม.ป.ป.). *อิสลามกับสิ่งเสพติด* (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.tarbiah.ac.th/main/content.php?page=sub&category=17&id=32> (17 กันยายน 2555).
- อำไพพร หมั่นสิทธิ์. (2553). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- Laeheem, K. (2012). Youth supervision based on the Islamic beliefs of Muslim leaders in three southern province communities. *Kasetsart Journal: Social Sciences*, 33(3), 454–463.

TRANSLATED THAI REFERENCES

- Arab Alumni Association. (1999). *The Holy Alquran and Thai Meaning*. Madinah: The Centre of King Fahad for Printing.
- Bunchom, A. (2010). *The Principle of Different Types of Drugs* (Online). Available: <http://www.sunnahstudent.com/forum/index.php?topic=>

4253.0 (2012, April 24)

- Hunnudwee, A. (n.d.) For Dear Muslim intellectuals (Online). Available: <http://www.majlis-ilmu.org/Slam/modules.php?op=viewarticle&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=8&page=1> (2012, April 24)
- Ibrohim, A.C., & Toalong, A. M. (n.d.). Islam and Drugs (Online). <http://www.tarbiah.ac.th/main/content.php?page=sub&category=17&id=32> (2012, September 17)
- Jareunrae, P. (2013). Minutes of Febuary 2013, The committee of Ban Don Khilek Community. Phawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province.
- Kampanthong, S. (2008). Problems and Obstacles in Narcotics Control of the Drug Enforcement Staff, Yala Provincial Police. Master of Public Administration Program. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.
- Khaoputhai, S. (2010). The Spread of Drugs in the Past 10 Years (Online). Available: http://www.hiso.or.th/hiso/tonkit/tonkits_18.php (2012, December 20)
- Laeheem, K. (2012). Youth supervision based on the Islamic beliefs of Muslim leaders in three southern province communities. *Kasetsart Journal: Social Sciences*, 33(3), 454–463.
- Munsit, A. (2010). *Human and Society*. Bangkok. Triple Education.
- Muslim-Thai News agency.(n.d.). Islamic Law prohibits Dealing with Drugs and All Kinds of Active Substances with Psychotropic Intoxicated (Online). Available: <http://thaimuslim.com/view.php?c=6&id=12194> (2012, April 24)
- The Narcotics Control Board. (2009). *Knowledge and Guideline for Prevention and Solving the Drug Problem*. 2nd Edition. Bangkok. Bangkok Scanning Technology and Service Publishing.
- The Narcotics Control Board. (2011). The Conclusions of the Thai Community Empowerment Foundation/ Community Networks. Bangkok. Office of the Narcotics Control.
- Patanapongsa, N. (1999). Study on the reduction of illicit drug use in the Royal Project and the opinion of villagers towards the role of some groups of people and activities in solving narcotic problems. Master of Agriculture. Chiang Mai University.
- Phawong municipal district. (2013). Statistics of the population and House of Sub-district level,

Phawong Sub-district, Muang District, Songkhla Province.

Prayatsub, P. (2011). Islam and Drugs (Online). Available:

<http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=2963> (2012, April 24)

Saihoo, P. (1997). *Mechanism of Society*. 9th Edition. Bangkok. Chulalongkorn University.

Sengpracha, N. (1994). *Sociology*. 2nd Edition. Bangkok. Phitakaksorn.

Supab, S. (2002). *Social Problem*. Bangkok. Thai WatanaPanich.

Supab, S. (2003). *Sociology*. 23rd Edition. Bangkok. Chulalongkorn University.

Thammanantha, S. (1997). *Human and Society*. 2nd Edition. Bangkok. D.D.Bookstore.

Thitiwatthana, P. (2005). *Socialization in Human Society*. 6th Edition. Bangkok. Kasetsart University.

Tinnakun, N. (2001). *Social and Cultural Changes*. Bangkok. Chulalongkorn University.

The Islamic Drug Prevention Method among Thai Muslim Youths in Ban Don Khilek, Tambon Phawong, Muang District, Songkhla Province

Rutchadee Binwang¹ Kasetchai Laeheem¹

¹Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, Thailand
Correspondence: Kasetchai Laeheem, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, Songkhla, Thailand, 90110. Email: Lkasetchai@yahoo.com

Received: XX, 2013 Accepted: XX, 2013 Online
Published: XX, 2013
doi:10.5539/..... URL: <http://dx.doi.org/.....>

Abstract

This study aimed to investigate a method and effects of community participation in an Islamic drug prevention method among Thai Muslim youths in Ban Don Khilek, Tambon Phawong, Muang District, Songkhla Province. The data were collected through in-depth interviews, group discussions, and practice with four groups of key informants, namely, 20 Muslim youths, 10 parents and guardians, 8 religious leaders, and 3 local leaders. Descriptive content analysis was conducted using comparative logic of concepts, theories, research reports, and context.

The findings revealed that a suitable Islamic way of drug prevention method was the establishment of a group called “Creative Youth Group of Ban Don Khilek” with religious leaders, and local leaders as consultants and supporters. The main role of the youth group was organizing creative activities for learning which were learning activities on Islam and the way of living, group discussions, moral and ethical camp for youths, training for parents and guardians, and information broadcasting activities. The study was financially supported by the Institute of Southern Health Research and Development, Prince of Songkla University. The activities emphasized on participation from all parties and continuity of the activities. It was found that the process of organizing activities could develop youths’ potential in various aspects. Moreover, the target group acquired knowledge, learned facts about harms of drug addiction, and practiced living according to the Islamic way that eventually led them far away from drugs.

Keywords: Prevention method, Drug problems, Thai Muslim youths, Islamic way, Creative youth group

1. Introduction

Narcotic drugs have severe effects on users, their families, communities, societies, state management, economics and financial condition of the country. In addition, drugs threaten, undermine and destroy the country and affect its security and reputation as Prayatsap (2011) states that all types of narcotic drugs whether they are depressants, stimulants, or hallucinogens, are harmful to users and users may become criminals without realizing it. Drug users cannot stop using them but rather increase

the amount they use until their bodies deteriorate and die gradually.

Furthermore, using and being involved with narcotic drugs are taboos according to Islamic law in which punishments are clearly specified. Boonchom (2010) states that for people who are involved with drugs, punishments according to Islamic law are justice and there are different levels of severity such as detainment, whipping, or warning, etc., and for whipping as punishment, at least forty lashes are given. For punishment in the next world, it depends on Allah's command. Office of the Thai Muslim Press (nd) reported punishments according to Islamic law for people who are involved with alcoholic drinks "Whoever sips or drink even only one gulp of alcoholic drink, Allah will not accept his prayers for three days. Whoever drinks a glass of alcoholic drink, Allah will not accept his prayers for 40 days; and whoever is an alcoholic, he must drink blood and pus of devils".

Nowadays, the problem of drug addiction in youths is a very worrying problem because statistically the number of youths who are addicted to drugs is higher than any other age groups. According to the statistics of drug-addicted patients in Songkhla province, most drug addicts are in the age range of 14-19 years old, and most of them are school students or students in higher educational institutions (Songkhla Tanyarak Hospital, 2011). A primary survey on drug addiction among youths of Ban Don Khilek community shows that it is a very worrying problem, too. Most youths use drugs that are easily found in the area such as mitragynine water, marijuana, ice (methamphetamine), and amphetamine, etc. An important cause of the problem is families do not use Islamic principles in their living and training their children. Other causes include availability of drugs in the community, and peers' persuasion while most youths lack knowledge and understanding about dangers of drugs.

Some related organizations have done something about solving the problem of drugs in Ban Don Khilek but they cannot solve it because they lack community participation. Most organizations solve the problem with emphasis on responding to policy of their respective organizations, and thus, there are conditions and limitations regarding time in their work focusing on success in terms of quantity. They use the problem solving process that involves arresting, fining, and detaining people who are involved with drugs. This process or the methods lack participation of people in the area. Moreover, righteousness can be bought with power, and money. As a result, the problem of drugs has not been solved but dangers of drugs have been more extensive and more difficult to control and to solve.

Therefore, if Ban Don Khilek community does not have cooperation in solving drug problems among youths, the problems will affect the future of the youths resulting in a lack of opportunities in social and occupational aspects as well as in credibility. The community cannot be developed because manpower is weak and unqualified resulting in the country's being underdeveloped, weak, and backward. Thus, it is very necessary to accelerate participatory action research in which people in the community participate in determining the model for prevention of drug problems among Thai Muslim youths of Don Khilek community that is suitable for the area context and the target group in the community. As a result, it can be expanded to Muslim communities in other areas, especially in the three southern border provinces.

2. Research Objectives

1. To study a method for prevention of drug problems according to the Islamic way among youths in Band Don Khilek Community, Tambon Phawong, Mueang District, Songkhla Province.

2. To study the results of using the method for prevention of drug problems according to the Islamic way among youths in Band Don Khilek Community, Tambon Phawong, Mueang District, Songkhla Province.

3. Methods

3.1 Key Informants and Data Collection Methods

This study is a participatory action research consisting of two phases: Phase 1: People in the community jointly determine the method in preventing drug problems according to the Islamic way that is suitable for the area context and the target group, and experiment the method with the target group in the community. Phase 2: following up and evaluating the results of the experiment on drug prevention method according to the Islamic way. The data were collected through in-depth interviews, group discussions, and actual practice with four groups of key informants, namely, 20 Muslim youths, 10 parents and guardians, 8 religious leaders, and 3 local leaders. The procedure was as follows:

Stage 1: Designing and planning stage—a discussion meeting was held attended by 41 participants consisting of youths, parents and guardians, religious leaders, and local leaders. The purpose of the meeting was to jointly design activities and plan operations in drug prevention holding on to principles of socialization the Islamic way that was suitable for the area context and characteristics of the target group in the community.

Stage 2: Operation stage—At this stage, an operation resulted from Stage 1 was conducted, and the four groups of key informants: youths, parents and guardians, religious leaders, and local leaders participated in the drug prevention operation for 8 months from December 1, 2012 to July 31, 2013.

Stage 3: Follow-up and evaluation stage—A discussion meeting was held in order to reflect the results, and conduct in-dept interviews with the target groups which were a group of 20 youth, a group of 10 parents and guardians, a group of 8 religious leaders, and a group of 3 local leaders.

3.2 Data Analysis

The data from the in-depth interviews, group discussions, and the actual practice were processed and analyzed by reviewing the data several times. Then comparisons were carried out using comparative logic with concepts, theories, and research and contexts. The contents were then analyzed to identify main issues or analytical statements that specified the prevention method and solutions to drug problems according to the Islamic way, and the results of the experiment. Finally, the issues obtained were written in extensive descriptions to explain the phenomenon that was studied covering all the issues that had been designated.

4. Results and Discussion

From the discussion meeting to brainstorm the methods of drug prevention according to the Islamic way for youths in Ban Don Khilek, it was found that the suitable way that was in correspondence with the area context of Ban Don Khilek was an

establishment of the group called “Creative Youth Group of Ban Don Khilek”. Consequently, the creative youth group of Ban Don Khilek was established and in operation to organize many different activities to manage the learning process of drug prevention for youths in the community. The learning activities were based on the learning process of Islam. There were 35 members in the age range between 8 and 24 years old; there were 10 adults acting as advisors consisting of religious leaders, and community leaders (village headmen). At the beginning, the group received a budget of 70,000 baht for conducting a research project from the Institute of Research and Development for Health of Southern, Thailand of Prince of Songkla University. Youths have been regarded as the main group that drives the learning process management for drug prevention according to the Islamic way. There are five main activities, each of which has the following important elements and outcomes:

1. Reading to learn about Islam—This is a creative activity for learning the way of life according to Islamic principles. The activity is organized using the time between the Maghrib⁵ praying time (sunset) to the Isha⁶ praying time (evening) for youths in the community to practice reading the Koran at homes of teachers who volunteer to teach children so that they learn about Islam at the same time as practice to read the Koran. In this activity, the reading materials are those that present the content of living correctly according to the Islamic way from Allah’s commands and Muhammad the prophet’s teaching; and along with these are contents about dangers and bad effects of drugs, and contents that are useful for people who are co-learners of Islam. Thus, youths learn the contents and understand about the harms of drugs. They also exchange their knowledge and experience so that they all learn from each other. They take turns reading and practice drawing conclusions from the reading.

From the reading activity to learn about Islam, it was found that the youths who participated in practice the reading skill to learn about Islam learned the contents that were read to them about the harms and bad effects of drugs, and about living the Islamic way. They have conversations to exchange knowledge and experience about the contents that the reader presents to them. There are mentors to link the contents of what the youths exchange among themselves with Islamic teachings. From interviewing parents of the youths who participated in the activity, it was found that the children often took what they learn from doing the activity home and to tell or suggest their parents.

The results of the study revealed that the youths who participated in the activity, reading to learn about Islam, understood the living principles according to the Islamic way, and Islamic punishments for drug addicts. Thus, this activity is deemed a base for instilling important elements in living in youths so that they can live better in the present society. It also instills thoughts, attitudes, and views that are useful and can be used in preventing and solving drug problems in youths in a suitable and good way for the community. This is in accordance with Laeheem and Baka’s statements that most Thai Muslim youths have their way of living that are in contrast with the Islamic principles and are not in line with expectations of Muslim society and are not according to social norms, and lead them to drug use. Thepsitha (1998) said that the

⁵Maghrib (sunset): Just after the sun goes down, Muslims remember God again as the day begins to come to a close.

⁶Isha (evening): Before retiring for the night, Muslims again take time to remember God's presence, guidance, mercy, and forgiveness.

knowledge level of religion and the level of participation in religious activities are considered important factors that influence youths' behaviors. Youths who have knowledge about the religion at a high level and who participate in religious activities usually have a high level of desired behaviors that are in accordance with the social norm.

2. Group discussion activity—This activity is for members of the creative youths group of Tambon Ban Don Khilek to talk about harms and bad effects of drugs. They discuss to find ways for drug prevention in the risk group, to discuss about the Islamic principles for living; they continue to discuss these matters everyday. They also bring articles or periodicals about dangers of drugs, books about the value of doing good deeds, commands from the Koran, and data and information about the drug situation in the community to discuss and exchange ideas and opinions, and find channels for disseminating the knowledge to their community. Members are assigned to search information about harms and effects of drugs, and a perfect Muslim way of life, to propose issues for discussions and consultations.

The results of the group discussion activity revealed that youths who participate in the discussions and practice speaking and exchanging knowledge and ideas about the dangers of drugs understand the perfect Muslim way of life, understand about the drug situation in the community, and are ready to consult or discuss to help find ways to manage the drug problems. It is observable that at the beginning of the discussion activity, participants were reluctant to speak but after the activity continued for three months, it was found that the youths spoke more, and learned how to act or behave correctly according to the Islamic principles in the present society. They could link Islamic principles with the living principles in the present society. Among the youths who participated in the activity, it was found that they realized more about the harms of drugs and use the knowledge they received from participating in group discussions to give advice to their friends who had risk behavior about drugs. Moreover, they understand the way of life according to the Islamic principles and are ready to behave accordingly, correctly, suitably, and in line with expectations of the community. They learn and develop their potential in becoming group discussion leaders, a role for which they take turns to be responsible. Furthermore, together, they realize the importance of prevention and solution to drug problems and this has led them to organize activities to develop their community and people's potential. Some of the activities are: establishing youth groups so that youths can earn extra income, for example, from making leather hand bags, growing plants and trees along the roads and in the cemetery (Kubor), training in the central Malayu language and/or dialects, holding summer camps, etc. These activities are found to increase the number of members of the group discussion activities.

From the results mentioned above, it can be seen that the group discussion activity influences youths to learn the contents about the harms and dangers of drugs on themselves, their community and society, in addition to learning about the Islamic way of life that is a starting point for youth potentiality development. As a result, youths have opportunities to exchange their ideas and experiences, and consult each other about how to develop their community through different activities. This process is considered an opening of a space and a beginning of acceptance for youths' potential that has become an important channel for drug prevention among youths who do group activities. The reason is because the group discussion activities focus

on learning together the dimension of how to live correctly according to the religious principles, and the dimension of dangers of drugs and bad effects for drug use. The group discussion activities are based on potential development for group members who also receive continual advice and support from community leaders. Munjit, Tongthip, Jaipang, Pummaichaiyapreuk, Putthawong, and Ruensit (2007) found that drug problems in villages decreased considerably as a result of community participation and continuation of group discussion activities for controlling narcotic substance prevalence in the community. They found that important factors in every process were community participation, and continuation of activity operation for sustainable and efficient control for narcotic drugs and drug prevalence in the community. Laeheem (2013a) states that ways to solve problems of behaviors problems among students or youths were: group study activities emphasizing training on correct Islamic ways, giving advice, instructive reprimands, providing good models, and teaching religion, discipline training, and organizing special projects emphasizing the socialization process of their mind, emotion, intelligence, and Islamic religious spirit. Laeheem (2013b) found that students or youths who participated in group study activities and those participated in school religious activities were not different in their behaviors problems. The students or youths participating in group study activities had statistically less behaviors problems than those participating in Islamic religious activities.

3. Summer training camp activity—The training provides knowledge about drugs, and practice in living the Islamic way, and it was attended by a group of 80 youths in the community covering four sub-communities in Ban Don Khilek area. Members of the Creative Youth Group of Ban Don Khilek were mentors while 50 leaders and people in the community acted as a directing group and provided support in different aspects of the camp activities. The summer training camp activity was held at the Child Development Center of Ban Don Khilek Community Masjid for seven days from April 12 to 18, 2013 (during Songkran festival). The activity was cooperation between the Creative Youth Group of Ban Don Khilek and people in the community who participated in every stage from brainstorming, fund raising, and participating in the activity. On the last night of the camp activity, there were shows performed by youths to show their talents, and there was a sermon for parents and guardians about raising children the Islamic way so that they are safe from drugs.

The study found that the youths in the community who participated in the process practiced the skills of living the Islamic way from when they woke up to when they went to bed. They received information and knowledge about dangers of drugs that could affect their health, family, community, and society. Moreover, they learned about self-care, consuming healthy food, and exercising. For youths from the Creative Youth Group of Ban Don Khilek who were the main drivers and mentors for children to participated in the camp had the opportunity to practice working together, and managing the learning process of living the Islamic way while giving information and knowledge about dangers of drugs to children who participated in the camp. For community leaders and parents or guardians who participated in the activity, they were ready to help the youths who ran the camp, and they witnessed the training process of the youth camp activity at the same time. Thus, they could perceive how the youth training the Islamic way could save their children from dangers of drugs that are problems in the community.

The study results mentioned above indicate that organizing summer ethic and moral camps is one activity that can prevent and solve drug problems. The camp focuses on learning how to live correctly according to the Islamic way. They are taught in a creative way, and mentors in the camp behave as good role models for youths who participated in the camp. Above all, there are religious teaching and disciplinary training all along the camp activities that is a way for youth development in order to distance them from narcotic drugs. This is in congruence with the guidelines for prevention and solution of misbehaviors in youths suggested by the Committee of Education, Religion, Art and Culture (2003) that youths should be taught correctly and creatively; there should be good role models for them; and religion should be taught in addition to disciplinary training. Hence, the ethic and moral camp is considered a youth training activity where youths who are mentors are also trained to practice according to the Islamic principles. Youths learn about harms and bad effects of drugs through creative activities that lead to skill development in behaving according to expectations of their religion, community, and society. These are important foundations for them to live amidst social environments full of vices and problems, especially drug problems. Youths are taught and given understanding about harms and dangers of drugs so that they distance themselves from the vicious cycle of drug use and drug-related behaviors. For the youths from the Creative Youth Group of Ban Don Khilek who were mentors in the learning and training management of the camp, they had opportunities to acquire various skills and came to realize the importance of living the Islamic way, and dangers of drugs. Thus, the Creative Youth Group of Ban Don Khilek was recognized as its members were ready to live their lives the way expected by their community.

4. Training to provide knowledge for parents and guardians—The training for parents and guardians in caring for youths the Islamic way and psychology in training youths to distance themselves from drugs was organized on April 24, 2013 at the Child Development Center of Ban Don Khilek Community Masjid, and it was participated by 30 parents and guardians. The speakers were experts in caring for youths the Islamic way and psychology in training youths to distance themselves from drugs. The speakers not only gave lectures but also reflections on problems in caring for youths nowadays.

The results of the training for parents and guardians revealed that they learned techniques in youth training the Islamic way and psychology for youth training so that they distance themselves from drugs, and they were ready to adapt them in raising their children. Most of the parents and guardians reflected that in the past they always put the blame on their children and overlooked details that could cause negative feelings in various ways such as they never thanked when their children did something properly, and never apologized when they did something improperly to their children. Some of them admired other children in front of their own children which could hurt their children's feelings. All of these are considered ways that could be used in training youths in order to distance them from unsuitable behavior, especially behavior related to narcotic substance.

Thus, training parents and guardians is to give importance to the institution of family allowing it to take part in the drug prevention process because family is an important starting point causing youths to be involved with narcotic substances. Furthermore, people close to youths must pay close attention to them, care for them,

love them, and be the persons who youths can turn to for help and support when they have problems. As stated by Office of Public Relations, Khon Kaen (2013), parents and guardians must pay close attention, care for, and love their children and give them help and support when they have problem so that they can consult and ask for help in solving the problems. In addition, parents and guardians should use reason rather than emotion with children because using emotion can hurt their feeling and chase them away from home or turn to drugs that finally ruin their future. Drug-related problems among most youths start from family such as a broken home, quarrelling parents, unsuitable methods of raising, lack of understanding, lack of trust, and lack of good consultation for problem solving from family lead to negative attitudes and viewpoints towards family. Consequently, the last resort for youths is a group of peers that they trust. So, they spend most of their free time with this peer group, and this lead them to unsuitable behavior. Therefore, organizing a learning process of psychology in raising youths according to the Islamic way for parents and guardians is deemed a significant starting point for drug prevention in the community with family as a good starting point.

5. Information broadcasting with loudspeakers—This is a method of presenting information on harms and bad effects of drugs through loudspeakers in the community by members of the Creative Youth Group of Ban Don Khilek who search information about dangers of drugs, and the way of life according to Islamic principles. The broadcasting has been supported by the village headmen of Ban Don Khilek Community, and good advice about public relations has been provided by people in the Ban Don Khilek Community.

From the three-month public relations, it was found that people in the community including children, youths, and the general public have received knowledge and understanding about harms of drugs that can affect physical and mental health of people in the family, community, and society. As a result, people in the community who smoke have come to realize the bad effects of smoking and will gradually reduce the number of cigarettes they smoke to eventually stop smoking. For youths whose behavior is related to other narcotic substances such as cigarette, mitragynine water, marijuana, and amphetamine, it was found that they had reduced their use, and talk among themselves about bad effects of drugs, and this had changed their viewpoints and thought that they had had that drugs could not harm them because they were healthy and strong. It was also found that more youths have become interested in playing sports, such as playing Takraw and football in the late afternoon. This is because they have heard from the broadcasting that invites youths to exercise for health, and raise the awareness and belief that doing exercise can expel poisons from drugs that has accumulated in their body, and make them physically healthy. Furthermore, public relations is a way to practice and develop speaking skills for youths, and gives them confidence in expressing themselves. The parents are proud of their children who can speak to present useful information to people in their community. As a result, more people see the importance of the Creative Youth Group of Ban Don Khilek, and continuously bring their children to participate in the activity.

As can be seen, public relations through broadcasting with loudspeakers are broadcasting about dangers of drugs and punishment according to the principles of Islam and law, the Islamic way of living, and techniques in youth training. This broadcasting has resulted in youths' realization of harms and bad effects of drugs that

can change youths' behavior and distance them from narcotic drugs. This is supported by Office of Public Relations, Khon Kaen (2013)'s statement that for drug prevention to be effective for a long term and to be sustainable, education and knowledge about harms and bad effects of drugs should be provided continually for the general public, teachers, parents, guardians, youths and children. In addition to this, this method is a way to give viewpoints and thinking methods to youths so that they are empowered with their own faith and ability, see their own value and importance for themselves and people in the community. This is an important concept that can inspire youths to develop themselves continually to prevent behavior related to drugs. Prayatsap (2011) states that good Muslim youths will be important power in developing Muslim society so that it is stable, secure, and outstanding in the world society that is a channel leading youths to behavior that is far away from vices and evils including narcotic drugs.

5. Conclusions and Recommendations

The method for drug prevention according to the Islamic way among youths in Ban Don Khilek Community, Tambon Phawong, Muang District, Songkhla Province is the establishment of "the Creative Youth Group of Ban Don Khilek". The group has 35 members, and 10 adults consisting of religious leaders, and community leaders (village headmen) as advisors. The main role of the group is to drive the learning process of drug prevention according to the Islamic way through doing creative activities. The activities include learning activities about the Islamic way of living, group discussion activities, children camps, training activities for parents and guardians, and information broadcasting. The group has received a budget for operation of 70,000 baht from a research project from the Institute of Research and Development for Health of Southern Thailand of Prince of Songkla University. The group has provided information about dangers of narcotic drugs and their bad effects at the same time as instilled Islamic ethics in the youths because religion is a social unit that provides socialization and is the main principle to which people hold on. Moreover, it is the frame for people to hold on to in doing good deeds, having moral and ethics, the feeling of right and wrong, behaving suitably, and do religious activities designated by the religion. Thepsitha (1998) describes religion as a factor that makes people good with moral, ethics, and feeling of good and bad, and religion is an important outlet for drug problems in the community. Kula (2009) states that the way or process in managing drug problems in the Muslim community must hold on to the Islamic principles as the frame of thought for the work management process. The target group should be given opportunities, support, and methods to understand the problems and effects of drug use so that they can improve and change themselves. Laeheem (2012) specifies that community leaders should realize the importance of youth problems, and should establish a "Village Youth Club" that develops youths' potential so that youths can become leaders of changes and are able to solve community problems.

The results of doing creative activities for learning to prevent drug problem according to the Islamic way among youths in Ban Don Khilek community revealed that the operation process could develop youths' potential in many aspects through doing creative learning activities. Consequently, youths can distance themselves from narcotic substances, acquire knowledge, know facts about dangers of drugs, realize

the facts and can distance themselves from drugs. At the same time, they learn and practice living the Islamic way through creative learning activities that are operated by the Creative Youth Group of Ban Don Khilek. The activities include psychology in training youths the Islamic way, and Islam and living in the family. It is necessary that the learning process is based on participation from all parties with continuity, and to be sustainable because participating voluntarily can result in enthusiasm and true intention in order to achieve the goal that has been set. According to Keawhawong (1999), Patanapongsa (2004), and Bureekul (2005), participation is to provide opportunities for individuals to join in thinking, searching the problem and its causes. Participation in planning the activities, participation in doing the work, and participation in follow-ups and evaluation freely and equally from the beginning to the end of the operation are participation that is voluntary, determined, sincere, enthusiastic to achieve the goal. For the first step, there is a gathering of community leaders, parents and guardians, and youths in the community in order to brainstorm for searching ways to solve drug problems in the community according to the Islamic way for sustainable problem solving. This is in line with Laeheem (2012) who states that the way to care for youths according to the Islamic way is to involve all related organizations and individuals to cooperate in integrated operation and provide opportunities for youths to participate in all the operation of every process. Laeheem (2013c) found that the Islamic way of youth care should be conducted with cooperation from all organizations and people who are concerned; youth should be given opportunities to participate in every step of the process; Muslim leaders should be encouraged to realize the importance of their roles and responsibilities for youth care; and a "Village Youth Club" should be established by using local a masjid as the center of operation. The club should have an administrative structure, concrete roles and responsibilities, and activities both in the religious and the social sectors that correspond with needs of the Muslim youth and are in line with Islamic principles. Thus, the main principle for solving drug problems among Muslim youths is to establish a group, club, or a social organization to drive the work by integrating religious principles in solving drug problems in the community. A space should be open for youths in the community to play a major role in operations under support, promotion, and advice from leaders, knowledgeable people, and other people in the community. It is very necessary that studies be conducted on ways to open a creative learning space in the community for youths whose behavior is related to narcotic substances to provide them with opportunities to develop their potential that lead to behavioral change and to solution of drug problems in the community and society.

Acknowledgements

We are grateful to the Research Fund, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University for support this project.

References

- Boonchom, A. (2010). *Principles of drug types*. Retrieved June 24, 2012, from <http://www.sunnahstudent.com/forum/index.php?topic=4253.0>
- Bureekul, T. (2005). *Participation theories and processes*. Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.

- Committee of Education, Religion, Art and Culture. (2003). *Report summarizes the problems of the students' controversy and violence*. Bangkok: the Senate.
- Kaewhawong, T. (1999). *The strengthening process of strong communities*. Khon Kaen: Klangnanawittaya
- Kula, R. (2009). *Masjid and solving of drug problems*. Retrieved January 20, 2013, from <http://www.learners.in.th/blogs/posts/423077>
- Laeheem (2012). Youth supervision based on the Islamic beliefs of Muslim leaders in three southern province communities. *Kasetsart Journal: Socail Sciences*, 33(3), 454–463.
- Laeheem, K. & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences & Humanities*, 16(6), 973-988.
- Laeheem, K. (2013a). Guidelines for solving Bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla province. *Asian Social Sciences*, 9(11), 83–89.
- Laeheem, K. (2013b). The effects of group study activities on the reduction of bullying behaviors among Islamic private school students in Songkhla province. *Asian Social Sciences*, 9(11), 308–315.
- Laeheem, K. (2013c). The Islamic way of youth care by Muslim leaders in the three southern-border provinces of Thailand. *Asian Social Sciences*, 9(10), 160–168.
- Munjit, S., Tongthip, A., Jaipang, P., Pummaichaiyapreuk, A., Putthawong, K., & Ruensit, P. (2007). Community participation in the prevention and control of addictive substances in Tambon Patan, Khuntan District, Chiang Rai Province. *Journal of Health Systems Research*, 1(2), 138–145.
- Office of Public Relations, Khon Kaen. (2013). *Youth and drug*. Retrieved March 4, 2013, from http://region1.prd.go.th/ewt_news.php?nid=913&filename=index.
- Office of Thai Muslim Press. (nd). *Drugs: forbidden in Islam*. Retrieved June 24, 2012, from <http://thaimuslim.com/view.php?c=6&id=12194>
- Patanapongsa, N. (2004). *Participation: Basic principles, techniques and case studies*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Prayatsap, P. (2011). *Islam and drug*. Retrieved June 24, 2012, from <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=2963>
- Songkhla Tanyarak Hospital. (2011). *Drugs patients statistics in Songkhla*. Retrieved January 14, 2012, from <http://www.sdte.go.th/paper/138>
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นายรชดี บินหวัง
รหัสประจำตัวนักศึกษา 5411121024

วุฒิการศึกษา

ชื่อปริญญา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2556
ศิลปศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยทักษิณ	2551
มัธยมศึกษา	ส่งเสริมศาสนาวิทยามูลนิธิ	2547

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

-

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง ผู้ประสานงานโครงการเยาวชนจิตอาสาสามานฉันท์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ที่อยู่ สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ ชั้น 6 อาคารบริหารคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 90110

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

รชดี บินหวัง และเกษตรชัย และหีม. (2559). สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนจี่เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 56(1), XXX-XXX.

Binwang, R and Laeheem, K. (2013). The Islamic Way of Drug Prevention Method among Thai Muslim Youths in Ban Don Khilek, Tambon Phawong, Muang District, Songkhla Province. *Asian Social Science*. 9(17), XXX-XXX.